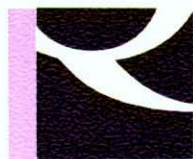

quaderns de pastoral

números 153-154 - Abril 1996

- **LA PARAULA DE DÉU**

Cinc aportacions teòriques i deu experiències pràctiques. Articles de Joan Llopis, Joan Andreu Iglesias, Ignasi Ricart, Concepció Huerta, Jordi Sánchez Bosch, Mercè Delgado, Jaume Medina, Ramon Rius, Josep Lligadas, Josep Taberner, Francesc Mestre, Frederic Ràfols, R. Octavi Sánchez, Pedro José Ynaraja i l'equip GOAC de Badalona

- **L'ALÈ EVANGÈLIC DEL CONCILI DE LA TARRACONENSE**

Domingo Escuder

- **GIRONA I EL CONCILI**

Jaume Camprodon, bisbe de Girona

- **EVANGELITZACIÓ I ESCOLA CRISTIANA**

Maria Isabel Espinosa

- **CRÒNIQUES**

de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Solsona, Tortosa, Mallorca i Menorca

quaderns

• EL CONCILI ÉS NOTÍCIA

Valor sacramental de la Paraula. <i>Joan Llopis</i>	5
La Paraula entre les paraules. <i>Joan Andreu Iglesias</i>	10
El circuit de la Paraula. <i>Ignasi Ricart</i>	12
De «La Paraula de Déu parla de la dona» a «La dona llegeix i interpreta la Paraula de Déu». <i>Concepció Huerta</i>	14
Descobrim l'Antic Testament. <i>Jordi Sánchez Bosch</i>	18
La Paraula de Déu en una vida de silenci i servei. <i>Mercè Delgado</i>	22
La lectura de l'Antic Testament a la catequesi d'adults. <i>Jaume Medina</i>	27
La Paraula per a la gent senzilla. <i>Grups d'estudi i pregària a Terrassa. Ramon Rius</i>	30
L'homilia, una bona oportunitat. <i>Josep Lligadas</i>	35
Celebracions en absència de prevere. <i>Josep Taberner</i>	38
La Paraula de Déu com a aliment de la pròpia espiritualitat. <i>Francesc Mestre</i>	43
Com ajudar els fidels a pregar amb els salms. <i>Frederic Ràfols</i>	48
La Paraula de Déu en la missa amb infants. <i>R. Octavi Sánchez</i>	52
«Els parlava amb paraboles...». <i>Pedro José Ynaraja</i>	55
Vida d'equip i Paraula. <i>Equip Goac de Badalona</i>	58

• EL CONCILI ÉS NOTÍCIA

L'alè evangèlic del Concili. <i>Domingo Escuder</i>	61
Girona i el Concili: homilia i presentació del bisbe Camprodon	72

• EL CONCILI ÉS NOTÍCIA

Evangelització i escola cristiana. <i>Maria Isabel Espinosa</i>	83
---	----

• OPINIÓ

Presència del bisbe de demarcació. <i>Jaume Serrano</i>	91
---	----

• RETALLS

Balanç de la presidència espanyola: un bon resultat. <i>Rafael Yegles (extret del butlletí SIPECA)</i>	95
---	----

• QUATRE VENTS

Cròniques de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Solsona, Tortosa, Mallorca i Menorca	97
--	----

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastoral

Rivadeneyra 6, 3r - Tel. 317 48 58 - Fax 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: Francesc Pardo

Redactor en cap: Manuel Simó

Consell de redacció: Lluís Bonet, Felip Cuadra, Antoni Deulofeu, Pere Fradera, Francesc Mestre, Xavier Morlans, Josep Pausas, Ignasi Ricart, Genís Samper i Josep Taberner.

Nou disseny: Jordi Boada

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana - Dipòsit legal: B-25.506/1969
Amb llicència eclesialística

Subscripció anual (6 números): 5.000 ptes.

Preu d'aquest exemplar: 1.200 ptes.

Els articles publicats a Quaderns de Pastoral expressen solament l'opinió de llurs autors.

el concili és notícia

Seguint el pla d'aquest any de tractar els temes del Concili Provincial Tarraconense, Quaderns de Pastoral dedica aquest número quasi monogràficament a un dels dos continguts del segon tema: la Paraula de Déu. Un total de cinc aportacions que podríem anomenar més teòriques i un recull de deu experiències pràctiques, conformen un gran esforç de reflexió sobre el tema, i des d'aquí el volem agrair profundament als seus autors i autores.

Joan Llopis, amb Valor sacramental de la Paraula, introdueix el tema i estableix la mútua implicació entre Paraula i sagraments: la Paraula condueix al sagrament; el sagrament celebra la Paraula; i la Paraula mateixa és sagrament.

Joan Andreu Iglesias observa el lloc de la Paraula entre l'excés actual de paraules, i es pregunta si habita encara entre nosaltres la Paraula, alhora que ens ofereix una síntesi del sentit de la comunicació.

Ignasi Ricart, en El circuit de la Paraula, explica la revelació com un diàleg interpersonal entre Déu i nosaltres.

Concepció Huerta, des de la seva sensibilitat femenina, presenta un títol explicatiu i ben significatiu: De «La Paraula de Déu parla de la dona» a «La dona llegeix i interpreta la Paraula de Déu», és a dir, la dona no només en tant que receptora, sinó també transmissora de la Paraula.

I finalment, per acabar el primer bloc de reflexions, Jordi Sánchez Bosch, flamant nou membre de la Pontifícia Comissió Bíblica, ens introdueix en el desconegut Antic Testament i ens esperona a superar certs complexos que ens han allunyat de la seva lectura i coneixement.

L'àmbit de les experiències comença amb La Paraula de Déu en una vida de silenci i servei, de la mà d'una altra dona, en aquest cas Mercè Delgado, monja de Vallbona.

Jaume Medina aporta una mostra de com fer servir la lectura de l'Antic Testament a la catequesi d'adults, i Ramon Rius, parla dels Grups d'estudi i pregària de la Parròquia de la Sagrada Família de Terrassa, una interessant experiència de connectar la Paraula a la vida quotidiana, i per a la gent senzilla.

Josep Lligadas insisteix en el tema de L'homilia: és una de les eines més importants per fer arribar la Paraula de Déu al cor i a la vida de les persones, i no es pot desapropiar.

Les celebracions en absència de prevere és el tema que presenta Josep Taberner, alhora que mostra una celebració pràctica.

Quin paper pot tenir la Paraula de Déu per alimentar la pròpia espiritualitat? Respondre a aquesta pregunta és l'aportació de Francesc Mestre, sempre des de la pròpia experiència.

Com ajudar els fidels a pregar amb els salms i La Paraula de Déu en la Missa amb infants, són els dos temes pràctics sobre els quals escriuen, respectivament, Frederic Ràfols i R. Octavi Sánchez.

Conegudes són, sobretot a través d'un parell de llibres, les Noves paràboles de P. J. Ynaraja, i Quaderns li va demanar que il·lustrés, en definitiva, com s'ho fa per parlar a la gent senzilla tal com ho feia Jesús...

Finalment, un equip de militants obrers adults –l'equip GOAC de Badalona– explica quin ús fan de la Paraula en les seves reunions habituals, i com la Paraula il·lumina la seva reflexió.

Aquí teniu, doncs, el nostre esforç. «Tasteu, i veureu.»

Valor sacramental de la Paraula

JOAN LLOPIS, doctor en teologia i professor de
l'Institut de Teologia de Barcelona

El Concili Provincial Tarraconense de l'any 1995 ha donat molta importància al lligam que cal establir entre la Paraula de Déu i els sagraments. És ja molt significatiu que, dels quatre grans blocs en què es distribueix la temàtica conciliar, el segon estigui dedicat a *La Paraula de Déu i els sagraments en les nostres esglésies*. No es tracta, pròpiament parlant, de juxtaposar aquestes dues realitats –Paraula i sagrament–, sinó de veure'n la mútua implicació.

Així s'afirma explícitament en les dues primeres propostes d'aquest bloc: *«L'Església escolta la Paraula de Déu i la proclama com a Paraula de salvació. El Concili Provincial Tarraconense insta cada fidel cristià a escoltar-la, a llegir-la personalment, a meditar-la en l'Església i a pregar amb ella, per tal de viure de la seva força transformadora i en plena obediència de fe al Senyor, sota el guiatge de l'Esperit Sant, a l'interior de la gran Tradició de l'Església i de la interpretació autèntica del Magisteri.*

»La celebració litúrgica és el moment privilegiat de l'anunci de la Paraula de Déu. En la litúrgia, Déu parla al seu poble, Crist anuncia l'Evangeli. En la proclamació litúrgica, la Paraula constitueix un esdeveniment sempre nou; l'Esperit recorda als fidels la Paraula de Jesús, i els introdueix en l'acció sacramental. El Con-

cili urgeix els responsables de les celebracions a vetllar per tal que la Sagrada Escriptura sigui sempre proclamada en l'assemblea litúrgica amb la qualitat espiritual i tècnica que li correspon, sense improvisacions, per lectors competents i conscients que Crist és present quan es llegeixen les Escriptures en l'Església».

La mútua implicació entre proclamació de la Paraula i celebració litúrgica i sacramental es pot veure clarament des de tres perspectives: la Paraula condueix al sagrament; el sagrament celebra la Paraula; la Paraula mateixa és sagrament.

La Paraula condueix al sagrament

El fonament doctrinal d'aquesta afirmació el trobem magníficament expressat en el número 6 de la Constitució del Concili Vaticà II sobre la litúrgia: *«Igual com Crist fou enviat pel Pare, també ell envià els apòstols, plens de l'Esperit Sant, no sols a fi que proclamant l'Evangeli a tota la creació, anunciessin que el Fill de Déu, per la seva mort i resurrecció, ens havia alliberat del poder satànic i de la mort i ens havia transportat al regne del Pare, ans també a fi que pel sacrifici i pels sagraments, entorn dels quals gira tota la vida litúrgica, realitzessin l'obra de salvació que anunciaven».*

Amb aquestes paraules, la Constitució conciliar destaca el vincle estretíssim que hi ha entre la proclamació del missatge de salvació i la celebració del misteri litúrgic. L'anunci del missatge salvador no té solament una finalitat d'ensenyament doctrinal o moral, sinó que és proclamació d'un fet, al qual s'adhereixen per la fe els qui l'accepten i amb el qual entren en contacte a través de la celebració litúrgica. L'anunci condueix a la celebració.

A més, el contingut del missatge és idèntic al contingut de la celebració: no és altre que *l'opus salutis*, l'obra de la nostra salvació. Diu el document conciliar: «*quod annuntiabant [...] exercerent*»: el mateix contingut proclamat en la predicació és realitzat en la celebració litúrgica. Els plans són diferents: la proclamació per la paraula provoca una adhesió espiritual (intel·lectual-volitiva); la celebració per l'acció simbòlica i sacramental suscita un contacte corporal amb el misteri, que involucra tota la persona: sensibilitat, sentiment, esperit.

Aquests dos plans no es poden deslligar: l'anunci condueix a la celebració com a la seva plenitud; la celebració depèn de l'anunci previ i en rep diversos matisos segons la proclamació actual. Així, l'eucaristia sempre celebra el misteri pasqual, però aquest s'acoloreix de manera diferent segons l'evangeli proclamat. Sense oblidar, com direm després, que la celebració és també un anunci i que la proclamació de la Paraula no és una simple lectura, sinó una celebració.

Per això, la mateixa Constitució sobre la litúrgia, en el número 9, descriu les etapes del procés cristianitzador d'aquesta manera: «*L'Església anuncia als no-creients el missatge de salvació, perquè tots els homes coneguin l'únic Déu veritable i el seu enviat, Jesucrist, i fent penitència es converteixin de llurs camins. Sempre ha de predicar als creients la fe i la penitència i, de més a més, els ha de preparar als sagraments, ensenyant-los a complir tot allò que Crist va manar, i atreure'ls a totes les obres de caritat, de pietat i d'apostolat, amb les quals resulti clar que els fidels cristians no són d'aquest món, però són la llum del món i glorifiquen el Pare davant els homes*».

Segons això, la predicació té dos nivells: envers els no-creients es tracta d'un anunci del missatge que condueixi a la fe-conversió; envers els creients es tracta d'una catequesi que els introdueixi en la celebració, i d'una predicació constant que alimenti la seva fe i mantingui la seva actitud de convertits, i els porti al testimoniatge cristià per mitjà de la fe-caritat o fe-comunió. Simplificant, podem dir que el primer anunci o evangelització s'adreça a provocar la fe-conversió inicial, mentre que la catequesi alimenta constantment la fe-comunió, amb vista a la celebració litúrgica del misteri, la conversió constant i el testimoniatge de caritat. Aquestes etapes del procés cristianitzador són interdependents; no són de cap manera etapes o fases tancades en elles mateixes. I tant en el pla individual com en el col·lectiu, hi pot haver coexistència i interacció entre tots aquests aspectes.

Certament, la proclamació de la Paraula arriba a la seva plenitud quan desemboca en la celebració sacramental del misteri.

El sagrament celebra la Paraula

La teologia clàssica dels sagraments ha vist sempre que en tota celebració sacramental, hi tenen una gran importància les paraules, però potser ha sobrevalorat el paper d'aquelles paraules que constitueixen l'anomenada *forma* essencial dels sagraments. Cal ampliar l'horitzó i admetre que, en l'àmbit de la *paraula* sacramental, hi entren també, a més dels mots essencials –siguin en forma deprecativa o indicativa–, la proclamació de la Paraula de Déu o lectura de la Sagrada Escripura, les diverses pregàries que acompanyen el ritu sacramental, siguin d'inspiració bíblica o de composició eclesial, i també l'homilia i les variades formes de catequesi litúrgica o mistagògica.

El fonament teològic d'aquest binomi constituït per les paraules i els ritus en les accions sacramentals es troba, en darrer terme, en el fet que tot sagrament és una *acció de Crist*, que participa de la manera de ser de Crist mateix, Verb fet carn, Paraula encarnada. Si Crist és el Sagrament originari, ja que «la seva humanitat, en la unitat de la persona del Verb, fou instrument de la nostra salvació» (Constitució de la litúrgia, núm. 5), del qual deriven «el meravellós sagrament de tota l'Església» i els sagraments i altres accions litúrgiques com a instruments salvadors de Crist i de l'Església, cal que l'estructura interna dels signes li-

túrgics imiti l'estructura mateixa de Crist. I així com Crist és el Verb de Déu fet carn, la Paraula eterna manifestada en el temps a través d'una humanitat visible i tangible, de la mateixa manera tota acció litúrgica és una paraula encarnada i manifestada en un gest, en un ritu. Sant Agustí deia que tot sagrament era com un *visibile verbum*, una paraula visibilitzada per mitjà de realitats materials i de gestos corporals.

Per això, no n'hi ha prou que en tota celebració sacramental hi hagi l'anomenada litúrgia de la Paraula i la litúrgia del sagrament com dues realitats que simplement es posen l'una al costat de l'altra. Cal veure que, com diu la Constitució de litúrgia en parlar de la missa, aquestes dues realitats «són tan fortament unides entre elles que formen un sol acte de culte» (núm. 56). De manera que no és bo d'insistir massa en les diferències que, evidentment, mantenen entre si, dient, per exemple, que la litúrgia de la Paraula és la part *didàctica* de la missa, en què intervenen sobretot els homes, i la litúrgia eucarística és la part *mistèrica*, en la qual l'únic protagonista és Déu.

En això es fixava un eminent liturgista català, ja desaparegut, quan arran de la introducció de les llengües populars en la litúrgia defensava que la llengua del poble es podia perfectament utilitzar en les lectures (la part humana o *pedestre* de la missa, com ell mateix en deia) i, en canvi, en el cànon (que correspon al santuari misteriós i diví de la celebració) calia mantenir el llatí, a tall de llengua hieràtica i sagrada. Ben mirat, en canvi, les perspectives són força diferents, gairebé inver-

ses: la Paraula és de Déu, la pregària eucarística és nostra.

La compenetració entre Paraula i sagrament en la celebració eucarística es posa també de manifest si tenim en compte que l'audició fructuosa de la Paraula de Déu ens situa ja en una actitud d'acció de gràcies, que després troba el seu acompliment perfecte en la pregària eucarística i en l'ofrena del *sacrifici de lloança*. Igualment, la unió profunda en la fe que provoca l'acolliment de la Paraula –base indispensable de la *comunió dels sants*– queda totalment consagrada en la *comunió de les coses santes* que realitza el sagrament del Cos i la Sang de Crist.

Per això podem dir que la proclamació de la Paraula és ja celebració i que la celebració de l'eucaristia és també anunci i proclamació, d'acord amb l'afirmació de sant Pau: «*Cada vegada que mengeu aquest pa i beveu aquesta copa anuncieu la mort del Senyor fins que ell vingui*» (1 Corintis 11,26).

La Paraula és sagrament

La compenetració entre Paraula i sagrament és tan forta que podem afirmar que la Paraula mateixa és sagrament. En la celebració de l'eucaristia, és ben significatiu que la pregària eucarística, que en constitueix l'essència, contingui en el seu cor mateix la proclamació de la Paraula evangèlica, el relat de la institució, un evangeli tan ben dit i proclamat que realitza eficaçment allò mateix que anuncia. És el punt culminant de convergència entre Paraula i sagrament, allà on es veu que

el mateix que combregar amb el seu Cos i la seva Sang, i que té raó tota la tradició cristiana quan assimila el pa de la Paraula amb el pa eucarístic i afirma, tal com recull l'*Ordenació general del Missal romà*: «*En la missa es para la taula, tant de la Paraula de Déu com del Cos de Crist, de la qual els fidels s'instrueixen i es nodreixen*» (núm. 8).

El caire sacramental de la Paraula és el que permet que es puguin organitzar celebracions plenament litúrgiques proclamant únicament la Paraula i responent-hi amb el cant i la pregària, sense necessitat de cap ritu. És el que la Constitució de litúrgia anomena «*celebracions sagrades de la Paraula de Déu*» (núm. 35,4). A través d'aquestes celebracions apareix amb claredat que «*la Paraula de Déu és viva i eficaç. És més penetrant que una espasa de dos talls: arriba a destriar l'ànima i l'esperit, les articulacions i el moll dels ossos; discerneix les intencions i els pensaments del cor*» (Hebreus 4,12). I es comprèn el sentit profund que tenia per als israelites aquella prescripció del llibre del Deuteronomi, fruit de la veneració profunda per la Paraula de Déu: «*Grava en el teu cor les paraules dels manaments que avui et dono. Inculca-les als teus fills; parla'n a casa i tot fent camí, quan te'n vagis al llit i quan et llevis. Lliga-te-les a la mà com un distintiu, porta-les com una marca entre els ulls. Escriu-les als muntants de la porta de casa teva i dels portals de la ciutat*» (6, 6-9).

Destacar aquesta importància de la Paraula de Déu és estar convençuts

que en l'obra de salvació la iniciativa ve sempre de Déu. Déu crida lliurement i per pura gratuïtat; l'home respon, lliurement també, però sostingut per la gràcia de Déu, a la invitació divina. D'aquí neix el diàleg, essencial a tota vida religiosa i necessari per a l'estructura dinàmica dels actes litúrgics. Diàleg que posa magníficament de relleu la Constitució conciliar de litúrgia: *«En la litúrgia Déu parla al seu poble; Crist encara anuncia l'Evangeli. I el poble respon a Déu tant amb els cants com amb l'oració»* (núm. 33).

A fi de reblar el clau de la sacramentalitat intrínseca de la Paraula de Déu, la doctrina del Concili Vaticà II insisteix en el fet que hi ha una presència especial de Crist en tota proclamació de la Paraula de Déu, perfectament comparable amb la presència sacramental: *«Crist és present en el sacrifici de la missa [...] És present en els sacraments [...] És present en la seva paraula, ja que ell mateix parla quan en l'Església es llegeixen les Sagrades Escriptures»* (Constitució de litúrgia, núm. 7).

Sempre que llegim la Sagrada Escriptura, podem posar-nos en contacte amb Crist en tant que *combreguem* amb el seu pensament i amb els seus sentiments, continguts en els llibres que ens parlen d'ell. Però aquesta presència es fa més eficaç quan la lectura és pública, en el marc de la celebració litúrgica. Aleshores és ell mateix que ens parla a través de la commemoració que té lloc en l'Església, inspirada per la força de l'Esperit Sant, és a dir, l'Esperit del mateix Crist. D'aquí prove-

nen les mostres de veneració que el *pa* de la Paraula rep per part dels cristians reunits en assemblea, comparables a les que rep el *pa* de l'eucaristia. D'altra banda, l'Escriptura (la Paraula de Déu) impregna tota la litúrgia. Podem dir que la Paraula de Déu, així com es va encarnar personalment en Crist, s'encarna també d'una manera humana en les paraules dels homes. La presència de Crist, tanmateix, no es troba tant en el llibre com en la lectura viva que se'n fa, especialment en la proclamació litúrgica.

No hi ha cap dubte, doncs, que, així com parlem del sagrament del pa i el vi, podem parlar del sagrament de la Paraula.

Paraula i vida quotidiana

El valor sacramental de la Paraula s'ha de veure en tot moment lligat amb l'existència quotidiana del cristià. No es tracta únicament d'acollir i celebrar la Paraula que ve de la boca de Déu, sinó que, sobretot, es tracta de traduir-la en la vida de cada dia.

Diu l'autor de la Carta de Jaume: *«Poseu en pràctica la Paraula i no us limiteu a escoltar-la, que us enganyaríeu a vosaltres mateixos. Perquè el qui escolta la Paraula i no la posa en pràctica, s'assembla a un home que contempla la seva pròpia cara en un mirall: es mira, se'n va i a l'instant s'oblida de la cara que feia. En canvi, el qui s'emmiralla en la llei perfecta, la llei de la llibertat, i hi persevera, no escoltant-la i després oblidant-la, sinó posant-la en pràctica, aquest serà feliç de practicar-la»* (1, 22-25). I, insis-

tint en la mateixa idea, un altre text cabdal del Nou Testament afirma: «*Sabem que coneixem Déu si guardem els seus manaments. El qui afirma «Jo el conec», però de fet no guarda els seus manaments, és un mentider, i la veritat no està en ell. Però en el qui guarda la seva paraula, l'amor que ve de Déu ha arribat a la plenitud. D'aquesta manera sabem que estem en ell. El qui afirma que està en ell ha de viure tal com Jesús vivia*» (1 Joan 2,3-6).

Sembla com si tots aquests textos ens volguessin posar en guàrdia contra un dels perills més insidiosos en

què podem caure els oïdors de la Paraula: limitar-nos a escoltar-la i celebrar-la sense preocupar-nos de les seves conseqüències pràctiques. Déu no ens ha parlat per tal d'augmentar els nostres coneixements ni per tal d'animar les nostres celebracions, sinó perquè visquem amb més plenitud el seu amor. Acollim i celebrem de debò aquesta Paraula quan intentem de posar-la en pràctica, quan intentem de *viure com Jesús vivia*. El valor sacramental de la Paraula assoleix la seva plenitud quan aquesta Paraula és per a nosaltres font de vida i de salvació.

La paraula entre les paraules

JOAN ANDREU IGLESIAS, psicòleg i economista. Barcelona

Mai no s'havien pronunciat tantes paraules, a través de tants mitjans, i tanmateix mai no s'ha dit tan poc. Per això cal redescobrir el sentit de les paraules, i el de la paraula.

L'excés de paraules és un mecanisme de defensa. Com menys coses podem o sabem dir, més paraules fem servir. Creiem que així podrem *salvar la cara*, justificar prejudicis o portar l'altre al nostre terreny. De vegades, fins i tot, elevem el to de veu i donem èmfasi a la vulgaritat per tal de fingir una convicció que no posseïm.

paradoxalment, va sovint acompanyada de silencis inexplicables. El primer de tots, envers Déu.

Déu no és un destinatari freqüent de les nostres paraules. En tot cas, el considerem un oïdor de memorials de greuges, o un *aconseguidor* benèvol. Però no és l'interlocutor real, el més real que existeix, el que de debò ens coneix, i que ens estima molt més que nosaltres mateixos.

Irònicament, les nostres paraules no s'adrecen a la Paraula feta carn, que habita entre nosaltres. Desaprofitem l'ocasió d'establir el diàleg d'amor

que Ell està sempre disposat a mantenir, amb cada u de nosaltres.

Si aquest diàleg no existeix, tampoc no podrà establir-se amb facilitat un diàleg autèntic entre un tu i un jo humans. L'encontre –d'amistat, d'amor– entre dues persones implica un reconeixement de mi mateix, i un reconeixement de l'altre. Aquesta acceptació recíproca segueix el model de l'encontre entre Déu i l'ésser humà.

La realitat quotidiana, en canvi, ens fa veure que els suposats *diàlegs* es limiten a ser monòlegs que se superposen. I al monòleg, la paraula perd tota la seva virtualitat de *comunicació*. El seu valor queda limitat a simple *expressió* dels estats anímics del qui parla, gens interessat a establir una relació efectiva amb l'altre. I menys encara, una relació afectiva...

La reiteració de fórmules dubitatives i angunioses com ara «*no sé si m'explico*», «*anem a veure*», «*vull dir que...*», «*com us ho podria dir?*», i altres de semblants, a les converses de cada dia, demostren una ansietat per manifestar els nostres pensaments i sentiments. Aquesta ansietat molt sovint rep la mateixa resposta de l'altre, i els dos monòlegs produeixen com a resultat una frustració encara més anginant.

La paraula ha estat el mitjà de comunicació privilegiat que Déu ha fet servir per comunicar-se amb nosaltres. L'Antic Testament n'és un testimoni eloqüent. I la primera vinguda del Logos és la culminació d'aquest procés de comunicació.

La Paraula feta carn es comunica amb tots nosaltres, és una Paraula viva i permanent. Ha possibilitat la recepció de la fe dels primers deixebles, i ha servit per transmetre fins a avui –i fins a la consumació dels temps– la Bona Nova de la salvació.

És una paraula que demana resposta. No pretén satisfer el nostre egoisme, respectar el nostre orgull i justificar la nostra mandra. Aspira a produir en nosaltres un canvi radical –una conversió– que ens permeti ésser veritablement feliços.

És, per tant, una paraula que comunica. Una paraula que s'adreça a un destinatari únic, irrepetible. Una paraula que reclama una acció. Quan Maria diu al seu Fill: «*No tenen vi*», a les noces de Canà, ens ofereix un paradigma d'utilització de la paraula. No hi ha explicacions innecessàries, motivacions moralitzants ni especulacions sentimentals. La resposta de Jesús, com de vegades acostuma a succeir, no és gaire encoratjadora.

Però Maria sap què cal fer: «*Feu el que ell us digui*». Es tanca així el cicle de comunicació entre mare, Fill i nosaltres, amb el resultat que coneixem.

Si comparem aquesta estructura dialògica amb la immensa majoria d'usos de la paraula oral o escrita entre nosaltres, segur que trobarem notables diferències. Ens preocupa molt més donar la raó de les nostres petiteses i infidelitats, o exposar a l'admiració general la nostra brillantor intel·lectual, la bondat del nostre cor o la puresa de les nostres intencions.

Ens pot sorprendre, en conseqüència, que la paraula quedi tan malmesa en les nostres *pseudocomunicacions*? Una anàlisi objectiva de l'ús del llenguatge a les converses quotidianes potser ens servirà per comprovar si ens interessa de debò l'altre, o si l'únic que volem és transmetre-li allò que ens angosta a nosaltres mateixos.

Misteriosament, la paraula exigeix –primer de tot– un silenci interior. Una capacitat d'obertura a l'Altre i als altres, un reconeixement de què som i de

què no som. Aquest silenci resulta imprescindible per escoltar, que és la part més important del procés de comunicació. Si no escoltem, el màxim que aconseguirem és un monòleg successiu o, pitjor encara, simultani.

La Paraula –el Logos diví– i la paraula –el gest més típicament humà– s'exigeixen de manera recíproca. I el tipus de comunicació entre Déu i l'ésser humà és el model al qual s'ha d'ajustar qualsevol comunicació autèntica.

El circuit de la Paraula

IGNASI RICART, claretià, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

Déu ha volgut revelar-se ell mateix i *«s'adreça als homes com a amics i conviu amb ells, a fi de convidar-los i d'acollir-los en la seva convivència»* (Dei Verbum 2). La revelació és un diàleg amorós, una conversa, una comunicació entre amics. No és una informació neutra i distant, sinó un diàleg interpersonal. *«El qui és la Paraula s'ha fet home»* (carn: Jn 1,14), ha vingut a l'encontre dels homes. Diàleg (dià-logos) Déu-home, encetat per Déu, no monòleg (monos-logos). Aquesta Paraula, se'ns dona en l'Escriptura i baixa a nosaltres per fecundar-nos de vida:

cel i no hi tornen, sinó que amaren la terra i la fecunden, i la fan germinar fins que dona llavor als sembradors i pa per a aliment, així serà la paraula que surt dels meus llavis: no tornarà a mi infecunda. Realitzarà el que jo volia, complirà la missió que jo li havia confiat» (Is 55,10-11).

Aquest és un testimoni clar sobre la paraula de Déu com a creadora d'història personal i col·lectiva. Aquest testimoni no podem malinterpretar-lo aplicant-lo només al fruit que produeix la paraula en les ànimes. Aquest testimoni pertany al Deùtero-Isaïes, el missatge del qual està emmarcat en unes coordenades molt concretes: parla de

l'alliberament de Babilònia i de la restauració posterior del poble. Déu es compromet a dur a terme, amb la seva paraula, aquesta doble tasca: l'alliberament i la restauració del poble.

Aquesta paraula, plena de sentit, esdevé nova i propera en el Nou Testament. Déu ens envià la seva Paraula creadora feta història, llenguatge humà, en la persona del seu Fill, la Paraula encarnada.

«L'Escriptura diu: "La paraula és molt a prop teu; la tens als llavis, la tens al cor". Aquesta és la paraula que creiem i que proclamem: si amb els llavis confesses que Jesús és el Senyor i creus en el teu cor que Déu l'ha resuscitat d'entre els morts, et salvaràs; qui creu de cor, rep la justícia; qui confessa amb els llavis, obté la salvació» (Rm 8,8-10).

Aquesta Paraula de Déu esdevé interpelladora en nosaltres quan segueix aquest circuit:

1a etapa:

Aquesta Paraula, proclamada pels apòstols i continguda en la Bíblia, primerament cal *escoltar-la, sentir-la i entendre-la*. No estalviem estones d'estudi bíblic i de pregària tot cercant, amatents, la interpellació d'aquest Déu personal que vol comunicar-se amb nosaltres com a *amics*.

2a etapa:

La Paraula arriba fins al nostre cor i provoca una sotragada. El nostre cor se sent sacsejat per la força de la Pa-

raula de Déu que ens inspira moltes coses boniques, encertades i justes per a realitzar-les en la nostra vida. Però el seu objectiu no és pas només desvetllar bons sentiments en els lectors-oients de la Paraula.

3a etapa:

Cal que la Paraula *pugi* des del nostre cor com a *acció* i com a *lloança*. Aquesta Paraula, que ha estat sembrada en el nostre cor, rebrota en una acció nova: cerca un alliberament, una salvació per als éssers humans d'avui; rebrota en lloances al nostre Déu, sempre present i actuant en el món i en la nostra vida.

Però aquesta Paraula, abans d'elevar-se vers Déu com a lloança, ha passat pel nostre món. Està canviada, és més rica, més fecunda. Les dues conseqüències són importants: la boca (*lloança, súplica, acció de gràcies, plany...*) i les mans (*accions*) només estan separades per la mentida:

«Si algú afirmava: "Jo estimo Déu", però no estima el seu germà, seria un mentider, perquè el qui no estima el seu germà, que veu, no pot estimar Déu, que no veu» (1Jn 4,20).

Si de debò estem en la veritat (a la Bíblia, no n'hi ha prou amb *dir* la veritat perquè ho sigui, cal *fer-la*: Jn 3,21), la nostra pregària de lloança i la nostra acció en bé dels germans estaran íntimament unides.

Les tres etapes són importants: es tracta d'un circuit de la Paraula. Anem amb compte a fer un curtcircuit! Perquè:

– Si no escolto la Paraula, m'enganyo a mi mateix, ja que vull crear tot solet la meua salvació, sense comptar amb Déu.

– Si la Paraula no arriba fins al meu cor, no he anat fins al fons. Llavors només estic pregant per fora: formalisme.

– Si la Paraula no puja com a *lloança* (barrejada de súplica, acció de gràcies, plany...) i com a *acció*, ha caigut en un fossar, en una cisterna buida i esquerdada, i esdevé infecunda.

En aquest circuit de la Paraula, ulls, oïdes, cor, boca, mans, tot l'ésser humà ha de participar en l'obra d'aquesta Paraula de Déu que fecunda la nostra vida. Cal que la deixem penetrar profundament en el nostre cor, com la bona llavor que es colga en la terra. Cada dia, en la pregària, farem que torni a pujar vers Déu.

Així durem a terme el concepte existencial de *veritat* en la Bíblia, que té aquests dos moments personals:

– Déu que a través de Jesucrist ens pren per interlocutors. Obrim, doncs, el cor a fi d'acollir el que Déu ens diu a través de la seva Paraula consignada en la Sagrada Escripura.

– La nostra resposta a la Paraula interpelladora de Crist. Això implica respondre a Déu, fent pujar des del cor la súplica, l'acció de gràcies, el plany... bo i completant el diàleg que Déu comença. Perquè escoltem Déu quan llegim la seva Paraula i parlem a Déu quan li adrecem la nostra pregària.

Dir la veritat no és només proclamar-la, sinó que és acollir-la, fer-la, encarnar-la. Aquesta és la *veritat* que ens fa lliures (Jn 8,32).

De «La Paraula de Déu parla de la dona» a «La dona llegeix i interpreta la Paraula de Déu»

CONCEPCIÓ HUERTA, *laica, secretària del SEDASE. Barcelona*

Fa molts anys, en un poblet d'Israel (no en sabem el nom), Jesús és acollit per una dona anomenada Marta. Ella es disposa, tota atrafegada, a obsequiar-lo: l'hoste s'ho mereix. És tant el que vol fer, que ella sola no es basta.

Prou havia tingut ajut altres vegades en la persona de la seva germana Maria. Però avui no és així. Maria considera que és molt més important allò que el Senyor pot comunicar-li que no pas el que elles poden oferir-li. Als

peus de Jesús (postura característica del deixeble essent instruït pel seu mestre), escolta la seva paraula. Marta no comprèn com la seva germana no està per allò que ha d'estar: ajudar-la a ella. *Hauria pensat i dit el mateix si en comptes de Maria hagués estat el seu germà als peus de Jesús?* Jesús vol asserenar-la i portar la seva atenció vers l'actitud de Maria, que és la necessària, la bona: aquesta «no li serà presa» (Lc 10,38-41).

Una altra escena. S'esdevingué per aquell mateix temps. En aquest cas, coneixem el nom de l'indret: Sicar. Una samaritana troba Jesús assegut vora el pou on ella va a buscar aigua cada dia. S'estableix un diàleg entre ells: parlen en diferents nivells de llenguatge. La dona no sap més que el que expressa la seva quotidianitat: l'enemistat entre jueus i samaritans; la dificultat d'extreure l'aigua del pou; la necessitat d'aigua per apaivagar la set. Jesús, primer li demana aigua, després li ofereix aigua viva, una aigua que converteix l'interior del qui la beu en una font d'on brolla vida eterna. La samaritana sembla que no l'entén. Jesús es posa al seu nivell: «*Ves a cridar el teu marit i torna [...] Fas bé de dir que no en tens. N'has tingut cinc, i l'home que ara tens no és el teu marit...*» Ara sí: la samaritana s'adona que Jesús no és un home qualsevol: «*Senyor, veig que ets un profeta*». A partir d'aquí la dona és capaç de parlar en un altre pla. Finalment, Jesús pot revelar-li qui és (el Messies): «*Sóc jo, el qui et parla*». Precisament en aquell moment arribaren els deixebles: «*S'es-tranyaren que parlés amb una dona...*». La dona deixa la gerra (l'aigua del pou

ha passat a segon terme) i se'n va al poble a avisar la gent: «*veniu a veure un home que m'ha dit tot el que he fet. No deu ser el Messies?*». Molts samaritans van creure (primer) per la paraula de la dona; després, van creure per haver-lo sentit a Ell directament (Jn 4,1-42).

Aquesta vegada la trobada amb Jesús tingué lloc fora d'Israel, en territori pagà (regió de Tir i Sidó). Una dona cananea cerca Jesús i li prega que guaireixi la seva filla. Jesús fa com qui no la sent. Els deixebles li demanen que la tingui en compte: els *molesta que els segueixi cridant* (una dona i, a sobre, pagana). Jesús s'hi adreça: ell «*ha estat únicament enviat a les ovelles perdudes d'Israel*». La dona insisteix «*Senyor, ajuda'm*». Jesús continua, però ara, ironitzant: «*No està bé de prendre el pa dels fills i tirar-lo als gossets*». La dona sap que ja té el que demana: ara també ella ironitza: «*És veritat Senyor, però també els gossets mengen les engrunes que cauen de la taula dels seus amos*». Ja és seu! «*Dona, és gran la teva fe! Que es faci tal com tu vols*» (Mt 15, 21-28).

Finalment, sentiú el brogit de la multitud que segueix i empeny Jesús pertot. Confosa, enmig d'aquella turba, una dona decidida a realitzar el seu desig: tocar el mantell de Jesús per tal de ser guarida de les seves hemorràgies. Ja ho ha fet i a l'instant ha sentit que estava guarida. Ja té el que volia; ningú no se n'ha adonat. Enmig de tanta gent empenyent-lo és inútil saber qui ha tocat Jesús (els deixebles prou ho saben). El tacte de la dona, però, ha estat per Jesús distint de tots els altres:

«una força ha sortit d'ell». Vol saber qui ha estat, mira i busca. La dona tremola de por: ja se l'ha carregat. «Que no sabia ella que en l'estat d'impuressa en què es trobava no podia tocar ningú? No tinguis por, no és això: "Filla, la teva fe t'ha salvat. Vés-te'n en pau i queda guarida del mal que et turmentava"» (Mc 5,25-34).

Pretenc, amb aquestes quatre escenes, centrar l'atenció del lector i la lectora en l'actitud d'aquestes dones, que entren en relació amb Jesús. Podria haver triat altres episodis que ens presenten els evangelis.

Dic actitud d'aquestes dones, però dic, també, sensibilitat. Una sensibilitat configurada, evidentment, per la seva condició femenina, però també pel seu medi. Destacaria, de Maria: la capacitat de discernir què realment mereix la seva atenció. De la samaritana: que des de la seva immediatesa és capaç de ser conduïda a una comprensió i vivència més profunda. De la cananea: que la seva fe i confiança superen tots els *a priori*s de la condició pagana. De la dona amb hemorràgies: que la seva acció temerosa i amagada obté la força d'Aquell qui la guareix.

He volgut remarcar en els retrats d'aquestes dones i en la manera com s'atansen a Jesús el comú denominador del seu rol actiu.

La reflexió sobre aquestes figures, entre altres factors, em suggereix la conveniència que, també avui, les dones tinguem un rol actiu a l'hora d'atansar-nos a la Paraula, que ens revela el qui Maria i Marta, la samaritana, la

cananea, la dona amb hemorràgies... van poder escoltar sense mediació.

És evident que un paper amatent ja el tenim les dones en la transmissió d'aquesta Paraula: des de la mare que ensenya a pregar el seu fill, fins a la catequista que porta més de quaranta anys dedicant-se a aquest servei.

Però, i a l'hora de pensar-la, interpretar-la i fer-la entenedora, aquesta Paraula? Aquí l'activitat, de forma majoritària, és dels homes. Ho és per moltes raons, sobretot socioculturals.

Aquestes raons socioculturals han propiciat des del final del segle XIX una lectura feminista de la Bíblia, més que no pas una lectura femenina. El document *La interpretació de la Bíblia en l'Església*, de la Pontifícia Comissió Bíblica (Roma, abril de 1993) descriu diverses formes d'aproximació feminista als textos bíblics. Aquestes aproximacions, al meu entendre legítimes, intenten escatir què diu la Bíblia sobre la dona i tenen com a objectiu il·luminar el seu present, sobretot quan ella ha estat o és menystinguda pel fet de ser dona. Una reflexió d'aquest tipus i amb aquest objectiu ha pogut ser –i ha estat feta– tant per dones com per homes. El document, tot i reconèixer els aspectes positius de l'aproximació feminista, alerta dels perills quan es fa des de partits presos que transformen el text en pretext.

Aquest perill, però, no és possible solament en l'aproximació feminista: pot ser-ho en qualsevol aproximació. També obeeix a un partit pres, quan es considera més propi de l'home el tre-

ball de reflexió i d'interpretació dels textos bíblics. També Maria, la samaritana, la cananea i la dona amb hemorràgies patien el constrenyiment que imposava la societat del seu temps envers la condició femenina: el text se'n fa ressò (vegeu els textos destacats en cursiva).

Més enllà de tots els condicionaments culturals actuals, la comunitat eclesial necessita que la Paraula que la fonamenta sigui llegida, pensada i entesa des de totes les sensibilitats possibles, ja que a totes elles va adreçada. La teòloga Geneviève Esmenjaud escrivia l'any 1978: *«em dol de veure reduïda la mateixa Església a la seva part masculina, com un cos que ha decidit viure solament amb la meitat de si mateix, amb la meitat de les seves possibilitats d'estimar, sentir, decidir, actuar... Una meitat sempre idèntica a si mateixa, sense la novetat i la fecunditat que podria aportar-li l'altra meitat»*.

Afortunadament, comença a haver-hi dones, arreu del món, preparades i realitzant ja la tasca d'estudi i reflexió

de la Paraula de Déu. El resultat no pot ser altre que el d'un enriquiment per a l'Església que considera i admet en el seu si la lectura i la interpretació de la Paraula de Déu des de sensibilitats que eren excloses fins fa poc. Amb tot, falta molt encara perquè aquest treball de reflexió de la Paraula per part de la dona sigui considerat com a normal, si més no en els àmbits de l'ensenyament universitari, de la predicació, de les traduccions de textos, de les comissions bíbliques, etc.

Es tracta de *«superar la bipolaritat masculí/femení d'aquests símbols, perquè l'única manera d'estar amb més sintonia amb el projecte del Regne és que homes i dones procurem seriosament la complementarietat recíproca, el reconeixement dels nostres límits i l'acollença de les nostres diferències»* (M. Dolores Aleixandre, *Círculos en el agua*, Sal Terrae, Santander 1995). Això, en qualsevol àmbit, també en el de la reflexió bíblica.

Sentim-nos, les dones, interpel·lades per la pregunta de Jesús: *«I vosaltres, qui dieu que sóc?»*

Descobrim l'Antic Testament

JORDI SÁNCHEZ BOSCH, professor, membre de la Pontificia Comissió Bíblica

N.R. A la vegada que agraïm la col·laboració, amb l'article que segueix, del professor *Jordi Sánchez Bosch*, volem deixar constància des d'aquí de la nostra enhorabona pel seu nomenament com a membre de la Pontificia Comissió Bíblica. Per a l'Església de Catalunya, així com per a la diòcesi de Barcelona, i també per al Centre d'Estudis Pastorals i la revista *Quaderns*, aquesta distinció ens honora, tant o més com honora al distingit. Bon treball i endavant!

Fins i tot entre els fidels que tenen la Bíblia a casa, l'Antic Testament és el gran desconegut. L'únic contacte clàssic amb les primeres tres quartes parts de la Bíblia era la *història sagrada*, donada en una edat en què pràcticament no se'n podien captar els valors religiosos, literaris i històrics que realment conté. D'altra banda, sé de pocs nens o joves d'avui que realment s'hagin compenetrat amb les figures de l'Antic Testament en la mesura en què s'hi haurien pogut compenetrar.

Cinc complexos

I tot això per què? Pensant sobretot en els adults i en els mateixos pastors, he mirat de sintetitzar les causes que porten molts cristians a allunyar-se de l'Antic Testament. Diria que són cinc *complexos* que, en mesura diversa per a cadascú, actuen sobre nosaltres.

El primer seria el complex *retoricoapologètic*: una certa necessitat

d'exalçar el Nou Testament a base de rebaixar l'Antic. Només el Nou Testament tindria una actitud universalista, centrada en els béns de l'esperit i moguda per l'amor; l'Antic Testament es caracteritzaria per una actitud particularista, centrada en béns materials i moguda pel temor.

Es tracta certament d'un *complex* heretat de fa segles, però encara actiu entre nosaltres: té a favor seu algunes frases del Nou Testament i moltes més de sants pares, però no té en compte que els mateixos que van pronunciar aquelles frases feien un bon ús de l'Antic Testament. Com a mínim, en l'Antic Testament observem una actitud molt humana, centrada en els valors ètics i religiosos i plena d'un gran sentit de l'amor de Déu i de la *comunió* dels homes amb ell.

El segon seria un cert complex *purità*: la presumpta cruessa de l'Antic Testament en matèria sexual i de vio-

lència física. La veritat és que en un quart d'hora de televisió es pot concentrar més *cruesa* que en tot l'Antic Testament i que bon nombre de menors d'edat estan acostumats a aquestes escenes (recordo haver explicat la història de Susanna en un ambient infantil: tots la van trobar edificant). Queda el problema de la violència presumptament ordenada per Déu. Aquí hi hauria moltes consideracions a fer: a) que això no és *tot* l'Antic Testament, sinó un petit fragment; b) que queda molt per sota dels usos guerrers de l'època, superats moltes vegades per la realitat d'avui dia; c) que hi ha bona part de llegenda en les *exterminacions* contades en la Bíblia; d) que no s'hi traslluu crueltat envers les persones, sinó la idea de l'honor o del triomf de Déu; e) que l'Antic Testament ens mostra una fase concreta de la pedagogia divina vers la maduració ètica de l'home.

El tercer complex seria el que jo anomeno *antisemita*, però potser li escauen més altres noms. Un cert antisemitisme ja existia quan el cristianisme es va començar a difondre. Alguns cristians van descobrir que, com més es distanciessin dels jueus, més podien atreure els pagans. Recordem que Marcíó va arribar a l'extrem de dir que el Déu de l'Antic Testament *no era* el Pare de Jesucrist. Des del segle passat, l'escola exegètica de la història de les religions va intentar mostrar que l'específic cristià no era allò que l'assemblava a l'Antic Testament, sinó allò que le'n separava. Per tant, convenia acabar-se de desprendre de les *adherències* jueves. En els nostres dies, certes recerques del *kerigma pur* o de la

fe més enllà de la religió venen a ser un antisemitisme més o menys conscient. Però queda clar que això té molt poc a veure amb el pensament d'aquell que havia vingut a «*cercar les ovelles perdudes de la casa d'Israel*» (Mt 10,6; 15,24).

El quart pot ser un cert complex d'*ignorància*: hom sap que la ciència bíblica ha avançat molt: que la crítica històrica no sols s'ha *carregat* els sis dies de la creació i el diluvi, sinó que ho canvia més o menys tot. Aleshores hom no s'atreveix a trepitjar un terreny tan *minat*. El problema existeix, però sense tancar-nos a estudis més profunds, diríem que qui, a més del text, hagi llegit les notes de qualsevol Bíblia seriosa, pot estar segur de no dir disbarats exegètics. I si no, pot quedar a l'altura dels qui llegien la Bíblia amb gran profit, des del segle III abans de Crist fins al segle passat.

En cinquè lloc, també m'atreveriria a anomenar complex el de la *manca de temps*. Pot ser cert quant a la manca de temps material, però moltes vegades es redueix a una manca de visió de la *prioritat* que hauríem de concedir a la Paraula de Déu per poder-la comunicar als altres (i el curiós és que els fidels agrairien aquesta comunicació: que els demostréssim de manera pràctica la utilitat de llegir la Bíblia). En aquest sentit, ens donaria una bona empenta el propòsit de preguntar-nos (tan sovint com sigui possible) què ens diuen i què poden dir als qui ens envolten cadascun dels textos que ens passen davant dels ulls en la litúrgia eucarística o en la litúrgia de les Hores.

Dos quadres i una comprovació

Com un inici de resposta a aquestes possibles prevencions, em permeto pintar-vos dos quadres històrics, dels quals es dedueix la importància de l'Antic Testament: l'un és la sinagoga de Natzaret en temps de Jesús, i l'altre l'incident de Pere i Pau a Antioquia. Sense massa ganes de ser paradoxal, us diré que la sinagoga de Natzaret, en temps de Jesús (millor dir, el fet que a Natzaret en temps de Jesús hi hagués una sinagoga), hauria de figurar en totes les històries de la cultura humana. No pas perquè la sinagoga de Natzaret tingués la vistositat acadèmica de l'escola d'Atenes, de Rodes o de Tars. Sinó perquè, en totes les civilitzacions de l'època, la cultura estava limitada a un nombre molt reduït de centres. Fora d'aquells àmbits, dominava la ignorància més absoluta: cap lectura, només quatre llegendes sobre els déus, plenes d'absurditats i no mancades de baixeses. A Grècia o a Itàlia, en un poble del nivell de Natzaret, ens hauríem trobat amb el desert cultural més profund: difícilment hi hauríem trobat una persona que sabés llegir, i molt menys una que es dediqués a llegir *per als altres*. Doncs bé: qualsevol poblet jueu de l'època de Crist comptava amb un espai de reunió anomenat sinagoga i amb una persona autofinançada (tot rabí posseïa un ofici, que li permetia mantenir-se en un poble tan petit) que llegia i explicava l'Escriptura, i amb una gent que seguia amb entusiasme aquelles lectures, i s'aprenia de memòria textos (com els salms) d'una qualitat literària esplèndida, i hauria sabut repetir amb tot detall la història dels seus avantpassats.

En un ambient així, una noia del poble podia convertir-se en una autèntica *filla de Sió*, capaç de dialogar amb Déu amb les paraules dels profetes. I el fill del fuster podia aspirar a rebre classes particulars (o menys particulars) del rabí del poble. I un descendent de David podia mantenir l'esperança respecte de les promeses fetes als seus avantpassats, tot i que l'entorn social i polític no en feia preveure el compliment.

Si un grup de natzarens hagués aparegut pels carrers d'Atenes, se'ls haurien mirat de dalt a baix i els haurien tractat de bàrbars. Però no crec que sigui exagerat afirmar que tenien molta més civilització, i més cultura, que la major part de la gent que els hauria estat contemplant. Una batuda a la recerca de llibres pels pobles de l'Àtica no hauria donat per a un foc com el que va encendre Antíoc Epífanes, després d'haver recollit pels pobles de Judà tots els llibres de la Llei que s'hi trobaven (1 Mac 1,54-58).

Aquesta cultura amarada d'Antic Testament dóna la tela de fons imprescindible per al missatge de Jesús. Els entesos encerten probablement quan diuen que la paraula pronunciada per Jesús devia ser «*benaurats els pobres*» i no «*benaurats els pobres en l'esperit*». Però, des del punt de vista d'una íntima qualitat de vida, hi havia motius per anomenar *benaurats* aquells pobres que Jesús tenia al davant, perquè eren realment *pobres plens d'esperit*.

I no hauria estat bonic de traslladar una cultura així per tot el món civilitzat? Una certa interpretació dels orí-

gens cristians ens dirà que això és el que hauria volgut fer sant Pere, però que sant Pau va substituir aquest projecte per un de purament gentil, totalment després de les *adherències* jueves.

La pregunta de si va ser ben bé així és la que em porta a recordar l'incident de Pere i Pau a Antioquia, referit en Ga 2,11-14 (en parlo en els paràgrafs 83-90 del meu *Nascut a temps*). Diu que Pere va anar a Antioquia, i menjava amb tothom. Però, quan van venir uns de part de Jaume, va començar a separar-se dels gentils. També diu que els altres jueus, i el mateix Bernabé, l'acompanyaren en aquesta *hipocresia* (la paraula és de Pau), deixant els gentils totalment sols.

Aquí Pau hauria pogut dir (se suposa que amb altres paraules!): «*A bodes em convideu! Precisament jo volia fundar una església purament gentil!*». Però va dir exactament el contrari: que *aquella separació* anava contra la *veritat de l'Evangeli!* Pau, en aquell moment, encara no havia escrit que les promeses i les aliances eren *dels* jueus (Rm 9,4s), que Jesús els les havia confirmades, mentre que els gentils entraven per pura misericòrdia (15,8-10) com a branques d'una olivera borda empeltades en una olivera sana (11,17s). Però ja veia la dificultat de construir una *sinagoga* cristiana sense ningú que tingués l'hàbit de la sinagoga: el record de les meravelles de Déu, no menys que els records del jueu Jesús: sabia que sense aquesta *veterania* no hauria estat pas possible construir les esglésies dels gentils.

Per això les primitives comunitats cristianes van ser escoles de formació intensiva en l'Antic Testament, en les quals no sols llegien la Bíblia com a text inspirat, sinó que arribaven a considerar aquella història com a pròpia (vegeu Rm 4,1: «*Abraham, el nostre pare segons la carn*»; 1Co 10,1: «*els nostres pares*», en el desert). Només així podrem comprendre que, poc després d'haver-los evangelitzat, poguéssim enviar-los unes cartes tan plenes de cites i al·lusions a l'Antic Testament com les que tenim en les nostres bíblies.

Com a comprovació, us recomano una lectura reposada de la *Carta als romans*. Només observant (per exemple, en la *Bíblia catalana interconfessional*) els canvis de tipografia, hi trobareu cinquanta cites explícites de l'Antic Testament. Si, a més, llegiu les notes, veureu que les al·lusions hi són a centenars.

Sense sortir de la *Carta als romans*, em permeto acabar amb algunes observacions que ens fan veure com l'Antic Testament per a l'apòstol consistia en una sèrie d'escrits profètics, totalment útils en el present. (Vist que tenim a l'abast un Nou Testament grec·llatí-català, hi posaré també la paraula grega.)

Aquesta és la idea que trobem en l'ús de verbs més aviat estranys com «pre-prometé» (*proepeggeillato* -1,2), «pre-digué» (*proeireken* -menys rar-9,29), coses que foren «pre-escrites» (*proegraphie* -15,4; la trobem també en el binomi «Escriptures-Profecia» (1,2; 16,26), en el qual apareixen pràc-

ticament com a sinònims; en la fórmula «segons està escrit» -amb *grapho* en perfecte passiu- repetida setze vegades (*kathos gegraptai*, en 1,17; 2,24; 3,4.10; 4,17; 8,36; 9,13.33; 10,15; 11,8.26; 15,3.9.21; *gegraptai gar*, en 11,19; 14,11) o les, segons el context, equivalents: «fou escrit» (*egraphe* – 4,23; 15,4), «Moisès escriu» (10,5); també, en una certa personificació de l'Escriptura, com si es tractés de Déu mateix (4,3; 9,17; 10,11; 11,2) o en una clara designació de l'Escriptura com a instrument en mans de Déu («per mitjà de» –*dia*... l'Escriptura: 16,26).

No podem arribar fins al fons del tema, però és clar que Pau atribueix a l'Escriptura la capacitat de parlar amb tot detall al nostre moment present. Ni per un moment no es pensa a atribuir aquesta capacitat a la clarividència d'homes que havien mort feia centenars d'anys, sinó al fet que Déu parlava *per mitjà* d'ells. Tampoc el compliment de les escriptures no pot atribuir-

se a una voluntat humana d'acomodar-s'hi, sinó al fet que la definició divina *ha de complir-se*, «segons està escrit».

En aquesta línia, trobem *compliments* de l'Escriptura a propòsit de la Passió i de la glorificació de Crist (15,3 i 14,11), de la difusió i de les dificultats amb què s'enfronta l'Evangeli (15,21 i 8,36), de la conversió dels gentils (15,9-12), de l'actual infidelitat i de la futura conversió d'Israel (10,16.21; 11,8-10.26s).

Diffícilment podrem arribar a la competència bíblica de l'apòstol i difícilment podrem comptar amb auditors com el que ell pressuposa, però val la pena fer alguna cosa per posar-se en camí, ja que, com deia sant Agustí, «*Novum in Vetere latet et in Novo Veritas patet*» (Hept. 2,73; cf. DV 16).

És a dir que, si prescindim de la primera part de la Bíblia, no ens haurérem perdut un sol Testament, sinó tots dos.

La paraula de Déu en una vida de silenci i servei

MERCÈ DELGADO I CLOP, monja del monestir de Santa Maria. Vallbona de les Monges

Quaderns m'ha demanat que, des del silenci del monestir, parli de com actua la Paraula de Déu en mi, transformant la meua tasca de cada dia en humil servei a la comunitat.

Primer de tot, començaré per fer una breu síntesi per tal de situar-nos en el marc concret i la manera de fer pròpia que ens ha transmès la tradició monàstica.

El monestir és el lloc on es desplega la nostra vida. També és anomenat Casa de Déu, que aplega en el seu si els qui el Senyor mateix ha cridat per viure contínuament atents a la seva presència, escoltant la seva Paraula, indispensable per dur a bon terme la seva voluntat.

La pregària, el treball i la lectura omplen la nostra vida. Però el servei de Déu no s'improvisa, «*La santedat escau a casa vostra, Senyor*», ens diu la litúrgia. Per això el monestir rep també el nom d'Escola del Servei Diví, perquè hom hi aprèn a configurar-se amb el Crist pel camí de la humilitat, de la paciència, de l'obediència, estimulat pel bon zel de la caritat fraterna.

Això fa que no puguem fer les coses de qualsevol manera, ni tan sols el treball. Prendre'ns el treball seriosament i realitzar-lo amb diligència no equival a deixar-s'hi esclavitzar. Aquest afeixugaria l'ànima i la privaria del sant recolliment. Sant Benet, en la seva Regla, quan ho preveu, recomana que es proporcionin ajudants, no tant per la feina a fer, sinó per qui la fa, perquè la faci amb alegria i cor ample. El treball ha de fer-se amb esperit de servei. El Senyor és el primer a servir-nos gratuïtament a nosaltres, comunicant-nos la seva gràcia i salvació dia rere dia; cal doncs que la nostra vida quedi definida com l'exercici d'un servei sant.

En primer lloc, cal servir Déu sobretot amb la pregària. L'Ofici diví al llarg del dia constitueix l'ocupació primordial a la qual el monjo s'ha donat.

En segon lloc, el servei als altres, que han de ser tractats com el Crist.

La lectura –*lectio divina*– és la lectura meditada i pregada de l'Escriptura en alternança amb l'Ofici diví i el treball. Ha de ser lenta per tal d'assimilar allò que Déu diu a través d'allò que es llegeix. És una lectura compromesa, personalitzada, feta en un clima de pregària, de recolliment interior.

La lectura és tan important com l'Ofici diví i inseparable de la pregària individual. Tot plegat, ens fa més aptes per estimar-nos i servir-nos amb generositat.

Feta, doncs, aquesta introducció sobre la tradició rebuda, passo a explicar-vos com ho visc jo.

Ens llevem a dos quarts de sis del matí i a les sis comencem les Matines o també anomenat Ofici de lectura. Seguidament ens queden uns tres quarts d'hora per dedicar-los a la pregària personal. Aquí m'agrada reposar en Déu, tot restant en silenci, gaudint de la seva presència amorosa. En aquest estat de quietud, em fa molt feliç pensar en la riquesa que ens aporta un Déu que és Pare, que ens ha fet el seu do en Jesucrist, que més tard rebrem en l'eucaristia. Aquesta proximitat em dóna pau i confiança, estic fora de perill, no cal témer res.

Després d'aquesta estona segueix l'esmorzar, les Laudes i l'eucaristia. Refet el nostre esperit i el nostre cos, comencem el treball de cada dia, el qual, en ser manual, permet de continuar la pregària a través d'un pensa-

ment piadós o una paraula pouada en l'escolta atenta de la Paraula, o, si més no, amb el desig de plaure Déu en tot el que farem. Passat el matí, plegarem la feina per assistir a la pregària de Sexta, poc abans de dinar. Després d'aquest àpat del migdia, hi ha un temps de lleure o descans, i, acabat aquest ens reincorporem al cor de l'església per resar la pregària Nona a dos quarts de quatre. Seguidament, una hora de pregària personal, durant la qual em dedico a preparar-me les lectures de l'endemà. M'adono que encara que conegui els textos, necessito fer-me'ls meus, assaborir-los com qui desfà un caramel. Llegeixo la lectura bíblica de Matines juntament amb un comentari d'aquesta que trobo en el llibre *La Bíblia dia a dia* (Associació Bíblica de Catalunya); després, les lectures de l'eucaristia. Tinc una llibreta on vaig apuntant allò que trobo de més colpidor per a mi en aquell moment; llavors, l'estona que em queda l'acabo *vibrant*... L'horari ens marca el moment de reincorporar-nos a la feina o a l'assaig de cant –ja que la litúrgia requereix que hi dediquem mitja hora tres cops per setmana–, la pregària de Vespres, el sopar i la recreació clouen el dia i ens retirem després de resar Completes.

Un cop a la cel·la, «...no deixo aclucar els meus ulls fins haver trobat un lloc per al Senyor...», això és, faig una estona de lectura continuada de la Bíblia segons la pauta proposada en el llibre *Agafa i llegeix* d'en Ramon Ribera. Amb aquest regust d'Esclatadura «m'adormo en pau fins que em desperto», per començar el nou dia cantant: «Obriu-me els llavis Senyor i procla-

maré la vostra lloança» des del cor de l'església.

Els diumenges i alguns dies de recés els dedico a aprofundir un xic més la Bíblia, a voltes he d'afegir el conreu del jardí, perquè les flors són necessàries per a l'altar i per alegrar la vida. Amb tot, he de confessar-vos que el temps em passa volant i que sovint em quedo amb *gana*. Per apaivagar-la, em vaig gravar uns textos (profeta Isaïes, comentaris de la Regla de sant Benet, exercicis que ens han predicat, etc.) per escoltar-los, quan estic sola, mentre cuso, perquè la meua feina és: rentar, plegar, planxar i cosir la roba de la comunitat i de l'hostatgeria, amb l'ajut de dues germanes, que em possibiliten que, a més, pugui tenir cura de les malalties i germanes grans més necessitades, ja que sóc ATS, per les quals he de ser ulls si no hi veuen, orelles si no hi senten, braç perquè s'hi puguin recolzar i cames per quan no hi ha memòria, i d'aquesta manera, amb «*empenyes i rodolons*», anem construint el Regne de Déu.

Abans us deia que m'apuntava coses que em copsaven, però també n'hi ha que m'*eclipsen*. Per citar un exemple de les primeres, em va cridar l'atenció l'evangelí llegit a la missa del dimecres de la IV setmana de l'any (Mc6, 1-6): ens parla de la trobada de Jesús amb els del seu poble, i en l'últim verset se'ns diu: «*I el sorprenia que no volguessin creure*». Jesús, com nosaltres, ha de fer tot un procés de maduració, i de fet n'aprèn; a Jn 6,64, se'ns diu: «*Des del principi Jesús sabia qui eren els qui no creien...*». Són els durs de cor. A Jesús, els del seu

poble no el van creure, perquè ja el coneixien. Em pregunto: el coneixien?

Això em fa pensar en la qualitat de les relacions que tenim amb els altres, sobretot amb els de casa. El primer contacte amb una persona desconeguda pot ser bo, agradable, fins i tot ideal, però quan continuem la relació, comencem a trobar-hi pegues. Si decidim aprofundir-la de debò, per trobar el que realment és, en essència, te la *quedaràs*, com fa el bon Déu, que es queda amb nosaltres, per trastos que siguem. Ell tot ho aprofita, perquè ens estima incondicionalment. Amb els de casa, el frec a frec de cada dia, la mateixa confiança, ens pot fer caure en la deixadesa, deixar-nos insensibles vers la necessitat de l'altre, mancats de transparència per expressar que certament l'estimem («*ah! ja sap que l'estimo*», o bé, «*ja el tinc enamorat*»). Si les coses, perquè rutllin, necessiten atenció i dedicació, com més la persona! Quan aquesta ens falta (el padrí o la padrina o qui sigui) de seguida una veueta interior ens retreu que no hem sabut assaborir-la prou. Quantes vegades haurem passat de llarg! Llavors ens adonem que necessitem la seva cara, veure-la! Aquí ens cal el compromís de nodrir les nostres relacions interpersonals, el Crist es troba en cadascun de nosaltres. Si el reconeixem ens posarem bons!

Ara us parlaré de la darrera frase que em va *eclipsar*, en començar el temps de l'any amb la lectura semi-continua del llibre del Gènesi, pels qui resem Matines. Davant el relat de la Creació, hom troba un Déu il·lusionat per la seva obra. Amb ganes de com-

plaure l'home, li proporciona la companyia de la dona. Més tard, però, davant els esdeveniments decadents que s'esdevindrien a causa del pecat, el narrador ens explica que «*Déu es penedí d'haver fet l'home a la terra, i s'entristí*» (Gn 6,6). Penso en la decepció i en la solitud de Déu. Això em fa romandre en silenci... tot experimentant vergonya.

Solitud de Déu-Solitud de l'home: «*Fugint Senyor, fugint dels vostres braços espines hem trobat i amarg neguit*» (de l'himne de Laudes, Temps quaresmal). La solitud del pres que porta anys complint condemna perpètua, la solitud de qui perd un ésser estimat, la solitud de qui passa la nit al carrer, la solitud del moribund, la solitud de l'infant mancat d'una mà amiga, la solitud del ferit en el combat... Què puc fer jo? Quina solitud tinc jo més a prop? La solitud del malalt. El seu món respira o s'ofega en l'àmbit de quatre parets; he de procurar que s'hi trobi bé. Si el malalt rep afecte, està mig curat. Quan estem malalts, la nostra psicologia pren formes característiques, ens tornem molt sensibles a l'afecte, som més vulnerables. Si la malaltia és llarga, se'ns fa molt pesat; si ens dóna malestar o patiment, podem caure fàcilment en el desànim, el malhumor... podem ser fins i tot exigits! La malaltia, com altres circumstàncies de la vida, ens posa a prova, ens fa passar per un control de qualitat com a persones. També se'ns posa a prova als qui tenim cura de malalts, en el meu cas malaltes. El primer que ens cal és posar-nos en la pell de l'altre; una altra cosa que ens és molt necessària és la paciència, també la discreció:

haurem de carregar sovint amb la feblesa de l'altre, llavors pensem que el Senyor ens fa participar amb Ell de la nuesa de l'altre que ens és germà-germana, no tan sols física, sinó també moral i espiritual, ens convida a tapar-la (cf. Gn 9,20-23). Dissimular davant la persona, davant els altres, no divulgar res que pugui fer-la quedar malament.

Quan el malalt no es pot curar, cal acompanyar-lo... Asseguda al seu costat, esperar pacientment que cedeixi la febre, que s'acabi el sèrum. Resar al seu costat, agafar-li la mà, en espera de millor companyia... la del Senyor; és Ell qui ve a buscar-la, a ella la pren, a mi em deixa.

És així com Déu pot ser consolat? Això pot aixecar els ànims a Déu? Com diu el prefaci IV, *«no podem afegir res a la seva grandesa, però a nosaltres ens fa progressar cap a la salvació»*.

Aquest és l'ideal al qual m'acosto, uns dies més que altres, perquè com tots, jo també estic en procés de conversió. Tot planxant reviso aquestes coses, perquè sóc de les que em quedo malament quan no faig el que hauria

de fer. A voltes marxaria cap a llunyanes terres per estudiar teologia, però no puc anar més enllà dels botons, i retorno a la casa del Pare (la meua realitat concreta) com a mestressa de fil i agulla, per assegurar-me a la màquina de cosir a practicar el doctorat del repunt...

Malgrat les meves temptacions, anades i vingudes, caigudes i ensopecs, el Senyor sempre és amb mi.

No puc acabar sense citar el profeta Isaïes (58,7-8). Diu el Senyor: *«Comparteix el teu pa amb els qui passen fam, acull a casa teua els pobres vagabunds, si algú no té roba, vesteix-lo; no els defugis, que són germans teus. Llavors esclatarà en la teua vida una llum com la del matí, i es tancaran a l'instant les teves ferides; tindràs per avantguarda la teua bondat, i per reguarda, la glòria del Senyor»*.

Fer el bé és tocar Jesús, i això ens cura, ens posa bons. Esdevé possible gràcies a la fe i a l'amor.

Decepcionat, Déu? No ho sé, però ens espera amb els braços oberts i la taula parada.

La lectura de l'Antic Testament a la catequesi d'adults

JAUME MEDINA I CAMPENY, rector de Corpus Christi, Barcelona

L'Antic Testament té una certa mala premsa entre algunes persones. En uns casos perquè hi ha passatges que són bastant llaunes i, en altres, perquè hi ha una pila d'escenes de violència que no trobem la manera de poder-les fer lligar amb l'esperit del Nou Testament.

Un dels últims llibres de Roger Garaudy (*Avons-nous besoin de Dieu?* Traducció castellana a PPC *¿Tenemos necesidad de Dios?*) porta un pròleg de l'Abbé Pierre on hi diu: «*Quina preciosa contribució la seva als cada vegada més nombrosos treballs de qualitat que lluiten per salvar l'esperança de la gent, aquest final de segle!*». Però, malgrat aquests elogis, quan Roger Garaudy parla de l'Antic Testament, diu coses que fan pensar que no n'ha entès gran cosa, tot i que les seves opinions reflecteixen la mentalitat de molts cristians. Per exemple, diu, parlant de Pau: «*Quan presenta la resurrecció com un miracle del poder diví al mateix nivell que la Creació, el Diluvi, l'èxode o les victòries de David, Déu no ha deixat de ser un poder molt semblant a la imatge tradicional d'un sobirà tot poderós. D'aquesta manera es difumina el missatge específic de Jesús, pel qual Déu ja no té els atributs antropomòrfics dels déus antics: no solament el poder, sinó també*

la gelosia o la preferència tribal pels seus escollits, als qui concedeix la victòria o als qui recomana una venjança exterminadora contra els enemics. En una paraula: Pau amaga tot el que distingeix radicalment el Déu de Jesús de tots els altres déus, fins i tot del "Déu dels exèrcits" de la Torà» (pàg. 38).

I en un altre lloc: «*És el Déu tribal i ensangonat dels exterminis sagrats el Pare invocat per Jesús? ¿El Regne anunciat i preparat per Jesús a través de la renúncia a si mateix, és el Regne conquerit a sang i a foc en la guerra sagrada?*» (pàg. 72). Com a prova, cita un munt de passatges de l'Antic Testament plens de violència. Com Marció, Garaudy s'escandalitza en llegir-los.

Què hi diem a tot això? Doncs, que escandalitzar-se de la violència de l'Antic Testament (el Nou Testament també en té molta, de violència) és com si ens escandalitzéssim del fet que un penitent, en confessar-se, no canti les seves meravelles o simpatia, sinó que digui els seus pecats, algunes vegades fins i tot d'una certa envergadura.

La Bíblia és un reflex de la història de la humanitat, plena de pecat, però sense oblidar un fet importan-

tíssim: *Déu estima aquesta humanitat i intervé en la història dels homes* per anar-nos transformant paulatinament.

És un fet que a l'Antic Testament, junt amb els actes admirables de caritat o d'heroisme, hi ha també pecats molt grossos, àdhuc el de *deformar* la idea de Déu o el d'atribuir-li manaments salvatges. Sense deixar que la història dels homes ens desorienti, la nostra fe, feta oració contemplativa, ha d'anar descobrint el treball amagat, respectuós, elegant i insistent de Déu en el cor dels éssers humans. Junt amb el pecat, que és més a flor de pell, anem descobrint la gran veritat d'allò que diu sant Pau: «*on abunda el pecat, sobreabunda la gràcia*» (Rom. 5,20). Aquesta és la nostra feina en meditar la Bíblia.

No s'ha de llegir l'Antic Testament d'una manera superficial, quedant-se tan sols en la pura anècdota. Hi ha un gran protagonista a la Bíblia, que és Déu. Sembla amagat, però es revela a tothom qui sap buscar-lo amb insistència. «*Demaneu... cerqueu... truqueu*», deia Jesús. «*Tothom qui demana, obté; tothom qui cerca, troba; a tothom qui truca, li obren*» (Mt. 7,7). Algunes vegades es fa pregar, però val la pena l'espera. Quan Jesús els va explicar –començant pel llibre de Moisès i continuant pels de tots el profetes– tots els passatges de les Escriptures que es referien a ell, els deixebles d'Emmaús sentien que el cor se'ls abrandava d'entusiasme.

Tant de bo una lectura feta oració aconseguixi el mateix en nosaltres.

Una senyora em contava que, quan era joveneta, va estar molt de temps llegint una novel·la bastant llarga. I em deia: «*Vaig estar transportant aquell totxo amunt i avall i llegint-lo, però no em vaig assabentar de res*». Amb la Bíblia ens pot passar el mateix. La dificultat no està en ella mateixa, ni en Déu. Hi ha vegades que som curts de vista espirituals. Referint-se a Déu, diu el llibre de Job: «*Passa pel meu costat i no el veig; em passa frec a frec i no me n'adono*» (Job 9,11).

La Bíblia, hem d'aprendre a llegir-la buscant-hi Déu. Amb esperit de pregària perseverant.

Hi ha, també, una altra cosa important: els autors de la Bíblia (em refereixo als autors humans) eren gent molt intel·ligent. Podríem tenir la temptació de pensar que, com que molts llibres de l'Escriptura van ser escrits l'any de la picor, els seus autors eren gent primitiva i ingènua. Res més lluny de la realitat. Eren gent molt culta, que sabien el que deien i com s'havia de dir. Molts eren uns grans teòlegs i, sovint, més bons que molts dels contemporanis nostres.

Passa, de vegades, que molts matisos d'aquella gent tan subtil se'ns escapen. Alguns cops per les traduccions i, d'altres, perquè no hi donem importància. Fixem-nos, per exemple, en aquella pàgina sublim que descriu la temptació de l'home. Primer defineix l'ésser humà: Déu agafa un grapat de pols, hi alena a sobre, i el nou ésser comença a viure. Què és aquest ésser? Ben poqueta cosa: *pols que respira*.

Però *el poqueta cosa* vol fer el viu i esmenar-li la plana a Déu. No està d'acord amb el que diu el Senyor, com tantes vegades fem nosaltres.

Imaginem un fet: vam actuar amb tota la nostra bona fe, però ens van interpretar malament i ens van tirar la cavalleria per sobre. El nostre amor propi ferit reacciona i ens surt l'agressivitat. Voldríem bescantar la persona que ens ha ofès o clavar-li un moc. Tenim el cor ple de rancúnia.

Ja sabem el que diu Déu: «*No us hi torneu, contra els qui us fan mal*». O bé: «*Presenteu l'altra galta*». I encara: «*Estimeu els enemics*».

Però nosaltres no hi estem d'acord. Ho trobem exagerat, i diem: «*No es tracta de comportar-nos com a mesells*». O bé: «*Si no et defenses, acabarà prenent-te el pèl...*».

La pàgina del Gènesi ho explica meravellosament. El *pols que respira*, simbolitzat per la serp, es creu el més *astut* de tots els animals. I és veritat: som els més llestos. Tan llestos que, quan no ens refiem de Déu i actuem segons els nostres criteris, descobrim el nostre propi no-res.

Un joc de paraules, en el text original, ho posa de relleu: «*La serp era el més astut..., llavors s'adonaren que anaven nus...*». La paraula *astut* i la paraula *nuesa* són la mateixa en hebreu. Pobret home!, tan astut, tan maliciós, tan entremaliat... A la fi s'ha descobert despulat i s'ha de tapar amb una fulla de figuera. Un vestit de gala ben lluit... L'autor ho diu d'una forma senzilla, però profunda; una petita obra d'art, com les paràboles de Jesús. Quin tema més bonic per ser tractat en una catequesi d'adults! Quantes coses en podríem treure per a la nostra reflexió! I, com aquest tema, n'hi ha moltíssims.

Demanam-li a Déu que ens ajudi a descobrir tota la bellesa que hi ha a l'Antic Testament. I que ens ajudi, també, a rebutjar tota lectura estranya, com les de tipus fonamentalista.

Sant Pau deia d'aquells contemporanis del seu poble que no van voler creure en Jesucrist, que «*se'ls va ofuscar l'enteniment*», i que «*sempre que escolten la lectura de la llei de Moisès tenen un vel damunt el cor*» (2 Cor 3, 14-15).

Preguem al Senyor perquè ens sapiguem aprofitar fructuosament de la seva Paraula.

La Paraula per a la gent senzilla.

Grups d'estudi i pregària

a Terrassa

RAMON RIUS, laic, pare de família. Coordinador dels
Grups d'estudi i pregària

Introducció

A les comunitats parroquials cada cop és més palesa la necessitat, sobre tot per part dels adults, d'aprofundir en el coneixement del llibre de la Bíblia. Encara més: gosaria afirmar sense por d'equivocar-me, malgrat que no disposi d'estadístiques, que ha crescut la inquietud i la demanda i, per tant, l'obligació pastoral de donar-hi respostes.

Des del Concili Vaticà II han sorgit moltes iniciatives i avenços considerables en aquest camp, tants que han fet de la Bíblia un llibre més proper, més conegut i, també, més estimat. La reforma litúrgica, impulsada pel mateix Concili, hi ha contribuït de manera molt positiva, i ho hem d'agrair.

Però, amb les excepcions que calgui fer, hem de convenir que aquests avenços, que hi són i molt estimables, afecten principalment els *iniciats*, els qui hem de qualificar de nucli reduït d'experts. Vull dir que no han arribat amb la fluïdesa que fóra desitjable al poble senzill, als assistents assidus a les litúrgies dominicals, que es limiten, *pacients*, a escoltar, cada tres anys, els mateixos textos bíblics, i els sermons,

no sempre prou preparats, ni prou didàctics i entenedors, ni massa engrescadors, i, amb freqüència, més orientats a qüestions moralitzants que a l'aprofundiment de la Sagrada Escripura.

La Paraula per a la gent senzilla

Hem de fer un esforç imaginatiu per desfer el nucli del grup de versats i obrir el ric ventall al poble senzill, àvid de la Paraula. Cal trobar fórmules engrescadores, de nivell iniciador, que uneixin ensenyaments i vida, reflexió i pregària, alliberament, participació, riquesa i afecció per al llibre dels llibres.

No pot haver-hi fórmules úniques ni universals: cada comunitat ha de trobar la seva manera de fer camí, el seu estil i el propi llenguatge. També cal ser àgils, a fi que la versatilitat ens deslliuri de caure en la monotonia i en el llanguiment. Hem de deixar enrere els temps en què estàvem més pendents de la fórmula que del fons. El fons, això és, que el grup llegeixi la Paraula, que tothom s'habitui a cercar les lectures del llibre sagrat (ara disposem de la magnífica BCI, curulla de

notes a peu de pàgina), que begui l'aigua de la font, que s'hi submergeixi, que es deixi sorprendre i qüestionar, i, sobretot, que hi pugui dir la seva i compartir amb els altres la personal experiència espiritual, viva, fresca, espontània i franca trobada amb la Paraula. Una experiència comunitària que fa comunitat.

També és important saber elegir el lloc: una sala no massa gran, acollidora i silenciosa, que inviti a la contemplació; amb una taula ampla i una petita lleixa per tenir a mà els quatre llibres més freqüentment consultats.

La nostra experiència

Per Pasqua ha fet un any i mig que, dilluns rere dilluns, unes quantes persones ens trobem als locals parroquials per llegir la Bíblia i pregar. Som el Grup d'Estudi i Pregària, de la Sagrada Família de Terrassa. Un grup que volem introduir-nos en el coneixement de la Sagrada Escripura, tot seguint el fil conductor de les lectures dels diumenges. En cada trobada setmanal treballlem les lectures del diumenge següent. Fem servir la BCI el llibre de la litúrgia de les Hores.

Però, també, ens servim d'un petit *full*, a manera de guió, preparat especialment per a cada trobada, i que avui us volem donar a conèixer.

És un full de quatre planes, encapçalat per l'anagrama de la nostra paròquia i el *Pòrtic*: un breu escrit que ens introdueix a les lectures i ens obre la porta per posar-nos en situació. La segona plana està dividida en dos apar-

tats. El primer és *La Paraula de Déu*: les quatre lectures dominicals, que rellegim pausadament i en destaquem, amb uns enunciats, les interconnexions d'uns textos amb els altres. El segon apartat és la *Reflexió*: què ens diuen les lectures? Quines coses ens criden l'atenció? Quins comentaris volem compartir amb el grup?

La tercera plana del full té tres apartats. El primer *La fotografia de la setmana*, que consisteix en això: la reproducció d'una foto d'algun diari que, pel seu contingut, per la seva actualitat o per la seva cruesa, ens hagi cridat l'atenció i ens permeti fer-ne una lectura a través de la Paraula de Déu que hem llegit. El segon apartat d'aquesta plana és la *Reflexió*: vol intentar d'habituar-nos a veure la realitat del nostre món a la llum de la Paraula, a saber llegir els signes del temps amb els ulls de Déu, com ens ensenyà Joan XXIII. Al tercer apartat hi ha l'*Estudi*, que ens permet d'aprofundir en algun tema bíblic i escripturístic. D'aquesta manera, hem anat treballant els escrits de Lluc, els profetes i el profetisme en l'Antic i el Nou Testament, hem parlat de les primitives esglésies de Filips, de Corint, etc., i d'altres temes que, molt a poc a poc, i sense pretensions, hem intentat d'entendre una mica més.

Així, arribem a la quarta plana on hi ha un *Poema*, inspirat sempre en el salm i en l'evangeli del diumenge, o també en la realitat del nostre món i de la nostra història. La poesia és una eina més que ens ajuda i ens porta a obrir-nos al transcendent, a interioritzar la profunditat de l'absolut, tot revestint-lo amb la nuesa de les nostres

pobres paraules. A voltes, també és una experiència de pregària, de clam, de goig o d'agraïment. Sense aquesta *eina* és molt difícil parlar de l'experiència de Déu i entendre que mai no arribarem a atrapar-lo, perquè el misteri sempre ens sobrepassa.

Finalment, la *Pregària*: el rés del llibre de la litúrgia de l'Església (és el moment on més ens sentim en comunió amb tota l'Església) i una oració per una intenció concreta feta cada dia per un membre diferent del grup i que guardem, en un recull, com un petit tresor.

Cal dir que aquest *full*, que fa de guió, només l'utilitzem en la mesura que ens ajuda. A voltes, un o dos punts ens ocupen l'hora sencera; la resta, cadascú la pot treballar en un altre moment. Tampoc no posem l'interès a avançar molt; més aviat ens agrada d'anar a poc a poc, d'assaborir el text, perquè sabem que és la pluja suau i persistent la que penetra i amara la terra. D'altra banda, aproximar-nos al coneixement del Déu revelat és una feina de tota la vida; prendre conscièn-

cia de la seva presència salvadora en les nostres vides i en el nostre món és el nostre camí. Així, en contínua recerca, amb Maria, els apòstols i els sants, tot fent Església, també podem clamar que la nostra ànima magnifica el Senyor i el nostre cor celebra Déu que ens salva (Lc 1,46; Ha 3,18; Is 61,10 i 1Sa 2,1).

A tall de mostra

Si el compromís és un dels primers valors i més gratificants que ens aporta la comunitat, no vam dubtar ni un moment a escriure aquest article-ressenya quan se'ns va suggerir d'explicar la nostra experiència i donar a conèixer el *full* que ens fa de guió en les nostres trobades i que cada setmana *edita* la nostra parròquia. Uns i altres, espigolant d'ací i d'allà, ens anem enriquint, millor dit, l'Església s'enriqueix i l'Esperit treballa enmig nostre. Així doncs, us presentem, a tall de mostra, el *full* corresponent al segon diumenge de Pasqua, amb el benentès que si algú resta interessat, pot sol·licitar-ne d'altres a Mn. Joan Soler, rector de la nostra parròquia.

Parròquia de la Sagrada Família de Terrassa Full d'Estudi i Pregària

Any II, 14 d'abril de 1996, núm. 29

Pòrtic

En la celebració del misteri pasqual l'Església hi troba el seu lloc adient, perquè és en l'eucaristia que Jesucrist fa present la seva mort i la seva resurrecció.

Aquesta vivència només és possible en la fe, entesa com una adhesió personal al Crist ressuscitat. Però aquesta vivència no es pot tancar amb pany i forrellat: s'expressa i es proclama comunitàriament i, després, surt amb força a la plaça, als carrers, a la vida quotidiana, per ser llevat i sal d'un món nou i d'una terra nova.

La Paraula de Déu

– Ac 2,42-47. «Els germans eren constants a l'ensenyament... i a viure en comunió fraterna,... a partir el pa... a la pregària».

– SI 117,1-4, 13-15, 22-24. «...els nostres ulls se'n meravellen».

– 1Pe 1,3-9. «...ens fa néixer de nou i ens ha donat una esperança viva».

– Jo 20, 19-31. «...rebeu l'Esperit Sant...».

Reflexió

Què et diuen les lectures?

Què pots compartir, celebrar, proclamar... amb el grup, amb la comunitat, amb els homes i dones que no creuen?

La fotografia de la setmana

Gwen Mayor i 28 dels seus 29 alumnes. Ella i 16 d'aquests nens van morir el dimecres (El Periódico 15/3/1996, pàg. 19)

Reflexió

El misteri dels sants innocents..., dia rere dia.

Estudi

– Què vol dir que Crist ha ressuscitat?

– Recerca: Ac 4,2; 24,15; 26,8; 1Co 6,14; 15,12; 2Co 1,9; 4,14; Ef 5,14; Ap 20,4-6.

Poema

Pasqua

Plana,
terra d'Adam
rogenca
mort de totes les morts
nostra
dolor de sotaventre
d'Eva
mare de les mares
vella
camí de cada dia.

Vinya,
llevat de punta d'alba
verge
vi nou de noces
flama
primer de tots els dies
salve
terra ressuscitada
festa
campana de diumenge.

Pregària

Oració de vespres.

Pregària pels pobres de la terra, a càrrec de l'Àngels.

Conclusió

Pasqua és renovació, vida nova, celebració, festa, pregària, rejuveniment personal i comunitari. Amb aquest esperit volem compartir la nostra experiència, tot animant a les comunitats de creients que facin la seva.

Que la responsabilitat d'atendre l'Esperit que ens ha portat el foc del nostre Concili ens faci atents servidors del nostre món i de la seva gent.

L'homilia, una bona oportunitat

JOSEP LLIGADAS, *del Centre de Pastoral Litúrgica. Barcelona*

L'homilia és un punt de referència important de la celebració. L'homilia no és el centre de la celebració (i malament si s'hi converteix), però sí que és una peça que pot cooperar molt a fer que la celebració empenyi endavant la vida cristiana o que, al contrari, més aviat desanimi. L'homilia no és la solució de res. Però és una bona oportunitat.

Què és l'homilia? Podríem dir: és anunci d'evangelí ara i aquí per als creients que participen de l'eucaristia. I això comporta:

Un real arrelament a la Paraula, a l'evangelí i a les altres lectures (i també, quan s'escau, al corresponent temps litúrgic). I aquest arrelament vol dir que hom es pren la Paraula de Déu no com una anècdota que dona peu al que jo vull dir, sinó que el que hom pretén és fer viure aquell evangelí, aquelles lectures, aquell temps litúrgic, ajudar a entendre el que aquells textos porten dintre i ajudar a traduir-los en la vida de cada dia i en l'experiència sacramental i espiritual.

I un real arrelament a la vida: saber i compartir el que la gent viu, pateix, anhela... i el que el món viu, pateix i anhela. Perquè l'homilia no és donar lliçons de dogma, ni de moral, ni de defensa de posicions eclesiàstiques,

sinó que és transmetre una paraula de vida que faci avançar i que doni esperança. Això comportarà saber unir comprensió amb exigència, i comportarà també fer descobrir com la paraula de Jesús té a veure amb el que la gent viu (per consolar i per empènyer) i amb el que el món viu.

La preparació

És important preparar-se l'homilia. Perquè per molt que el predicador tingui una vida interior molt intensa i se senti ple de coses a dir, el risc de repetir-se hi és, i el risc de repetir-se, a més, avorridament, encara hi és més. I els laics que van a missa pot ser que durant anys hagin de sentir el mateix predicador...

La preparació, però, no vol dir necessàriament tancar-se en un despatx envoltat de llibres. Hi ha tantes maneres de preparar una cosa! Alguns passos poden ser:

– Llegir-se les lectures (totes tres, no només l'evangelí) descobrint-hi què diu i què em diu. I mirar de fer-ho sense passar-ho per sedassos teològics o ideològics, deixant-se penetrar per la seva pròpia força.

– Reflexionar sobre l'encaix en el temps litúrgic, en el que aquell temps

concret ens crida a viure. Convé notar que el temps de l'any es presta a agafar un aspecte concret i desenvoluparlo, mentre que en els temps forts i les festes cal situar les lectures a l'interior del sentit del temps o festa.

– Llegir-se algun comentari exeegètic o homilètic, per trobar suggeriments i línies. A vegades hom té, i descobreix per exemple la força que pot tenir una primera lectura en la qual no havia reparat...

– Pensar en la gent, en què els podrà ajudar més, en què els convé més (mirant de ser objectius, que sempre costa). Pensar si cal explicar algun punt d'exegesi o teologia. I, sobretot, pensar en què els/ens convida a viure aquell text, o què convida a veure del que passa en el món, en la vida social, en la política... (però amb molt de compte, cal examinar-se sempre sobre si el que hom diu ve de l'evangeli o ve més aviat de les pròpies opcions personals).

– Una trobada amb laics amb vista a pensar què ens diuen a tots plegats les lectures sempre ajuda molt. De manera que, si és possible, segur que és desitjable.

– A vegades, fets copsadors o necessitats específiques hauran de ser punt de partida de la reflexió, però no habitualment (acostuma a quedar artificial, això de buscar un fet de vida sempre per començar).

– Algun exemple, alguna frase significativa, ajudarà a fixar l'atenció, evitant, tanmateix, que sigui algun

exemple agafat pels pèls que faci que la gent presti més atenció a l'exemple que a la Paraula de Déu.

– Pensar en les concrecions possibles de la Paraula de Déu és sempre una cosa important. No sempre caldrà arribar a concrecions precises, sovint les concrecions seran genèriques. Però si es pot concretar, segur que ajuda. Per exemple: convidar a fer-se un programa quaresmal i suggerir-ne possibilitats, convidar a pensar què fem amb el temps lliure o els diners, convidar a dedicar temps concret a la pregària i a la lectura de l'evangeli, convidar a llegir el diari i estar informat, convidar a plantejar-se el temps que hom dedica als fills, convidar a ficar-se en un sindicat qui s'hi senti cridat, convidar a accions de voluntariat eclesial o social, convidar a ser amable i no murmurar...

– Pensar en el *pas al ritu* assenyalant algun aspecte que ajudi a viure més l'eucaristia que ve a continuació.

– I, amb tot això, fer-se un esquema, o mental o per escrit, amb frases destacades, o redactar l'homilia sencera, si hom creu que així funcionarà millor. Això de l'esquema és fonamental per respecte als oients.

La realització: el to

Per a la realització de l'homilia, és molt important el to. Un to doble: el to de la veu i el to del contingut.

Primer: el to de la veu. El to de veu de l'homilia no ha de ser retòric ni cridaner, com en les èpoques en què no hi havia micròfons i calia fiar-se de la veu

per atreure l'atenció, però no ha de ser tampoc un to intimista, com si hom estigués fent una meditació personal en veu alta. El to retòric servirà per a una gran trobada massiva, i el to intimista per a una trobada de pregària. Per a una homilia, el to haurà de ser normal, és a dir, un to que comuniqui i que posi en sintonia personal amb l'assemblea, i aquest to serà diferent segons cada celebrant, però sempre haurà de ser amb aquesta voluntat de comunicació propera i haurà de sonar autèntic. (I el que caldrà evitar, també, és que sigui un to que no tingui res a veure amb la resta de la celebració: algun celebrant hi ha que fa tota la celebració amb to baix i avorrit, i quan arriba l'homilia eixampla el pit i es llença, com dient: ara és la meua! o com deia aquell: ara deixem l'evangel·li i anem a la realitat.)...

Segon: el to del contingut. També és molt important el to, la música, del contingut. El qui predica ho ha de fer com a germà gran que també escolta la Paraula i també se sent tocat per Jesucrist, com a company de camí en la vida humana i cristiana de la gent (i quan el qui predica coneix la gent que té al davant, això és molt més fàcil!). El qui fa l'homilia ha de parlar com qui se sent enviat a animar i també a exigir, perquè Déu se'ns pren seriosament i espera molt de nosaltres... però mai com qui se sent jutge capaç de dictaminar sobre la vida dels altres. La música de l'homilia sempre serà la música de l'estimació, perquè tots els qui celebrem l'eucaristia, homileta inclòs, som pecadors però alhora creients, i desitjosos de ser més creients. I tot això comportarà, en conseqüèn-

cia, una actitud decididament positiva, perquè les actituds negatives no ajuden a avançar: no ajuda, queixar-se de la poca gent que ve a missa o del poc cas que es fa a l'Església, ni ajuda pintar el món com un cau de negror. Per Nadal, què ajuda més, criticar agrament el consumisme o convidar al goig del Déu fet home i a la solidaritat que ell ens convida a viure?

I per acabar, algunes prèvies (evidents)

És agradable, submergir-se en la Paraula de Déu com a aliment personal. És agradable impregnar-se'n bé, conèixer-la tant com sigui possible. És agradable descobrir de tant en tant cries noves i aprendre a desempallegar-se de plantejaments que hom creia evangèlics i que tot d'una hom descobreix que no ho són necessàriament, que provenen més aviat del sentit comú de classe mitjana o de l'ascètica puritana... És agradable obrir l'evangel·li i preguntar-se: Jesús què diu, què demana, a què convida, què ofereix? És agradable obrir l'evangel·li i preguntar-se: Jesús què em diu, què em demana, què m'ofereix? I pregar i agrair.

És agradable mirar de conèixer cada dia una mica millor el que ensenya l'exegesi, descobrir el que s'amaga darrere els textos, entendre millor els esdeveniments dels evangelis, apropar-se a la història d'Israel per treure millor suc de l'Antic Testament, apropar-se a la història que ens narren els Fets dels Apòstols per treure'n també millor suc (són una bona escola, les primeres lectures del temps de Pasqua!). I és agradable fer això mateix

amb la teologia (preguntar-se: com s'està, actualment, intentant reflexionar la fe per al nostre moment?) o amb la litúrgia (per què s'han triat aquestes lectures concretes?).

És agradable estar amb la gent, sintonitzar-hi i sintonitzar amb la vida del món. Fer-se pròpies les il·lusions i les angúnies, fer-se pròpies les *bones aspiracions* que hi ha al món, amb tots els anhels valuosos i utòpics (com feia Jesús, que se'ls feia seus i els feia anar més enllà). És agradable aprendre del

que hi ha fora de l'Església, del que no té la motivació de la fe però és igualment ple d'Esperit. I és agradable aprendre dels altres cristians, del que aporten els laics, dels llocs on actuen, del que es troben en la vida de cada dia, dels compromisos que prenen lliurement...

Tot això és agradable. I, a més, va molt bé amb vista a fer que l'homilia sigui anunci d'evangeli ara i aquí. L'homilia és, certament, una bona oportunitat.

Celebracions en absència de prevere

JOSEP TABERNER, rector de Santa Coloma de Farners. Girona

«El Concili recomana que es faci un esforç per coordinar els horaris i el nombre de les celebracions, en funció de les necessitats dels fidels, del nombre de preveres i de la qualitat de les celebracions. Es tindrà cura de no suprimir l'eucaristia en els pobles petits, encara que a aquest fi calgui reduir el nombre de celebracions en les grans ciutats. Si el nombre de preveres no permet d'assegurar de cap manera l'assemblea dominical eucarística en totes les comunitats, el bisbe de cada església, amb el seu presbiteri, estudiarà la conveniència d'aplicar el Directori per a les celebracions dominicals en absència de preveres» (núm. 65).

El bisbe Jaume diu en unes declaracions a *La Vanguardia* (12 de març de 1996): «El Concili ve a ajudar a afrontar el repte de l'anunci de l'Evangeli a Catalunya, ja que la cultura actual, que té moltes coses bones, neix sense cap referència al transcendent i al sagrat. La manca de vocacions n'és conseqüència directa. Per sort hi ha seglars i religiosos que van assumint la responsabilitat d'educadors de la fe. Però l'eucaristia i els sagraments requereixen el sacerdoti. Si ara tinguéssim nous capellans tindríem feina per a tots».

La Congregació pel Culte Diví va fer públic el mes de juny de 1988 el

Directori per a les celebracions en absència de preveres; un *Directori* que no vol pas promoure ni facilitar de manera artificial o sense necessitat les celebracions dominicals sense capellà, «que no poden ser considerades com la millor solució a les dificultats actuals» (número 21). Però les orientacions que dona haurien d'assegurar a les comunitats que es troben en aquesta situació la possibilitat de reunir-se el diumenge, amb el desig de viure aquesta celebració en el context de l'any litúrgic i de crear un lligam amb les altres comunitats que tenen el do de l'eucaristia.

«Mai valorarem prou la importància capital de l'assemblea dominical, com a font de vida cristiana personal i comunitària i, alhora, com a testimoni atge del projecte de Déu: reunir tots els homes en el seu Fill Jesucrist. Cada cristià ha d'estar convençut que no pot viure la seva fe ni participar, ell tot sol, en la missió universal de l'Església, si no s'alimenta del pa de l'eucaristia. Cal que estigui també convençut que l'assemblea dominical és un signe pel món del misteri de comunió que és l'eucaristia» (*Directori*, 50).

En aquest context conciliar, marcats per la dispersió de petites parròquies arreu de les nostres terres, amb una mancança de sacerdots que va *in crescendo*, i conscients dels sacerdots de tots els batejats, són testimoni de les celebracions dominicals en absència de prevere a les terres de l'Empordà.

Ja abans, al final dels anys setanta, vaig viure en plena serralada dels Andes experiències similars entre les comunitats rurals de la parròquia de Cu-

rahuasi, on els catequistes rurals reuneixen les seves comunitats i les fan participar de la litúrgia dominical, encara que, per raons particulars, no els és possible normalment repartir la comunió eucarística.

Un dels elements vivament recomanats pel mateix *Directori* per fer ressaltar el diumenge, *el dia del Senyor*, fins i tot quan la missa no és possible, és la reunió de l'assemblea en ella mateixa, l'escolta de la Paraula de Déu, la pregària en comú, signes a través dels quals el mateix Crist es fa present en la seva Església, tal com ho recorda el número 7 de la Constitució sobre la litúrgia del Vaticà II: «És present en la seva paraula, ja que quan en l'Església es llegeixen les Sagrades Escriptures, és ell mateix qui parla. Per últim, és present quan l'Església suplica i salmeja, ell que prometé: «on n'hi ha dos o tres units en el meu nom, allí sóc jo enmig d'ells» (Mt 18)». Aquesta presència diversificada del Crist també s'acompleix en les assemblees dominicals en absència de prevere, i certament d'una manera encara més gran en l'eucaristia.

Per decisió del Concili Provincial, tot queda en mans del bisbe de cada església, amb el seu presbiteri, el fet de veure la conveniència de l'aplicació del *Directori*. Però sempre s'ha dit que, també dins l'Església, les coses avancen a partir de les experiències que alguns pioners van fent abans que sigui doctrina oficial. Us presento, com a botó de mostra, una celebració del diumenge XXX-A feta el mes d'octubre de 1990 a les parròquies d'Albons i Viladamat (Empordà).

Celebració del diumenge
Diumenge XXX ordinari/A
28 d'octubre de 1990
Parròquies d'Albons i Viladamat

I. (Ens reunim en nom del Senyor)

Qui presideix, diu:

– En nom del Pare, i del Fill, i de l'Esperit Sant.

– R/ Amén.

– Benvolguts companys en Crist: com cada diumenge ens apleguem per celebrar junts la nostra fe en Jesucrist. Avui ho fem sense el mossèn, que és en una assemblea de la Federació d'Escoles d'Esplai de tot l'Estat, i per tant la nostra trobada serà sense la missa.

Però com a cristians no podem pas prescindir de la trobada del diumenge per escoltar la Paraula de Déu i rebre la comunió.

La Paraula de Déu ens parlarà avui de l'amor a Déu i als altres. I després es farà present la gran història d'amor que visqué el Senyor: es fa present en el pa de l'eucaristia.

Cant.

– Avui, diumenge, que celebrem la victòria de Jesús sobre el pecat i la mort, demanem la misericòrdia del Pare per anar morint al pecat i per ressuscitar a una vida nova.

Silenci més llarg.

– Vós, que estimeu tots els homes, **SENYOR, TINGUEU PIETAT!**

– R/

– Vós, que us heu fet pobre per enriquir-nos a nosaltres, **CRIST, TINGUEU PIETAT!**

– R/

– Vós, que heu vingut per fer de nosaltres el vostre poble sant, **SENYOR, TINGUEU PIETAT!**

– R/

– Preguem: Pare dels pobres, cap de les nostres sofrències us deixa indiferent; Vós coneixeu les nostres penes més secretes.

No permeteu que la consciència de la nostra misèria ens descoratgi.

Doneu-nos un cor de pobre, capaç de deixar-se decantar cap a Vós.

Per Jesús, que viu amb Vós, pels segles dels segles.

– R/ Amén.

II. (Acolim la seva Paraula)

Tothom seu.

Primera lectura: Ex 22, 21-27.

Cant o salm.

Evangeli: Mt 22, 34-40.

Un lector llegeix el comentari (en full a part).

III. (Preguem amb tota l'Església)

Qui presideix, diu:

– Confessem la nostra fe, amb les paraules dels apòstols. És en el cantoral, pàgina 9:

– *Crec...*

– Després d'escoltar la Paraula de Déu i dir la nostra fe, preguem al Pare per tots els homes. La resposta d'avui pot ser: **BENEÏU-NOS, SENYOR!**

(En full a part)

Al final de les pregàries:

– Escolteu, Déu de bondat, les peticions que us adrecem moguts per l'amor a Vós i als germans. Us ho dema-

nem per Crist, Senyor nostre.

— R/ Amén.

IV. (Compartim la comunió amb Crist)

Es va al Sagrari

Es posa el Cos de Crist sobre la tauleta

Es fa la pregària:

— Abans de combregar el Cos de Crist, present enmig de la comunitat, elevem una pregària al Pare tot responsable: JUNTS US DONEM GRÀCIES, SENYOR!

— Déu i Pare nostre, tot contemplant les meravelles de la vostra creació que ens conviden a la lloança, ara, tots junts, us proclamem sant, i us donem gràcies.

— R/ Junts us donem gràcies, Senyor!

— Per l'aigua que fecunda la terra, i per la tardor que dona un ritme diferent a la nostra vida, us diem gràcies, Senyor.

— R/

— Per les sements enterrades, que moren i reneixen, que ens fan descobrir la mort i la resurrecció de Jesús, us diem gràcies, Senyor.

— R/

— Pel treball dels homes, que fa que la terra doni fruit, i pels mateixos fruits, que en Jesucrist esdevenen una ofrena per a Vós, us donem gràcies, Senyor.

— R/

— Per tots els nostres petits encerts, per tots els triomfs sobre les crisis, per tots els obstacles que hem superat, us donem gràcies, Senyor.

— R/

— Per tota la Creació, en especial pels homes i dones, els vostres fills,

que ploren en el dolor de l'infantament d'un món nou, us donem gràcies, Senyor.

— R/

— La millor acció de gràcies al Pare és repetir-li tots junts la pregària que ens va ensenyar el seu Fill:

— *Pare nostre...*

— Abans de rebre l'eucaristia, fem tots un gest de reconciliació i de pau.

— Donem-nos la pau!

Cant

Prenent el pa, diu:

— Aquí teniu Jesucrist, fet aliment per tots nosaltres. Feliços els convidats a la Taula del Regne.

— R/ *Senyor, no sóc digne...*

S'acosten a combregar.

Silenci o cant de gràcies.

V. (Som enviats per viure en un mateix esperit)

Drets

— Preguem: Senyor i Déu nostre, per convertir els nostres cors a l'amor, ens heu donat el vostre Fill Jesús, mort i ressuscitat.

Feu que estiguem atents a la presència de tots els qui sofreixen a les nostres portes.

Que sapiguem obrir-los la porta i el cor.

Us ho demanem per Crist, Senyor nostre.

— R/ Amén.

Avisos (en full a part).

Fent una creu sobre seu, diu:

– Que ens beneeixi Déu, el Pare, el Fill i l'Esperit Sant.

– R/ Amén.

– Anem-nos-en en pau.

– R/ Donem gràcies a Déu.

Avisos a la comunitat

– Dijous, primer de novembre, és la festa de Tots Sants. Hi haurà missa a l'hora de costum dels diumenges.

– Les vostres aportacions d'avui que poseu dins un sobre del Domund aniran destinades a les missions.

– Bon diumenge, i fins dijous.

Comentari

«Estimats germans,

Tot i que el mossèn és fora, un vespre d'aquesta setmana passada vam preparar amb ell algunes idees de les lectures per a fer-ne la reflexió avui.

En la primera lectura hem llegit: *“No maltractis ni oprimeixis els immigrants, que també vosaltres vau ser immigrants al país d'Egipte”*. És un bon recordatori que nosaltres, gent del poble, que no hem hagut d'emigrar a països llunyans, també nosaltres estem en aquest món com a forasters, per quatre dies; estem de pas en aquesta terra. I no obstant això, massa sovint ens aferrem a les coses com si fossin el fonament de la nostra vida, com si d'elles depengués la nostra felicitat; i així posem el nostre cor en el diner, el plaer, les possessions, els honors...

Quan ens enganxem en les coses materials, el nostre cor està tan lluny

de la voluntat de Déu com el dels fariseus que pregunten a Jesús quin és el manament més gran de la llei sols per posar-lo a prova. No els importa que Jesús els doni una resposta clara i senzilla com la que avui ens diu l'evangel·li: a ells, als fariseus, sols els interessa posar-lo a prova; i segons diuen, a l'Antic Testament hi ha més de 600 normes i lleis. Tot un embolic.

Quan Jesús resumeix tota la llei i els profetes en dos manaments, l'amor a Déu de tot cor i l'amor al pròxim com a mi mateix, ens diu d'una manera ben clara que no és possible de separar l'amor a Déu i l'amor als germans. Dit amb paraules de Sant Joan: *“Si un diu: estimo Déu, i odia el seu germà, és un mentider. Perquè el qui no estima el seu germà, que el veu, no pot pas estimar Déu, que no el veu. I tenim d'ell aquest manament: el qui estima Déu, que estimi també el seu germà”*.

O dit amb el mateix interrogant que l'evangel·li de Mateu, en el capítol 25, posa en boca dels qui són jutjats en el darrer judici: *“Quan us vam veure amb fam, o amb set, foraster o despullat, malalt o a la presó, i no us vam assistir? Llavors els respondrà: en veritat us ho dic: en la mesura que no ho vau fer a un d'aquests tan petits, tampoc a mi no m'ho féreu”*.

Adonem-nos com la nostra societat ens fa viure aïllats, sense pròxim, sense atenció als veïns. Per això és bo de fer-nos avui aquesta pregunta:

– Com hauria d'ésser l'amor a Déu i als germans, entre la gent que venim a missa?

– Com demostrem que som cristians en l'acolliment als immigrants?

Algú ha dit: “*L’home no mor quan deixa d’existir, mor quan deixa d’estimar*”. I és ben cert: per això l’amor (a Déu i als germans) és el principi únic i fonamental de la vida cristiana. Perquè Déu estima la vida, i vol que tots nosaltres visquem segons la seva voluntat, tal com direm dintre d’uns moments, en resar el Pare Nostre.»

Pregària dels fidels

– R/ Beneïu-nos, Senyor!

– Recordem amb agraïment tots aquells que amb el treball de les seves mans han cercat de fer un món millor. Preguem.

– Recordem tots els homes i dones que amb els seus escrits i les seves paraules han escampat sentiments de solidaritat i de justícia. Preguem.

– Recordem tots els qui han estat perseguits pel fet d’haver defensat els drets de les persones o dels pobles. Preguem.

– Recordem els qui han estat assassinats per la seva fidelitat als germans. Preguem.

– Recordem, encara, els immigrants que hi ha entre nosaltres; tots els qui han sortit de casa seva per guanyar-se el pa amb dignitat. Preguem.

– I recordem els nostres familiars i amics difunts, que ja són amb Vós al Cel. Preguem.

La Paraula de Déu com a aliment de la pròpia espiritualitat

FRANCESC MESTRE I SAURA, *prevere, rector de Piera. Bisbat de Barcelona*

En començar aquest escrit sobre com pregar amb la Paraula de Déu, com a primer objectiu, i, paral·lelament, sobre la Paraula de Déu com a aliment de la pròpia espiritualitat, voldríem advertir, per a una millor comprensió, que partim dels conceptes exposats en el que vam fer sobre l’espiritualitat i pregària del laic (*Quaderns*

de Pastoral núm. 144. Octubre 1994, pàg. 21-31). En l’esmentat escrit volíem expressar l’íntim lligam que hi ha entre espiritualitat o experiència religiosa-cristiana i pregària, donant les següents d’una i altra: «*per espiritualitat concebem la vida viscuda segons l’esperit; i per espiritualitat cristiana, la forma de vida que es deixa impulsar*

i guiar per l'Esperit de Crist» i «La pregària és el lloc d'encontre-unió de Déu amb l'home». Tenint presents aquestes referències segurament serà més fàcil fer-nos entendre en les reflexions que tot seguit oferim.

Per entendre què volem afirmar quan diem *cóm pregar amb la Paraula de Déu* convé que especifiquem, des d'un bon començament, que la Paraula de Déu, perquè sigui un element constitutiu de la pregària, i el més principal, cal que sigui coneguda *sapiencialment* i *acollida experiencialment*.

Coneixement sapiencial

Certament que un coneixement científic de la Sagrada Escripura, a nivell de totes les possibilitats de la raó humana, és bo per si mateix i un bon mitjà per a la pregària, però no pas el més valuós. El coneixement bàsic és el que en podríem dir *sapiencial*, o sia, el que se'n segueix de la *saviesa* que ens ve de Déu, de l'Esperit de Jesús, que és la veritable «*Saviesa de Déu*» (1Cor 1,24) i la nostra saviesa (1Cor 1,30). Per això sant Pau demana que el Déu de nostre Senyor Jesucrist ens concedeixi el *do espiritual* de comprendre la seva revelació perquè coneguem de veritat qui és ell i que il·lumini la nostra mirada interior per conèixer a quina salvació ens crida (Ef. 1,17-23). D'això en diem *coneixement sapiencial*, que va més enllà dels llibres i que sols s'aconsegueix a l'escola de la pregària, de la qual és mestre l'Esperit Sant (Rm. 8,26-27). Resumint, per pregar degudament amb la Paraula de Déu cal ja, abans de tot, pregar.

Acollida experiencial

La Paraula de Déu, perquè sigui la llum i la força que doni resplendor i vigoria a la nostra pregària, és necessari que agafi no sols la ment, sinó tota la persona sencera, en cos i ànima. La Paraula de Déu il·lumina i vivifica tot l'home. La Paraula de Déu ha de fer-se experiència de tota la persona i ha d'estar present en tota experiència humana; ha d'estar en el cor, en els sentiments i en l'expressió dels llavis (Dt 30,14); l'home es manté pur en el seu camí vivint i comportant-se d'acord amb la *paraula de Déu* i en ella hi ha de dipositar la confiança (Salm 119,9.42.81), ja que penetra fins al fons de l'ànima i el moll dels ossos (He 4,12). En tota experiència humana, tant espiritual com material, l'home ha d'acollir la Paraula de Déu. Resumint, la Paraula de Déu ha d'estar present en tota la vida, experiència de l'home i, així, l'home de tota experiència de vida en podrà fer pregària.

Partint del que acabem d'exposar, convé tenir un convenciment previ i una consciència clara que *la Paraula de Déu és paraula viva, personalitzada i salvadora*.

La Bíblia, el llibre de la Paraula de Déu, no és un llibre de lletra morta o sols transmissió de pensaments, narracions, lleis i sentiments, sinó que és comunicació viva i actual. La Paraula de Déu és sempre *esdeveniment*. És Déu mateix qui, a través de la Paraula, ara i aquí, se'ns, i se'm comunica; senzillament, tal com ens diu sant Pau: «*la paraula de Déu és viva i eficaç*» (He 4,12). Sant Pere, quan adverteix que

«podeu practicar un amor sincer» i ens diu «estimeu-vos els uns als altres intensament amb un cor net», afirma que això és així perquè «heu estat engendrats de nou, no d'una llavor corruptible, sinó d'una que és incorruptible: la paraula de Déu viva i eterna» (1Pe 1,22-23).

La Bíblia, o Sagrada Escriptura, no és més que el relat de la història de salvació acomplerta en aquell *«qui la Paraula s'ha fet home»* (Jo 1,14), qui, essent el Verb de Déu, Jesús mort i resuscitat, el Vivent per sempre, és per mitjà del seu Esperit, l'Esperit Sant, manifestació actual i permanent de la paraula divina. D'aquesta manera s'ha d'entendre el que escriu sant Pau: *«En moltes ocasions i de moltes maneres, Déu antigament havia parlat als pares per boca dels profetes; però ara, en aquests dies definitius, ens ha parlat a nosaltres en la persona del Fill»* (He 1,1-2); aquest *ara* és l'actualitat sempre present i actuant de la Paraula, perquè és viva, de Déu.

Déu s'adreça als homes no pas d'una manera impersonal, sinó personalitzada, a cada home en concret o a cada poble en particular, amb el seu nom singular o amb la seva localització precisa. Déu és el Déu d'Abraham, d'Isaac i de Jacob, que crida pel seu nom i parla amb Moisès i amb tants altres i que està atent al seu poble, als seus sofriments i als seus clams; no cal dir com Jesús es relaciona amb cada persona determinada, podríem dir que amb el seu nom i cognoms. No cal posar cites ni de l'AT i del NT, perquè tota l'Escriptura és un testimoni palès del que acabem de manifestar (Cf.

Evangelí i home d'avui, de Josep Gil i Ribas, apartat I «Actitud de Crist amb les persones»). A través de la Paraula de Déu, viva, és Déu qui ens parla, ara i aquí, personalment a cada un de nosaltres o en comunitat i és en la pregària on el Senyor ens fa la seva crida i se'ns mostra.

La Paraula de Déu porta la salvació. Jesús ens ho diu clarament: *«Les paraules que jo us he dit són Esperit i són vida»* (Jo 6,63). Sant Joan, referint-se a la Paraula de Déu (el Verb diví) vinguda al món i present en el món, afirma que *«els qui l'han rebut, als qui creuen en el seu nom, els ha concedit de ser fills de Déu»* (Jo 1,12), o sia, han estat salvats. La Paraula de Déu, encara que sempre ha de trobar l'acollida lliure de l'home, és per si mateixa realitat i eficàcia salvadora. Sant Pau reconeix que l'Evangelí, la Bona Nova de la Salvació, la salvació obrada per la Paraula feta home, porta el poder de salvar (Rm 1,16-17) i que ho fa amb eficàcia (1Te 2,13). Això mateix ho demostra la Paraula que prediquen els apòstols i és acollida per tants i tants que van configurant la primera comunitat visible dels salvats per Jesucrist (Ac 6,7, com podríem citar moltíssims altres indrets dels Fets dels Apòstols). El *Kerigma*, l'anunci que feien els apòstols de la Mort i Resurrecció de Jesús Salvador, no era sols una paraula més que expressava fredament un pensament o narrava un fet, sinó la proclamació d'un Esdeveniment que, a través de la paraula viva que contenia en el seu interior, portava tota la força operant i eficaç de l'Esperit del Vivent per sempre i Salvador de tots i cada un dels homes.

La Paraula de Déu porta la mateixa força operant i eficaç a la nostra pregària.

Fins aquí ens hem centrat en la Paraula de Déu en si mateixa –viva, personalitzada i salvadora–, ara és necessari fixar-nos en l'altre terme de la pregària: l'home que rep la Paraula. Per tant, val la pena que precisem quins són els aspectes que han de caracteritzar l'acollida o resposta de l'home a la Paraula de Déu. Sense pretendre esgotar tots els aspectes que es podrien segurament assenyalar, n'oferim tres: *escolta* sincera i atenta, *contemplació* passivament activa i *compromís d'acció* real, concret i humilment confiat.

Escolta

Davant la Paraula de Déu, que es fa present, la postura que l'home ha de prendre, com a essencial, és l'actitud d'escolta. Aquesta actitud quedaria resumida en la resposta que Samuel dóna, per indicació d'Ell, a la crida que li fa el Senyor: «*Parleu, Senyor, que el teu servent escolta*» (1Sa 3,9-10).

Per escoltar degudament la Paraula de Déu el primer que s'ha d'aconseguir és negar-se a si mateix, tal com ho exigeix Jesús a aquells que el volen seguir: «*Si algú vol venir amb mi, que es negui a si mateix... i em segueixi*» (Lc 9,23). Negar-se a si mateix vol dir no pretendre tenir la iniciativa en la pregària, cosa que correspon sempre al Senyor, ni aspirar a discutir o imposar res a Déu, i significa posar-se de cara a Ell tal com som i fem. En segon lloc, l'escolta de la Paraula de Déu exigeix

atenció plena, com va ser la disposició de Maria, la germana de Marta, que «*es va asseure als peus del Senyor i escoltava la seva paraula*» (Lc 10,39), atenció que mereix l'aprovació del mateix Jesús.

Contemplació

La Paraula de Déu, com a presència de Déu en la pregària, demana de part de l'home, més que un coneixement de possible demostració raonada, situar-se davant d'ella, de les veritats que se'ns revelen, dels esdeveniments que se'ns narren i del missatge salvador que se'ns dóna, amb la ment i el cor oberts, disposat a un coneixement principalment fonamentat en la fe i impregnat de l'amor que l'Esperit Sant ha vessat, i vessa constantment, en nosaltres (Rm 5,5). Seria l'actitud de Maria, que «*guardava tot això en el seu cor i ho meditava*» (Lc 2,19.51). Silenci i aturada pacífica en la presència del Senyor.

La contemplació, però, no vol dir solament passivitat davant la Paraula de Déu, sinó també resposta activa, ja que la paraula rebuda actua, amb la força i l'eficàcia que li dóna l'Esperit, sempre present i actual, i amb la cooperació, encara que limitada, però totalment necessària, de la voluntat conscient i lliure de l'home, com queda reflectit en les paraules de sant Pere: «*heu estat engendrats de nou, no d'una llavor corruptible, sinó d'una que és incorruptible: la paraula de Déu viva i eterna*» (1Pe 1,23); per tant, «*com infants tot just nats, deliu-vos per la llet pura de la Paraula, que us farà créixer i us durà a la salvació*» (1Pe 2,2). La Paraula de Déu

contemplada és llavor i aliment de vida en creixement constant i continuat. Això ens condueix de la mà al tercer aspecte.

Compromís d'acció

La Paraula de Déu feta pregària és la principal força per construir i establir el Regne de Déu. Així ens ho fa demanar Jesús en el *Parenostre* (Mt 6,9-10) i en la súplica per obtenir els segadors necessaris per als seus camps, sembrats perquè hi creixi el seu Regne (Mt 9,36-38).

Els apòstols tenen clar que la seva feina pròpia i primera és pregar i predicar, unint estretament aquestes dues dimensions d'una sola realitat: «*Nosaltres continuarem dedicats a la pregària i al servei de la Paraula*» (Ac 6,4). Els cristians, tots, hem de descobrir en la pregària «*què vol el Senyor de nosaltres*» (Ef 5,17) i «*així... fructificarem en tota mena d'obres bones i creixerem en el coneixement de Déu*» (Col 1,10); ací es manifesta la unió íntima entre la contemplació i l'acció, l'una porta a l'altra, i viceversa. La pregària dóna sentit i vigoria a l'acció: «*No us inquieteu per res. En tota ocasió acudiu a la pregària i a la súplica i presenteu a Déu les vostres peticions amb acció de gràcies*» (Fl 4,6); és la recomanació que, en aquest aspecte, fa sant Pau a Timoteu (1Tm 2, 1-4) i ens aconsella sant Jaume quan necessitem saviesa per actuar degudament, reba-

tre les proves i posar en pràctica la paraula de Déu (Jm 1, 5-26).

En acabar ens permetem fer algunes reflexions que puguin ajudar-nos a pregar amb la Paraula de Déu i fer-ne aliment de la nostra espiritualitat cristiana i del nostre compromís evangelitzador.

La Paraula de Déu és font de vida en la mesura que és meditada. La tradició de l'Església en el terme *meditar* no hi veu tant un esforç intel·lectual com l'adhesió apassionada vers la persona estimada i present en la Paraula. Una meditació incessant condueix a un coneixement viu i penetrant de Crist-Paraula vivent; es fa contemplació de Crist, realitat de totes les promeses de salvació, present en el cor de qui prega i en el cor dels germans.

Pregar amb la Paraula no és mai replegament sobre si mateix com si es tractés de trobar en la Paraula un refugi i una parada en la fuga lluny dels homes. Al contrari, la Paraula esdevé una provocació incessant a sortir a l'encontre dels germans, de tots, però especialment dels més necessitats. Aleshores la pregària es fa *missió*. En l'escolta orant de la Paraula es troben l'obertura als germans i el compromís d'esmerçar la pròpia vida perquè Crist sia tot en tots (Col 3,11). És el que ens vol dir sant Ignasi quan en el llibre dels Exercicis ens proposa «*Contemplació per aconseguir amor*».

Com ajudar els fidels a pregar amb els salms

FREDERIC RÀFOLS, prevere. Rector de Capellades. Barcelona

Aquest any a la parròquia hem preparat unes xerrades quaresmals sobre la pregària. La primera l'hem titulada *Pregar amb els salms* i me'n vaig fer responsable jo. Ho he fet així:

Primer, com a introducció, vaig fer un resum dels vuit consells que dóna el P. Hilari Raguer per pregar amb els salms en el seu llibret sobre salms. Després vaig fer la introducció sobre quatre salms: vaig triar els quatre salms de meditació de les últimes quatre setmanes de Quaresma: el 94 (3a setmana), el 22 (4a setmana), el 129 (5a setmana) i el 21 (Diumenge de Rams).

Per cert, preparant aquests quatre salms m'he adonat de l'encert dels qui en la reforma litúrgica van disposar la combinació de lectures i salms. Per exemple, el tercer diumenge de Quaresma preguem amb el salm 94, tant conegut pels qui resem cada dia la pregària de les Hores, després que hem escoltat a la primera lectura la rebel·lió dels nostres pares al desert, que tot i havent escoltat la veu de Déu, van endurir els seus cors. I després a l'Evangeli proclamarem l'actitud d'una dona, que ella sí que va aprofitar l'avui de la seva felicitat salvadora, amb el trobament amb Jesús assegut a la vora del pou. O bé el quart diumenge, en què després de llegir el salm del Bon Pastor que ens guia

per barrancs tenebrosos, escoltarem a l'Evangeli com un home que havia viscut en la tenebra total obre els ulls a la vida i a la fe.

No cal dir com el salm 21, del Diumenge de Rams, és una descripció anticipada de la Passió que llegim a continuació. Vaig procurar que cada una de les persones que assistiren a la xerrada tingués el text dels salms, mentre jo anava fent la introducció de cada un d'aquests. Per fer aquestes introduccions em van ajudar *Les psalms* de P. Guichou i *El nuevo salterio del Breviario Romano* del Cardenal Gomà, amb l'adaptació d'I. Gomà i P. Termes.

En els papers que cada assistent tenia, al costat del text del salm, hi havia tres columnes: la primera, amb textos dels evangelis, que mostraven la connexió dels salms amb les paraules de Jesús; la segona, amb les citacions corresponents de l'Església apostòlica (citacions de sant Pau i dels Fets dels Apòstols), i finalment una tercera columna en blanc i que es titulava *Ara*: és a dir, buscar situacions actuals que responen a situacions en les quals van ser escrits els salms. Per començar a fer aquest treball, es va deixar a la gent un temps perquè busquessin aquestes relacions entre el nostre temps i els salms. I un es queda parat que els salms resulten ser una pre-

gària ben actual i moderna. Per exemple, el començament del salm 21, no el trobem en tantes persones que actualment dubten de Déu perquè hi ha tantes calamitats? On és Déu? És un interrogant actual. El silenci de Déu. La sessió va ser profitosa. És important que la gent estigui situada a la sala amb possibilitats de

poder llegir els textos i de poder escriure alguna nota, sobretot per a l'última part de la sessió, en què la gent hi ha de participar més activament.

A continuació poso la disposició dels fulls que tothom tenia i que se'ls podien emportar a casa seva.

TERCER DIUMENGE DE QUARESMA – SALM 94

	Evangelis	Comunitat apostòlica
1. Veniu, celebrem el Senyor amb crits de festa, aclamem la roca que ens salva;	Lc. 19,37-40	Ef. 5,19
2. Presentem-nos davant seu a lloar-lo, aclamem-lo amb els nostres cants.		Ap. 14,7 i 19,1-7
3. El Senyor és Déu sobirà, el rei dels reis de tots els déus;	Lc. 7,16-17	
4. Té a la mà les entranyes de la terra i són d'ell els cims de les muntanyes;		
5. La mar és d'ell, perquè ell l'ha feta, les seves mans han modelat la terra ferma.	Lc. 8,24-25	
6. Veniu, postrem-nos i adorem-lo, agenollem-nos davant del Senyor, que ens ha creat;	Jo. 12,17-18	
7. Ell és el nostre Déu, i nosaltres som el poble que ell pastura, el ramat que ell mateix guia.	Mt. 15,24	
8. Tant de bo que avui sentíssiu la seva veu: <i>«No enduriu els cors com a Meribà, com el dia de Massà en el desert,</i>	Jo. 12,36 Jo. 4,48	He. 3,7-4,12
9. <i>Quan van posar-me a prova els vostres pares i em temptaren, tot i haver vist les meves obres».</i>	Jo. 12,37 Lc. 19,41-44	
10. Disgustat durant quaranta anys, vaig dir d'aquella generació: <i>«És un poble de cor esgarriat, que desconeix els meus camins».</i>	Jo. 8,24 Mt. 11,28	
11. Per això, indignat, vaig jurar: <i>«No entraran al meu lloc de repòs»</i>	Mc. 6,30-31	

QUART DIUMENGE DE QUARESMA – SALM 22

	Evangelis	Comunitat apostòlica
1. El Senyor és el meu pastor, no em manca res	Jo. 10,11-13	1Pe. 2,25
2. em fa descansar en prats deliciosos, em mena al repòs vora l'aigua,	Jo. 10,4 Jo. 4,13-14	Ac. 8,36-38
3. i allí em retorna. Em guia per camins segurs per l'amor del seu nom.	Jo. 8,12	1Co. 12,31b.
4. Ni quan passo per barrancs tenebrosos no tinc por de res, perquè us tinc vora meu; la vostra vara de pastor m'asserena i em conforta.	Jo. 16,33 Jo. 14,1	2Co. 12,9-10
5. Davant meu pareu taula vós mateix i els enemics ho veuen; m'heu ungit el cap amb perfums; ompliu a vessar la meva copa.	Lc. 22,12 Mc. 14,3-4 Lc. 22,29-30	2Co. 21-22 1Co. 11, 25-26
6. Oh sí! La vostra bondat i el vostre amor m'acompanyen tota la vida, i viuré anys i més anys a la casa del Senyor.	Mt. 6,25-34 Lc. 15,4-7 Jo. 14,2-3 Jo. 14,2-3	Ap. 21,22-23

CINQUÈ DIUMENGE DE QUARESMA – SALM 129

1. Des de l'abisme us crido, Senyor,		Ac. 7,59-60
2. Escolteu el meu clam. Estigueu atent, escolteu aquest clam que us suplica.	Jo. 11,41-42	2Co. 11,23 Ac. 12,5
3. Si tinguéssiu en compte les culpes, qui es podria sostenir?	Lc. 18,13	Rom. cc.1-3
4. Però és molt vostre perdonar, i això ens infon respecte.	Mc. 2,6-7	2Tim. 4,16 2Co. 2,5-10
5. Confio en la paraula del Senyor, la meva ànima hi confia. Espera en el Senyor la meva ànima, més que els sentinelles el matí. Que esperin el matí els sentinelles	Jo. 21,6-7 Mt. 28,1-3 Lc. 1,78 Lc. 2,25-27	1Pe. 1,20-21 He. 11, 1. 1Pe. 1,19
7. Israel espera en el Senyor, perquè són del Senyor l'amor fidel i la redempció generosa.		
8. És ell el qui redimeix Israel de totes les seves culpes.	Lc. 2,30-32 Lc. 11,50-52	Ac. 3,17-19

DIUMENGE DE RAMS – SALM 21

	Evangelis	Comunitat apostòlica
2. Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat? No us arriba el meu crit d'auxili, la pregària que us adreça el meu clam.	Mt. 27,46 Jo. 12,27 Mt. 26,39	El Crist continua a pregar amb aquest salm per l'Església i pels cristians.
3. Crido de dia, i vós no em responeu, crido de nit i no me'n feu cas.	Lc. 24,44-47	Gal. 6,14.
4. I això que vós teniu el tron al santuari, esperança d'Israel.		Les diferents proves per les quals ha de passar donen a l'Església la impressió d'estar de vegades abandonats per Déu.
5. En Vós confiaven els meus pares, hi confiaven, i els va alliberar; clamaven a Vós i eren deslliurats, confiaven en Vós, i no els va defraudar.		
7. Però jo sóc un cuc, no pas un home, befa de la gent i menysprea del poble;	Lc. 22,52-53 Mc. 14,65	Sovint s'han d'escoltar enemics que fan burla de la fe dels creients. És el moment de pregar amb aquest salm 21.
8. tots els qui em veuen es riuen de mi, amb els llavis i amb el cap prenen aires de mofa: 9 «S'ha adreçat al Senyor; que l'alliberi, doncs; que el salvi, si tant se l'estima».	Lc. 23, 11 Mt. 27,30 Lc. 23, 18-19 Mc. 15,29 Mc. 15,31-32	1Pe. 5,8-11.
15. Tot jo m'escolo com aigua, tinc desarticulats els meus ossos, el cor, com si fos cera, se'm fon dins les meves entranyes;	Mt. 26,39	De vegades l'Església, des dels temps apostòlics es veu amenaçada d'una mort total. Vg. Ac. 8,1.
16. tinc eixut com terrissa el paladar, la llengua se m'hi encasta, i m'ajaieu a la pols de la mort.	Jo. 19,28	Crist recita aquest salm especialment amb aquelles persones que passen per la tenebra espiritual, per les nits fosques, pels sofriments interiors, semblants als de Crist a Gethsemaní o a la creu.
17. M'envolta una munió de gossos, em rodeja un estol de malfactors, m'han lligat les mans i els peus,	Lc. 23,32 Jo. 19,17-18	
18. puc comptar tots els meus ossos. Em miren, em contemplen satisfets,	Jo. 19,23-24	
19. es reparteixen entre ells els meus vestits, es juguen als daus la meva roba.		
23. Anunciaré als meus germans el vostre nom us lloaré enmig del poble reunit. Fidels del Senyor, lloeu-lo, fills de Jacob glorifiqueu-lo, reverencieu-lo, fills d'Israel.	Jo. 17,1-26 Lc. 24,46-49	Ac. 8,4. Sovint els moments foscos donen peu a noves esperances.

La Paraula de Déu en la missa amb infants

R. OCTAVI SÁNCHEZ VALERO, *prevere de Molins de Rei. Barcelona*

La missa amb infants

A la majoria de les nostres celebracions de l'eucaristia tenim infants, però amb el terme *missa amb infants* vull referir-me a l'experiència de treballar amb els més menuts la Paraula de Déu al seu nivell, en la primera part de la missa.

D'aquesta manera, es conviden tots els nens i nenes de la parròquia a participar d'una eucaristia que té per a ells dues parts diferenciades: la primera, que ells fan fora del temple, normalment en una sala annexa, on només hi ha nens i catequistes, i la segona, ja a l'església, amb la resta de la comunitat, que celebra la seva trobada dominical.

Encara que en algunes parròquies és difícil, penso que hauria de fer-se setmanalment, i no quinzenal o mensual; l'eucaristia és cada diumenge i és bo educar els infants en aquesta línia.

Un espai on el nen es trobi bé i conegui Jesús

L'objectiu d'aquesta primera part de la missa amb els infants consisteix a apropar la Paraula de Déu, d'una manera que sigui comprensible, fàcil i amena per als nostres nens. Es tracta

que el nen es trobi bé, a gust, però sobretot que gràcies a aquesta estona conegui i estimi més un Jesús que és molt proper als infants i que parla amb estimació als més petits.

Per aconseguir-ho caldrà, en primer lloc, una bona ambientació; per això és bo que els nens vinguin abans de l'hora de la missa, i en aquesta estona prèvia es puguin anar treballant de forma més informal algunes qüestions de tipus pràctic: lloc on han de situar-se, assaig de cants, distribució de feines... D'aquesta manera, quan arriba l'hora d'inici de la celebració, tant la comunitat adulta com els infants comencen alhora, encara que sigui en espais diferents.

Un ritme similar al dels adults

Un cop iniciada la celebració es pot seguir el mateix ritme que en una eucaristia amb adults; penso en aquest sentit que no cal fer grans innovacions ni invents extraordinaris; no estem canviant la missa, simplement l'estem apropant als infants. Després del cant d'entrada i el senyal de la creu, el catequista introdueix la celebració i convida a demanar perdó a Déu pels nostres pecats. En aquest moment, es pot incitar els infants perquè diguin amb veu alta alguns motius pels quals hem

de demanar perdó, o simplement es deixa un temps de silenci després del qual es pot cantar els kyries o un cant penitencial apropiat.

A continuació començaria la part de la Paraula de Déu pròpiament dita. Es llegeixen les lectures del diumenge amb unes introduccions que ajudin els infants a entendre-les, també es canta en el moment del salm i de l'al·leluia. Tot seguit es llegeix l'evangeli amb tot respecte.

Entendre sempre l'evangeli

Els esforços més grans cal situar-los al voltant de l'evangeli; convé que els nens surtin cada diumenge amb una idea molt clara del que Jesús ens demana aquell dia. S'ha de recórrer a tota la imaginació possible perquè tots els evangelis –tots sense excepció– siguin interioritzats pels infants. Per aconseguir-ho cal recórrer a tècniques ben diverses, segons el relat evangèlic; uns dies caldrà mostrar-los un audiovisual, d'altres fer murals o pancartes per grups, en algunes ocasions emplenar fitxes comprensives, o vinyetes o dibuixos adients...

Aquestes dinàmiques han d'anar acompanyades d'un bon esquema de preguntes pedagògiques orals que assegurin que els infants han comprès perfectament el que s'ha explicat a través de la tècnica escollida.

Una bona idea per comprovar-ho és escollir algun nen o nena que sigui capaç d'explicar-ho després a tota la comunitat reunida quan el mossèn que celebri ho consideri convenient.

Un bon equip de catequistes

Per portar a terme aquesta experiència no calen grans infraestructures, només assegurar que els nens hi vinguin i tenir un bon equip de catequistes. El catequista de la *missa d'infants* pot ser qualsevol cristià que sigui capaç de transmetre l'evangeli, que tingui bona voluntat i paciència i que li agradin els nens. Per una qüestió lògica, sempre és més fàcil que el catequista jove connecti millor amb els infants, sobretot si té un bon carisma, si sap guanyar-se els nens, si sap tocar algun instrument musical...

No cal que sempre siguin els mateixos: les experiències amb equips rotatoris, on mensualment cada setmana toca un grup de catequistes diferent, no han estat negatives, ja que donen més varietat als infants i no lliguen sempre als mateixos catequistes totes les setmanes, qüestió que fa més des cansada i motivadora aquesta activitat. No sempre això és possible, sobretot en parròquies petites. En definitiva, sigui el nombre que sigui d'animadors, l'important és que sigui un bon equip, que faci aquesta tasca amb il·lusió i amb actitud de servei eclesial.

El complement ideal de la catequesi

Una altra qüestió que planteja la *missa amb infants* és: quins infants hi han d'anar? Només els de primera comunió? Tots els infants? Fins a quina edat?...

Jo distingiria dos camps. En primer lloc els infants que fan la primera comunió. Aquests haurien de participar-

hi tots, perquè la *missa amb infants* és un complement de la catequesi setmanal preparatòria per rebre el sagrament de la comunió. S'hauria de plantejar de forma conjunta i inseparable. Per preparar-se mínimament per a la primera comunió cal que els nens facin l'esforç de venir totes les setmanes amb la catequista, que els explicarà el catecisme, i els diumenges a missa, on coneixeran més Jesús.

En segon lloc, els nens que ja han fet la primera comunió. Alguns participen de la catequesi parroquial anomenada *de continuïtat*, però d'altres no. Aquests infants, *teòricament* ja tenen una base; per tant aquesta primera part de l'eucaristia, sempre que sigui possible, l'haurien de fer separatament dels nens de primera comunió, perquè així sigui per a ells com un segon nivell en la missa amb infants.. Aquest segon grup pot ser variable quant al límit d'edat, sense superar mai els 14 anys.

Dificultats i reptes

Aquesta catequesi dominical comporta, com totes, algunes dificultats i alguns reptes que també m'agradaria enumerar.

– *Venir a passar l'estona*: molts nens vénen sense motivació. Perquè se senten obligats o perquè els seus pares els hi porten, sense cap intenció participativa, només a passar l'estona. Cal ser conscients d'aquesta realitat: els catequistes haurien de ser capaços de motivar-los fins al punt que, malgrat la mala disposició, acabin aprofitant aquells moments. Aquesta motivació

s'haurà de fer sense oblidar el que aquesta celebració és: la missa dominical pensada per als infants. No és bo enganyar els nens, fent-los creure que és una estona divertida per jugar, per fer manualitats o per convertir-se en espectadors d'un *show* catequètic.

– *Mal comportament*: alguns nens són moguts, alterats i hiperactius; alguns tenen interès però els costa evitar el mal comportament. El catequista ha de saber imposar-se i mantenir l'ordre sense convertir la missa en una classe o en un quarter. És cert que a vegades no és fàcil trobar el punt mig. Però aquest mal comportament no només es reflecteix en la sala de catequesi, sinó també després a l'església, a la segona part de la missa. Els nens aprofiten el fet que hi ha molta gent i que no se'ls dirigeix directament la paraula per xerrar i distreure's. En aquest sentit, caldria situar els nens tots junts als seients del davant, amb els catequistes barrejats entre ells. No sempre es pot evitar algun somriure o una paraula quan no toca, però també la comunitat hauria de ser comprensiva: tots hem estat nens algun dia.

– *La falta de continuïtat*: molts infants vénen l'any de la primera comunió, però són menys els que continuen els anys següents. Aquests primers, a vegades vénen perquè tenen una certa por que els fa pensar: «*si el mossèn no em veu no em deixarà fer la primera comunió*». D'altres pensen que això és una qüestió només de la primera comunió, com de fet sabem que passa també en la mateixa catequesi. Cal, per tant, fer un esforç constant d'anar recordant que la missa d'infants conti-

nua després de la primera comunió, i de convidar particularment tots els nens, en començar el curs, a continuar venint.

– *Els pares no s'impliquen*: un dels objectius d'aquestes celebracions és implicar els pares, fer que acompanyin els seus fills i que després de participar en l'eucaristia tornin a casa amb ells. Molts així ho fan i tornen a descobrir el sentit de la missa dominical. D'altres, en canvi, vénen, deixen els nens (com si fos una guarderia) i se'n van. És cert que no es pot obligar ningú,

però cal recordar als pares que quan demanen que els fills facin la primera comunió, ells també s'han d'implicar i han de ser un bon exemple per als seus infants.

Podríem continuar amb moltes altres dificultats i amb un bon ventall de possibles solucions, però de moment, de forma resumida, serveixin aquestes petites idees sobre el com i el perquè ensenyem la Paraula de Déu als nostres infants de forma diferent i adaptada, a la primera part de la missa dels diumenges.

«Els parlava amb paràboles...»

PEDROJOSÉ YNARAJA, capellà de la Llobeta. Diòcesi de Vic

Se m'ha demanat una col·laboració a un conjunt d'escrits que tenen en comú el tema de la Paraula de Déu. Vaig sol·licitar, per a orientació meva, què és el que esperaven que expliqués i em respongueren amb unes preguntes. Faré servir aquestes mateixes preguntes com a encapçalament dels continguts.

Com parteixes/llegeixes la Paraula de Déu?

Repetiré el que dic sempre. A casa meva hi havia un llibre que els meus pares estimaven molt. Es tractava d'una Bíblia que el rector del poble on vaig néixer, Pozaldez (Valladolid), els

va regalar com a record seu en marxar traslladats; era el capellà que m'havia batejat. Una germana meva, segons m'explicaven, havia estat batejada amb aigua del Jordà. He viscut, doncs, des de la infantesa i en la família l'estima per la Bíblia i el seu món.

Com a gest personal, ja en època de seminari, vaig voler que el primer llibre que em comprés relligat en pell fos la Vulgata. «*Hic Verbum Dei est, et veritas Ecclesiae*», pensava sempre que l'agafava.

Posteriorment vaig pensar que si el nostre Déu s'havia *molestat* a revelar-

nos alguna cosa, tot i que jo no fos l'únic destinatari de tot el contingut, em calia llegir el llibre tot sencer. Penso que ho he fet posteriorment quatre vegades, ultra les que, com a prevere, em cal fer a la litúrgia i a les activitats pastorals.

Com motives els grups a llegir la Paraula de Déu?

En l'actualitat no tracto amb grups organitzats. Tot i això, se m'ha donat l'oportunitat de fer-ho mitjançant dues iniciatives.

En primer lloc presentant a diverses localitats l'Exposició. Es tracta d'una mena d'exposició de més de 500 volums, grans o petits, i d'objectes relacionats amb el món bíblic.

La meua col·lecció començà amb el desig de tenir la Paraula de Déu en la llengua de qui es pogués apropar a casa meua. El Vaticà II demana que el prevere practiqui l'hospitalitat (MS,8). De poc serviria tenir la casa oberta si no pogués oferir, a més del sostre, el pa corporal i l'espiritual. Oferir la Bíblia en la llengua de qui em visita ha estat l'inici de moltes converses espirituals. I val a dir que un dia que vaig fer el recompte em sortiren més de 36 nacions com a procedència dels qui havien vingut per la Llobeta. Em cal dir però, que no sé parlar més que en castellà i en català i una miqueta en francès. En la litúrgia hem emprat llengües tan insòlites com el hindi, el kikongo o el japonès. El fet d'oferir la Paraula de Déu en la llengua del nou vingut ha estat molt ben acollit per l'interessat i ha fet palesa per als altres

la realitat que la Revelació és paraula de Déu en llenguatge humà i ha animat al respecte a totes les cultures.

Les Exposicions estimulen l'interès per la Paraula de Déu, tal volta més que moltes cerebrals conferències. Darrerament la incorporació de l'ordinador i el CD ROM ha fet prendre molt interès a la gent jove quan la visita. Cal reconèixer que la Bíblia en aquests suports és enormement útil per treballar i fantàsticament pedagògica. Només té una pega el suport digital: quasi tot el que trobem és en llengua anglesa, una mica en francès i un poquet en italià i castellà (per a quan en català?)

L'altra manera d'estimular la lectura de la Bíblia és amb la meua col·laboració setmanal a la revista *Catalunya Cristiana*. La meua presentació del contingut dels llibres revelats com a històries interessants, sense banalitzar, penso que ajuden a apropar-se al Llibre, que és el més editat, el més distribuït, però no sé si és el llibre més llegit. La Bíblia es va redactar en altres temps i altra geografia; cal doncs una adaptació a l'estil dels escriptors i als costums dels primers destinataris. És el que tracto d'aconseguir.

Com ho fas per actualitzar la Paraula de Déu a través dels dos llibres que has fet sobre aquest tema?

L'origen fou la iniciativa que tingueren una colla de jovent que feren un viatge a Kènia per prestar un servei. En tornar pensaren que era bo organitzar aquí un camp de treball per aprendre les formes d'edificar, senzilles pe-

rò eficients, petits coberts. Es féu el camp prop de Manresa, en una mena de granja-escola. M'encarregaren que els escrivís unes reflexions per a cada dia. Vaig escollir les paràboles evangèliques. De bon començament la tasca fou fàcil, es tractava, per exemple, de substituir *talents* per milions de pessetes. Podia també parlar d'un cap de secció i d'un cap de patrulla per a la paràbola del rei i el súbdit dolent (Mt 18,32) com ho havia fet J. Sevin S.J., ja que la procedència dels assistents (una bona part de l'escoltisme) feia aquest llenguatge entenedor. Però aquesta manera de traduir no m'acabava d'agradar, ni responia a la realitat d'aquell jovent. Fou llavors que vaig escriure noves paràboles. I va anar bé. La revista *Ictys* de Madrid va publicar-ne algunes, una mestra de novícies em digué que les feia servir, i jo vaig continuar redactant. Fins llavors les paràboles totes començaven així: «*el regne dels cels és semblant a...*», però un dia una amiga llatinoamericana em demanà que afegís alguna cosa que li donés alguna ambientació i les fes més descriptives. Vaig pensar que tenia raó. La tasca era atraient però arriscada i tal volta irreverent. Vaig pensar molt, vaig consultar i vaig pregar. Com a resultat va sortir el llibre, i es va reeditar tant en català com en castellà. I vaig fer-ne un altre. I aquí estic.

Les prop de 200 paràboles que ja s'han publicat han tingut doncs aquests inicis. Han sortit de la necessitat de fer-me entendre en la meva pràctica evangelitzadora. Jo dic que faig un apostolat salvatge i que la meva curiositat també ho és. Terenci (el comediògraf romà mort el 159 a.C., no el con-

fongueu amb un altre Terenci) deia: «*sóc home i tot el que és humà m'interessa*». A mi em passa el mateix, d'aquí que els exemples siguin de tota mena. Poden sorgir de la vida casolana: la salsa maionesa, la menta, les formigues, o de l'actualitat tècnica: els ordinadors, els forats negres, l'accelerador de partícules.

Hi ha exemples de tota mena i explicacions útils per a moltes situacions. Aquests dos llibres reflecteixen les situacions que m'ha tocat viure en la meva activitat pastoral.

El mot *paràbola*, el prenc en un sentit molt ampli i de vegades la narració s'allunya totalment d'aquest gènere. El mateix passa en l'Evangeli, que donem de vegades el nom de paràbola a una explicació que no ho és.

El Senyor deia que tot deixeble del Regne és semblant a l'amo d'una casa que treu dels racons de casa seva el que és nou i el que és vell (Mt 13,52); jo amb aquests dos llibres he tractat de seguir els seus consells.

Les paràboles de Jesús, com tot el seu ensenyament, de vegades són magisteri i en altres ocasions gènere profètic. I en certes ocasions participen d'ambdós conceptes. Per exemple, la que anomenem del fill retrobat, amb freqüència l'explicuem posant l'accent en la conversió del fill petit i d'aquí que sigui una magnífica explicació didàctica. Però en el seu origen és una resposta a l'actitud dels prepotents, la qual cosa la converteix en una denúncia profètica ben arriscada (Llc 15,11).

En els meus llibres he tractat de fer el mateix. Al primer abunda més el gènere didàctic; al segon, les més punyents pretenen ser denúncies exigents d'actituds i costums que moltes vegades, per la novetat de les circumstàncies actuals o per la mediocritat tan estesa entre nosaltres, no ens adonem del mal que fan. Aquí sí que m'arrisco, però he d'advertir que he estat recolzat pel bisbe Buxarrais, tot ell un home profètic, que em va honorar escrivint-ne el pròleg.

Per acabar he de confessar que, per més que expliqui o publiqui noves paràboles, cada cop m'agraden més les que em trobo a l'Evangeli. Però no tothom ha tingut l'oportunitat d'anar a classe d'exegesi al seminari, d'estudiar pel seu compte a casa seva i d'anar onze vegades al país de la Bíblia. Penso que a qui llegeixi aquests llibres de què he parlat, li passarà el mateix.

Vida d'equip i Paraula

EQUIP GOAC. Badalona

La direcció de *Quaderns de Pastoral* ens ha demanat, a l'equip de la Germandat Obrera d'Acció Catòlica (GOAC) de Badalona, que expliquem la nostra experiència sobre quina funció i quin paper té l'evangeli en el si de les nostres reunions. Aquesta és la nostra aportació.

L'actual equip de la GOAC de Badalona va començar la seva existència la tardor de 1976, en el context de l'inici de la transició democràtica. Portem, doncs, vint anys de quasi reunió setmanal. En aquests moments l'equip està integrat per Pilar Espuña, Ramir Pàmpols, Lúcia Moya, Amàlia Gómez, Francina Sans, Josefina Aguilar, Glòria Domingo i Emili Ferrando, però amb anterioritat han estat també mem-

bres de l'equip Àngel Alcàzar, Tere Huguet, Josep Farras, Pilar Sancristóbal, Nico, Eduard, Puri, Claudio i Luisa. La vida d'equip ha estat per a tots nosaltres una rica i gratificant experiència de germanor, de comunió de vida i de béns, de formació cristiana i obrera, de celebració de la fe, de revisió de vida, de programació conjunta per l'acció i el compromís evangelitzador.

L'evangeli ha estat el nostre punt de referència al llarg de tots aquests anys a l'hora de fonamentar la nostra fe i el nostre compromís i créixer en el seguiment de Jesús. Tres són els moments més importants en l'àmbit de l'equip en què connectem amb la paraula de Jesús:

1. En començar la reunió, juntament amb l'oració de Jesús Obrer, llegim textos d'espiritualitat cristiana o bé textos evangèlics. A partir d'aquests, posem en comú la nostra reflexió i les nostres experiències en un intent de començar la reunió lligant la nostra vida quotidiana amb la paraula de Déu. En aquest context recordem la presència de Jesús amb nosaltres i oferim personalment la reunió per alguna intenció especial o problema que ens ocupa.

2. El moment en què de forma més constant connectem amb l'Evangeli és en el *jutjar* de l'enquesta del Pla de formació cristiana (durant els dos anys de formació sistemàtica) o en el *jutjar* de la Revisió de vida (mètode bàsic de formació permanent per a tots els militants). Tant l'enquesta sistemàtica com la revisió de vida es basen en el *veure, jutjar i actuar*. És aquest un mètode pedagògic actiu i alliberador que ens ajuda a observar la realitat, a jutjar-la i valorar-la segons criteris evangèlics i a actuar sobre aquesta i sobre nosaltres mateixos en sentit transformador. En el *jutjar*, que sempre va acompanyat d'uns textos evangèlics, posem els fets i les situacions aportades en relació amb la paraula de Jesús i amb les seves actituds i pràctiques per tal d'aprendre a mirar la vida amb els mateixos ulls de Jesús.

Conscientment fugim de la manipulació dels textos i de la seva aplicació mecànica com si els fragments evangèlics fossin simples receptaris. Veiem la globalitat del text, les circumstàncies en les quals van ser dites aquelles paraules o van tenir lloc

aquells fets. Tot això ens exigeix un aprofundiment bíblic i exegetíc que cobrim amb cursets especialitzats (*Jesús de Natzaret, Cristologia, Bíblia i militància*, etc.). Tampoc no es tracta d'acumular molts textos, sinó de sentir-nos interpel·lats per la paraula de Jesús i de provocar l'encontre amb Ell. L'evangeli no ens mostra una sèrie de fets externs que hem d'imitar sinó la vida de Jesús que hem d'intentar recrear en les circumstàncies de cadascú i de cada moment. Volem aprendre a llegir la vida i l'evangeli al mateix temps, perquè qualsevol fet per a nosaltres és un sacrament, porta en si el signe i el misteri de Déu.

En el *jutjar*, se'ns demana un judici personal des de la Paraula de Déu, per interioritzar-la i fer-la vida i implicar-nos-hi. És el moment en el qual aprofundim en el coneixement de Jesús i de la nostra pròpia vida. És un moment de pregària i encontre personal amb Ell perquè el que aportem a la reunió és fruit de la preparació anterior feta des del silenci de la pregària i de la relació dialogal amb Jesús. En el *jutjar* busquem intensament la veritat, volem deixar-nos guiar per la bondat dels vertaders ideals de la classe obrera i dels pobres, pels criteris evangèlics i per la mística de la GOAC.

En el *jutjar* evangèlic desenvolupem el nostre enteniment, el nostre sentit crític, el nostre esperit de justícia, la nostra fe. Veiem el fet en tota la seva profunditat, analitzem els seus valors i contravalors, les seves causes i les seves conseqüències, els valors humans i cristians que porta. A la llum de la Paraula de Déu, ens analitzem

també cadascú de nosaltres i ens confrontem amb Jesús amb la intenció de seguir-lo amb més fidelitat i d'obrir-nos decididament a fer la voluntat del Pare. El jutjar evangèlic ens dóna, per tant, elements no solament per transformar el món sinó també per canviar-nos a nosaltres mateixos; va al més profund de cadascú, ens posa a tot l'equip en situació de conversió permanent. Ens ajuda igualment a captar la crida que Déu ens fa a partir dels fets i esdeveniments que tenen lloc en el món i en el nostre entorn i ens empeny a una combativitat i intensitat apostòlica més grans. El *judici cristià* acaba amb un compromís apostòlic amb vista a la transformació d'ambients i estructures segons l'esperit de Jesús i al desenvolupament del Regne de Déu ja present entre nosaltres.

3. El tercer moment és en l'eucaristia. L'Evangeli és present, com és lògic, en els sopars i les eucaristies que cele-

brem aproximadament cada dos mesos i que resten obertes a amics i altres grups cristians. L'eucaristia és el centre de la nostra militància cristiana i el moment en què vivim de forma especial la nostra germanor i l'amor de Déu sobre nosaltres. A la llum de l'Evangeli posem en comú la reflexió sobre la nostra fe i la nostra vida, aboquem la nostra espiritualitat, demanem perdó, donem gràcies, exposem els nostres neguits i les nostres esperances, curem ferides, renovem la nostra intenció de viure com a persones alliberades, agafem nova força per a la lluita.

Amb aquesta breu comunicació de la nostra experiència voldríem fer-vos veure dos aspectes que considerem essencials per als qui pretenen viure el seu cristianisme de forma adulta: la conveniència d'una permanent vida d'equip i la referència constant a l'Evangeli de Jesús com a instància última de tot el nostre caminar.

el concili és notícia

ense canviar de capçalera, i seguint amb temes relacionats amb el Concili de la Tarraconense, oferim tot seguit un parell de col·laboracions més:

L'alè evangèlic del Concili, de Domingo Escuder, constitueix un text molt ben ajustat i ple de suggeriments.

D'altra banda, encara que quan es prepara aquest número la ja famosa recognitio no ha arribat de Roma, les diòcesis catalanes s'avancen a presentar el Concili als fidels i a posar en pràctica les seves resolucions. Girona i Vic ja han començat el camí.

Aquí presentem l'homilia del bisbe Camprodon en la recepció del Concili a Girona i el document sobre les futures línies pastorals de la diòcesi a la llum del Concili.

L'alè evangèlic del Concili

DOMINGO ESCUDER, rector del Seminari de Tortosa

La modesta exposició que segueix serà una glossa als conceptes que s'expressen en el títol: *alè* i *evangèlic*. Per tant: l'Esperit Sant com a autèntic protagonista, i com presentar una Església cada cop més evangèlica. Hi haurà,

això sí, un missatge subliminar: treure'ns del damunt la llosa de la frustració i el desencís, i viure el dinamisme propi de la il·lusió, el projecte i la utopia. Qui sap si a cop de somnis s'avança la primavera.

I. Convocats per l'Esperit

1. Una aventura

«Tu ens has embarcat en aquesta aventura», digueren alguns bisbes a Torrella. «N'hi ha que, encara ara, pensa que el Concili va ésser convocat amb nocturnitat i traïdoria», escriu el primer secretari adjunt del mateix Concili.

Hem de reconèixer que, en el moment actual, es necessita coratge per convocar un Concili, el 161, després d'un parèntesi de 238 anys. L'últim fou convocat el 1757.

De fet, el nostre Concili és un dels esdeveniments més significatius dels últims temps a casa nostra: «la gran aventura de la nostra Església al final de segle». El Concili ha estat un gran mirall on hem vist les nostres esglésies com són, amb la seva vitalitat i cansament, il·lusió i desencís, visió del cim i por de començar la pujada.

Per què es va convocar?

a) L'arquebisbe metropolità donava aquestes raons: recuperar la sinodalitat i augmentar, així, la capacitat ecumènica de l'Església; superar el to gris dels capellans; aconseguir comunicar entusiasme; no quedar-nos passius davant una societat sense ideals i emprendre noves iniciatives (*Vida Nueva*, 2001, 15.7.1995, pàg. 8-9).

b) Els bisbes han precisat: promoure l'evangelització, animar el seguiment de Jesús, renovar els nostres bisbats i coordinar la tasca pastoral.

c) També s'ha formulat així: posar l'Església catalana en peu davant del repte del tercer mil·lenni. El Concili ha preguntat a la nostra Església: «On ets? Com pots ésser més fidel a Crist? Com pots vivificar el nostre país?»

d) Però, tal vegada, la raó més profunda sigui la força imprevisible de l'Esperit:

«Els números no quadren encara que s'empri la calculadora, ni quadraran mai perquè hi ha un element que escapa a la quantificació: l'Esperit Sant...»

«Quan hi ha l'Esperit Sant entremig, com que no es pot quantificar, els números no poden quadrar mai» (Francesc Gallart, «Números que no quadren», *Església de Tarragona* 86 (1995) 5).

2. Una aventura de l'Esperit

«Quan envies el teu alè, reneix la creació i renoves la vida sobre la terra», Salm 104,30.

L'alè és l'element vital, regal de Déu. L'alè és la condició de vida i la vida mateixa.

Jesús prometé l'Esperit Sant quan Ell fos absent: «*Quan l'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força que us farà testimonis meus a Jerusalem, a tota Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra*» (Ac 1,8).

L'efusió de l'Esperit a la Pentecosta és el principi d'una comunicació de l'Esperit que segueix al llarg del temps.

Per l'Esperit es constituí l'Església; és el guia invisible de la seva activitat i, mitjançant els seus carismes, edifica la comunitat. Per tant, l'Esperit és la Presència invisible en la vida de les nostres comunitats i l'energia que les manté i les transforma.

Aquest Esperit és el protagonista del nostre Concili. He rellegit totes les intervencions oficials: homilia d'inauguració i de clausura, discurs inaugural i final del treball conciliar, documents de convocatòria, oració pel Concili, invocacions... Hi ha un tema clau: l'Esperit Sant. Fa la impressió que la veritable notícia del Concili és la presència de l'Esperit Sant. Un Esperit Sant:

– Dador del Concili: *«hem estat convocats per l'Esperit Sant»; «la represa del Concili a casa nostra s'ha fet sota la seva inspiració»; «el Concili ha estat un temps fort i significatiu de l'Esperit, un do amb què ens ha obsequiat».*

– Transformador: *«el Concili ha estat brisa fresca de l'Esperit que ens transforma i vivifica, i a Ell li pertoca fer passar els creients d'una fe de rutina a una fe personal que impulsi a actuar».*

– Que parla: s'han escrit frases com aquestes: *«l'Esperit és qui dona la paraula i la gosadia a l'Església»; «volem escoltar allò que l'Esperit diu a les nostres esglésies»; «Donem tota la llibertat a l'Esperit Sant perquè parli en les sessions de treball».* Dono fe que l'Esperit es va prendre aquesta tan invocada llibertat o, almenys, que els pares i mares conciliars així ho interpretaren.

– Que parla amb veu pluriforme. Diu el document final: *«Constatem amb alegria que és fruit de l'Esperit Sant que el Concili, que hem celebrat, ha estat una alegre experiència de comunió eclesial».* Es va haver d'evitar la temptació de creure's, cada u, posseïdor en exclusiva de l'Esperit. Un pare conciliar escriu que es podia veure l'acció de l'Esperit Sant tant en els que estaven molt desperts com en els endormiscats (a part el sentit metafòric, hi hagué bones migdiades a l'aula conciliar). Amb molta passió es repetia: *«L'Església està moguda per l'Esperit. Donem-li llibertat. Que parli. Escoltem-lo. No tinguem por».*

Cap dubte que el timoner de la nau eclesial és l'Esperit Sant. No pot estar en millors mans. Els bisbes han pogut repetir Ac 15,28: *«L'Esperit Sant i nosaltres hem decidit...».*

Les propostes es feien ressò d'aquest protagonisme de l'Esperit:

«En l'evangelització intervenen principalment la força de la Paraula i de l'Esperit Sant. Evangelitzar és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit», I. 1-2d.

II. Esperit, què dius a les esglésies de la Tarraconense?

1. Evangelitzar

La resposta és ben senzilla: *«que sigueu més evangèliques i més evangelitzadores».*

Parodiant el filòsof Kant, que fas-

cinat per la física newtoniana volia que la filosofia entrés pel segur camí de la ciència, podem dir que el missatge del Concili és: fer entrar l'Església pel segur camí de l'Evangeli.

Crec que ens pot ajudar un esdeveniment que marca l'eclesiologia i la vida de Congar i el va ubicar en les fronteres. L'any 1935 li van demanar que donés una resposta teològica a una enquesta sobre la increença. Va concloure que la gent tenia una mala imatge de l'Església, una imatge massa jurídica i autoritària. Va treure aquestes conclusions:

a) Per què la gent no creu? Perquè creure és difícil i perquè resulta còmode viure sense Déu i sense una fe com promesa.

b) Els cristians i l'Església no són totalment responsables de la situació moderna de falta de fe.

c) Ara bé, l'Església té part de responsabilitat: mostra un rostre que traeix la seva autèntica naturalesa d'acord amb l'Evangeli i la Tradició en lloc de manifestar-la.

d) La proposta de Congar és aquesta: renovar la manera de presentar l'Església canviant, en primer lloc, la visió que nosaltres en tenim, no quedant-nos en els plantejaments purament jurídics sinó anar als evangèlics; canviar la visió purament essencialista i presentar-ne una altra de més humana, espiritual i evangèlica; desplegar tots els seus recursos per tal d'aproximar-la als problemes del moment; tornar a les fonts per tal de vitalitzar-la (Juan

Bosch, *A la escucha del cardenal Congar*, Madrid, Edibesa, 1994, pàg. 82-85).

Això que explica Congar és exactament el que es va dir a l'aula: «l'Església està descol·locada»; «la gent s'allunya per causa de l'autoritarisme i la imatge negativa»; «no hi ha altra solució que presentar una Església que sigui més comunió, fraternitat, servei i, per tant, una Església més autèntica»; «l'Església és el signe transparent del missatge de Jesús i hauria de preguntar-se: què s'ha de fer per tal que la gent sigui més feliç?, perquè l'Església evangelitzant, humanitza» (relator del tercer tema); «l'Església ha de servir el món des de l'autenticitat i humilitat, és a dir, d'acord amb l'Evangeli»; «el primer és la persona, després l'estructura». Alguna veu va fer tremolar l'aula: «trenquem els barrots i les gàbies».

«L'aposta per la comunitat de fe viva no és pas per entotsolar-nos en les estructures interiors de l'Església, sinó per tal que elles siguin una mediació cada cop més oberta entre Déu Pare i els homes i les dones que Déu estima, no pas una barrera autoritària endurida per la decadència del temps» (I. 1-2e).

Tornant a la pregunta clau del Concili, «*Esperit, què dius a les esglésies de la Tarraconense?*», podem contestar amb les paraules de Joan XXIII que empra el missatge final:

«Que sigueu una font al mig de la plaça pública de la qual mani l'aigua viva de l'Evangeli de Jesús».

Dit més conciliarment:

«Deixeu-vos evangelitzar per ser servidors d'una nova evangelització, que és l'eix vertebrador de tot el treball conciliar», Decret de convocatòria del Concili, 8.9.1994.

De fet, l'eix transversal del Concili és l'Evangeli. L'Evangeli és l'ànima de totes les propostes.

I, encara, més evangèlicament:

«Aneu per tot el món i anuncieu la bona nova de l'Evangeli a tota la Humanitat» (Mc 16,15).

El Concili ens urgeix a fer arribar l'anunci de la Bona Nova fidelment i de manera entenedora als homes i dones del nostre temps; ens invita a tornar a la frescor de la font, a la il·lusió original, a l'Església que Crist somnià i encomanà a l'Esperit Sant; vol evitar que la gent continuï distingint entre l'Evangeli de Jesús i l'Església.

Al Concili, era ben visible que l'Evangeli era l'eix; a cada sessió s'entronitzava el llibre dels evangelis, i els quatre temes conciliaris estaven organitzats d'aquesta manera:

A) Constatacions: anàlisi de la realitat que ha d'ésser evangelitzada.

B) Principis: criteris i lectura de la realitat a la llum de l'Evangeli.

C) Actituds: canvi personal i comunitari, necessitat d'un retrobament interior amb si mateix, amb el germà i amb el Misteri. Solament evangelitza-

rem si ens hem deixat alliberar i transformar per l'Evangeli.

D) Propostes: intent de reconstrucció de la comunitat cristiana segons l'Evangeli; viure'l i proclamar-lo, ara i aquí. El Concili digué que, escoltant la veu de l'Esperit, ha intentat concretar les seves inspiracions en unes propostes pastorals, a fi que les nostres esglésies esdevinguin més evangelitzadores de la realitat de Catalunya.

2. Evangelitzar la nostra societat, ara

La nostra societat pateix una absència no solament de Déu, sinó també d'il·lusió i, per tant, de sentit. Socialment, dubta que els avenços científicotècnics signifiquin un autèntic progrés.

Només cal fer un repàs a alguns avenços i a algunes de les seves conseqüències: l'energia nuclear, la tecnologia armamentista, l'enginyeria genètica, el deteriorament ecològic, l'atur... Christopher Larsch, imaginant-se el revisor del tren de la modernitat, avisa: *«Senyors, baixin, el progrés s'ha acabat»*. Aranguren deia en una entrevista a la TV: *«El mundo actual está marcado por la desilusión y el desencanto»* (15.5.1990). Milan Kundera té frases com aquestes: *«La nostra vida és un esbós per a no res»* i *«Ningú no té cap missió»*. Podríem dir que l'orgullosa façana de la modernitat apareix empastifada amb pintades tan provocatives com aquestes: insatisfacció creixent, fatiga inútil, engany històric, desencís...

En el camp de l'ètica, la modernitat s'acomodava a uns principis universals de conducta. La postmodernitat passa de principis categòrics i invita cada subjecte a actuar segons uns principis hipotètics.

En l'aspecte religió trobem valors importants: la via de l'experiència, la importància d'allò que és individual i singular...; però algunes manifestacions i actituds no semblen afavorir els valors del Regne: el compromís merament puntual, el que s'anomena *religió light*... Aquesta sensibilitat la podem percebre en frase retòrica d'un rector de seminari: «*Si los jóvenes que vienen a nuestros seminarios, por vivir en una época posmoderna, no pueden ser robles ¿por qué no les dejamos ser juncos?*».

En la primera intervenció de la primera sessió del Concili, un eminent sociòleg demanava que es fes referència al caràcter secular i plural de la societat catalana. Ho recolliria oficialment el Concili:

«*Sentim el goig d'anunciar l'Evangeli del Regne de Déu i el vivim en la nostra societat concreta, marcada per la secularització i el pluralisme*» (I. 1-2a).

Altres intervencions constataren aquesta mateixa realitat dient que el nostre Concili se celebrava en temps de crisi, que Déu quedava ofegat davant el màrqueting de la societat; però comentava un altre: «*Tot és gràcia, també la situació actual*».

cat viure no és el nostre enemic, sinó el destinatari de la Paraula, necessita el missatge que portem a les mans:

«*L'Església no ha de condemnar el món que el Fill de Déu ha vingut a salvar; sinó que accepta i estima la societat actual perquè és la nostra*» (I. 1-2b).

«*Examinant les actes dels concilis de la Tarraconense es palpa, a cada moment de la història, la sensibilitat pròpia del temps a la qual l'Església vol donar resposta*» (Jordi Figueres, «Tot remenant per la història», *Església de Tarragona*, 86 (1995) 10). És el nostre repte. I la nostra missió.

3. Fidelitat a l'Evangeli

«*Anunciar Crist a aquells que el desconeixen és el resum de tot el que entenem per evangelitzar*» (I. 1-2d).

«*El missatge predicat és sempre Jesucrist, Fill de Déu i Salvador*», I.A.

Les intervencions a l'aula eren clàssiques: «*centrar-se en allò que és essencial*»; «*evangeli nu i pelat*»; «*anunci específic de Jesucrist*». El Concili recomana tornar a predicar allò que predicaven els apòstols. I res més. L'Església està sotmesa tota ella a la Paraula. I Crist és l'única Paraula de l'Església, «*la Paraula definitiva de Déu a la Humanitat*», II.I.

El que hem de predicar és Jesús i l'adhesió a la seva persona. És a dir que el missatge no ens l'hem d'inventar. Està ja donat. Al missatge universal i de sempre, nosaltres li col·loquem

l'ara i l'aquí, li prestem la veu. Som únicament portaveus del Senyor, missatgers del Missatge, pregoners de l'únic Pregó de salvació, veus de l'única Paraula. Com diu el Vaticà II, és el nostre deure ensenyar no la nostra pròpia saviesa, sinó la Paraula de Déu. (PO 4).

Tot intent de col·locar el sentit del nostre sacerdoci en la persona mateixa del sacerdot aboca a la crisi i acaba en pura sociologia. Per posar la força més en el missatger que en el missatge, es creen tensions que no beneficien ni la construcció del Regne ni la unitat dels fidels. No podem caure en la temptació de predicar-nos a nosaltres mateixos.

Se'ns demana fidelitat a la Paraula perquè d'ella depèn l'eficàcia. L'Evangeli és l'únic que té poder de seducció. En ell és Jesús qui parla. I Jesús sempre atreu. També avui parla al cor de les dones i homes del nostre temps.

«En l'evangelització [...] hi intervenen principalment la força de la Paraula i de l'Esperit Sant» (I. 1-2d).

«La Paraula que ve de Déu i que es concreta, sobretot, en la Bona Nova evangèlica és força transformadora que canvia el cor del món segons Is 55, 10-11» (la pluja i la neu que cauen de dalt i la fecunden), II.I.

Mai el desànim encara que no es vegi el fruit. No depèn de nosaltres. La força que fa germinar i transformar és el Missatge. La força està en la llavor que sembrem, no en la qualitat de les

alforges ni en la finor de les nostres mans.

4. Vida evangèlica

«Els membres d'aquest Concili es proposen fermament, ells mateixos, –i ho exhorten vivament als germans de les esglésies de la Tarraconense–, viure com Jesucrist visqué i proclamar el missatge que Jesucrist proclamà», III.0.

«No hi pot haver veritable evangelització sense el testimoni», I. 1-2. Cal, per tant, donar una resposta personal evangèlica: «El Senyor Jesús ens crida a viure amb Ell i a seguir l'estil de vida que Ell va viure segons l'Esperit», I.B.

A l'aula van ressonar aquestes frases: *«la nostra vida ha de tenir gestos evangèlics»; «amb paraules solament no es pot portar al no creient Jesús de Natzaret»; «la vida ha d'anar per davant»; «cal viure l'evangeli»; «tot el que fem, des de l'experiència»; «podem perdre l'ésser buscant solament el fer»; «Crist cregut, seguit, viscut i reunit»; «Crist ens deixà la Paraula i l'estil de vida».*

Si prediquem, i vivim el que prediquem, el que diguem portarà la marca de la vivència, el testimoni de l'experiència, la frescor de la font, la puresa de l'autèntic i la força de la persuasió. Hem de reconèixer que ens falta autenticitat i que, en alguna mesura, som culpables dels allunyats: *«tots som, d'alguna manera, no practicants»; «a l'arrel de la penúria vocacional hi ha la mediocritat de la nostra vida», IV.VI.*

Algunes concrecions sobre la nostra vida evangèlica:

a) Oients de la Paraula

La Paraula és l'eix central de la vida cristiana, el revulsiu de cada dia; hem de deixar-nos emmotllar per ella. L'Escriptura ha d'ocupar un lloc preminent en la vida i acció eclesial. Com deia un membre del Concili: *«cal retrobar l'home bíblic»*. Som oients i proclamadors de la Paraula: rebre la Paraula i fer-la nostra significa conversió, proclamar-la i fer que ressoni en el cor dels altres és evangelitzar:

«La Paraula de Déu, eix i nodriment de la vida cristiana. Escoltar la Paraula de Déu vol dir acceptar ésser guiats per l'Esperit», II.II.

Aquesta reflexió l'hem d'estendre a les nostres comunitats. La revitalització de les nostres parròquies ha d'estar centrada en la Paraula:

«A les parròquies i altres comunitats eclesials, potenciar la reflexió bíblica en grup i la celebració de la Litúrgia de les Hores», II. 8.1.

No hauria de faltar el grup bíblic a cada comunitat.

Hauríem d'ésser la terra bona de la paràbola del sembrador; terra bona que acull la llavor (Mt 13,23); terra bona que té tovor, blanor, saó, que és esponjosa i que es deixa penetrar; terra bona que a diferència del camí, acull la Paraula; a diferència de les pedres, és constant; i a diferència dels cards, És lliure. Hauríem d'ésser l'*homo*

evangelicus que llegeix, pensa, parla i respira Evangeli, que reacciona d'acord amb l'Evangeli i que crea al seu costat ambient evangèlic.

Inspirades en la Paraula, les nostres paraules seran plenes, intenses, vives, *«paraules que duen un cant a les entranyes»* (J. Maragall, *Elogi de la paraula*). Sembla també de Maragall aquesta proposta del Concili:

«Volem que el nostre llenguatge oral i escrit sigui senzill, clar, adaptat i entenedor: traspasat per aquella llum que porta l'alegria als cors», I. 1-2.

Canviarien les nostres homilies:

«Assegurar que els futurs pastors siguin formats en l'art de l'homilètica. Que l'homilia, tasca fonamental del ministeri pastoral, sigui clara, intel·ligible, encarnada en la realitat de la vida, proporcionada a la celebració i acuradament preparada, sense excloure, si sembla oportú, l'ajut dels fideles», II. 6.

Sobre l'homilia van ressonar frases com aquestes: *«ha d'ésser creguda, pensada, meditada i feta vida»*; *«s'ha de predicar des de la vida, no solament des del llibre»*; *«el llenguatge humil i senzill és font de conversió»*; *«l'homilia feta de vida i de sang impactarà»*; *«que l'homilia sigui senzilla: Crist, saviesa eterna, empra el més popular: els elements de la natura»*.

També ressonaren altres coses. Una mare conciliar digué que les homilies, de fet, són llargues, pesades,

mal preparades i dites amb un to de superioritat que molesta.

b) Caritat pastoral

Acollir fou el clam quan es tractaven temes pastorals: «*acollir és essencial, és la clau de l'evangelització*»; «*estar molt a prop dels pecadors*»; «*escoltar sempre abans d'aconsellar*». L'aula notava a faltar, en els pastors, l'esperit de les Benaurances, i es constatava que el fet de presidir pot fer-nos pensar que som millors que els altres. Se'ns va invitar a deixar-nos aconsellar, acompanyar i dirigir. També a viure l'experiència de la tendresa de Déu:

«*El Concili demana als pastors [...] que anunciïn Jesucrist Salvador amb un gest i amb un llenguatge capaç de comunicar la tendresa i l'amor de Déu*», I. 5.

«*El Concili recorda a tots, i de manera especial als ministres de la reconciliació, [...] que quedi ben manifestada la confiança en la bonesa i misericòrdia divines [...] És aquesta manifestació de bonesa i de misericòrdia la que volem que presideixi la pastoral de les nostres diòcesis*», I. 39.3.

Una de les primeres intervencions sobre el tema I notà que, en parlar de l'evangelització, faltava el sentit personalista; la fe es transmet en la comunicació directa de tu a tu.

«*L'evangelització brolla allà on s'estableix l'encontre entre persones, amb una relació positiva i amb una comunicació interpersonal*», I. 1-2d.

c) El desert, la nit i la creu

«*Es constata que el servei i la vida dels capellans ha esdevingut difícil en les circumstàncies actuals de l'Església i del món*», IV.V. Tots hem sofert la xarpada del desgast, la frustració pel treball infructuós i la soledat:

«*La travessa pel desert només pot fer-se en profundíssima i amplíssima solitud, com deia Joan de la Creu*» (Gustavo Gutiérrez, *Beure l'aigua en el pou interior*, Barcelona, Claret, 1984, pàg. 161).

Una veu conciliar parlava així: «*estar perdut en la mar potser sigui la manera primera d'ésser cristià*».

La transmissió del missatge passa inevitablement per la creu del predicador. Els místics ensenyen que les grans proves sempre vénen marcades per la cultura de cada època:

– La prova tradicional era sentir-se abandonat de Déu (època creient).

– La prova de Teresina de l'Infant Jesús era si Déu no existia (segle XIX: ateisme científic).

– Avui el problema és la facilitat amb què s'ensorra i s'enfonsa la nostra fermesa, fidelitat, constància i perseverança perquè vivim una filosofia postmoderna en què no hi ha compromisos definitius i tot és pensament dèbil.

La nostra ecclesiologia, a més de reflectir el triomf de Crist, ha de donar testimoni de la seva aniquilació terre-

nal en una espera personal i tensa de la glòria eterna. La nostra és, també, una *theologia crucis*.

Potser ens ajudi a entrar dintre el dinamisme de la creu el procés dialèctic de Hegel. La història avança dialècticament: les seves lluites i les negativitats queden superades en un pla més elevat. Intentem una lectura des de la nostra vida:

– Tesi: primer moment d'il·lusió. Il·lusió original, ingènua, no provada: projectes i somnis.

– Antítesi: negativitat, esguerrament, fracàs d'aquella primera il·lusió.

– Síntesi: retorn al primer moment, a la primera il·lusió; però no ingènua, sinó enriquida amb les experiències del segon moment.

El primer moment, en la seva essència, ja porta l'esmena del segon moment i la fermesa definitiva del tercer.

Afirma Hegel que fou en l'Evangelí de Joan on va trobar aquesta filosofia dels contraris superats i conciliats en un pla superior:

«Si el gra de blat, quan cau a la terra, no mor, queda ell tot sol, però si mor, dóna molt de fruit» (Jo 12,24).

«Jo sóc la resurrecció i la vida. Qui creu en mi, encara que mori, viurà» (Jo 11,25).

Assaborim aquestes metàfores lul·lianes:

«Els camins pels quals l'Amic cerca el seu Amat són llargs, perillosos, poblats de consideracions, de sospirs i de plors, i il·luminats d'amors», Llibre d'Amic i Amat, metàfora 2.

«Digues, amic –va dir l'Amat–, tindràs paciència si et doblo les teves llangors? Sí, mentre em doblis els meus amors», metàfora 8.

Fa cent anys (28.10.1895), Mossèn Cinto Verdager escrivia:

«Tenen forma de creu los aucellets quan volen», En creu.

Cal posar tota la confiança en Déu:

«Aquest reconeixement de la iniciativa gratuïta de Déu podria apaivagar el neguit, que neix del nostre protagonisme errat», I. 1-2d.

5. Tasca apassionant

El nostre Concili és un Concili per a una nova època: ha passat l'època de Cristiandat en què l'Església es podia sentir emparada. Potser també ha passat ja l'època en què el seu humus, fora ja de l'oficialitat, impregnava encara els costums, la moral pública i la vida de família. Ara, sense Cristiandat i sense força social, què li queda a la nostra Església? Solament la pura veritat de la fe, l'atracció de l'Evangelí, la força de Déu i la nostra confiança en Ell. En definitiva, allò que li és essencial i substancial, allò que pot il·lusionar una vida i convertir un cor.

El Concili ens invita a proclamar l'existència d'un Pare que ens estima,

la força il·lusionant de l'Evangeli de Jesús i la seguretat que l'Esperit mai no ens abandonarà.

El Concili ha intentat dibuixar una Església que viu l'encant del Misteri i la puresa del cor; que viu i predica la Paraula i que experimenta la presència del seu Fundador; que crea comunitats vives, que genera fortes identitats místiques i apostòliques i que té com a força els sants; una Església defensora de la persona humana que lluita per implantar en el món l'imperi de l'amor; una Església lliure en tots els aspectes, també en l'econòmic, per poder ésser instància crítica de la societat. Però, fonamentalment, una Església que proclama el missatge clar i viu de Jesús i el testimoni atraient i impactant dels seus seguidors.

A les nostres esglésies hi haurà un abans i un després del Concili perquè

ha passat l'Esperit Sant. Si ens obrim a la seva acció, tot és possible.

Que l'alè evangèlic del Concili ens faci viure més animats que resignats, amb més esperança que desencís, més creatius que rutinaris i, sobretot, més disposats a una reconversió que a una jubilació anticipada. El mateix Esperit que el va convocar, ara ens envia: tornem a calçar les sandàlies, agafem el bastó de caminant, despengem les al·forges, omplim-les de llavor d'Evangeli i tornem a sembrar.

Acabo amb un fragment del Manifest dels nostres joves a l'amfiteatre de Tarragona el 4 de juny de 1995:

«En la nostra Església i en nosaltres mateixos comença una nova Pentecosta, un nou alè de l'Esperit que ens converteix en transmissors de la fe.»

Homilia de la Missa de la Recepció del Concili Provincial. I diumenge de Quaresma 1996

JAUME CAMPRODON, bisbe de Girona

Estimats:

1.0. Fa poc més d'un any, era el 15 de gener, que ens trobarem en aquesta mateixa catedral, vinguts dels quatre punts de la diòcesi per celebrar la cloenda de l'etapa diocesana de preparació al Concili de les vuit esglésies que tenen la seva seu a Catalunya. Veníem a donar gràcies per un treball fet a consciència i amb amor i, al mateix temps, demanàvem la llum del Senyor pel Concili que el dissabte següent començaria a la catedral metropolitana de Tarragona.

El Concili va celebrar-se amb encerts i mancances –després de 235 anys s'havia de pagar l'aprenentatge–, però sentint sempre el vent de l'Esperit a la galta. El dia de Pentecosta tornàvem a Tarragona per posar el punt final.

Avui ens trobem de nou per disposar-nos a la seva recepció. Si durant les sessions conciliars pregàvem: «*Què dius, Esperit a les esglésies?*», avui la Paraula ens provoca: «*Qui tingui orelles que escolti què diu l'Esperit a les esglésies*»¹.

1.1. S'ha escollit el primer diumenge de Quaresma per donar el senyal de

sortida. El temps quaresmal és un temps en el qual l'Església ens convoca a la pasqua previ un exercici de conversió. També el Concili ens ha convocat a una renovació pasqual que demana de nosaltres un canvi de manera de pensar i d'estimar. No volíem perdre aquesta ocasió per viure en comunió amb l'Església universal aquest temps fort amb les peculiaritats concretes que ens demana el Concili. Es va dir més d'una vegada a Sant Cugat del Vallès: «*Cal que abans de cantar el glòria entonem el kyrie eleison*».

Per aquesta raó ens hem avançat als documents que esperem de Roma, que portaran el segell de garantia que estem en comunió amb el Sant Pare, cap i pastor de totes les esglésies.

1.2. Avui no presentem les resolucions conciliars, que no tenim; es tracta de desencarcar el pensament i la voluntat, habituats a la rutina, tant pel que fa a les nostres persones com a les nostres comunitats: parròquies, religiosos, moviments i altres grups eclesials.

D'acord amb el projecte que se us donarà al final de la celebració, la recepció i aplicació del Concili a casa

nostra està prevista en tres etapes o cursos. La primera serà d'informació: «*Acollim el Concili*», la segona de reflexió sobre els textos: «*Aprofundim en el Concili*», i la tercera: «*Assumim el Concili*». El document ens portarà les llavors resultants dels debats en l'aula conciliar i el discerniment dels bisbes; ara és l'hora d'adobar la terra on s'han de sembrar.

2.0. En l'Evangeli hem escoltat que Jesús passa per la prova del desert. El desert constitueix el símbol de la manca d'expectatives de supervivència i de futur. Al desert, Jesús passa fam, però en el desert es manifesta la seva santedat, la seva comunió amb el Pare: «*L'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu*».

Som un poble que camina pel desert, davant la mirada indiferent de molts ciutadans, amics i fins i tot familiars. Hi ha qui ha pronosticat que això de l'Església s'acaba. Tanmateix, nosaltres estem convençuts que Jesús és bona notícia, la Bona Notícia i la nostra condició de batejats ens compromet a dir-la. Una prova en el desert quan el mercat de la societat és tan abundós per satisfer, segons diu, tots els gustos.

2.1. El Concili ve a recordar-nos que l'home no sols viu de pa. Ens diu que hem de fonamentar les nostres vides i les nostres comunitats en la Paraula, que cal llegir, meditar i celebrar². Rebre el Concili suposa posar-se a caminar a contra-vent; això sí, amb la certesa que el Senyor és amb nosaltres i Ell, que ha creat l'home i coneix

els seus secrets més íntims, és el qui té la darrera paraula sobre cada home i cada dona, que és sempre una paraula de fidelitat i de salvació.

Rebre el Concili suposa caminar pel desert, contemplatius de la Paraula present en l'Escriptura i en la vida: «*Cal descobrir, contemplar, estimar, agrair i celebrar la presència i l'obra de Déu en cada persona, que es dona abans que nosaltres hi arribem*».³ «*Qui tingui orelles per escoltar, que escolti què diu l'Esperit a les esglésies*».

2.2. En el desert, Jesús és temptat de fer-se un nom, de procurar la seva fama. Portat pel diable a la cornisa del temple li diu: «*Tira't daltabaix... els àngels et rebran amb les seves mans*». Acollir el Concili demana situar-se a peu pla del carrer, renunciant a la influència i a l'espectacle. És a peu pla de carrer i en la normalitat de cada dia que s'entaula un diàleg tu a tu amb els germans. Si bé és cert que les idees són necessàries, la força dels cristians és l'amor. La bona notícia de Jesús «*brolla allà on s'estableix l'encontre entre persones, amb una relació positiva i amb una comunicació interpersonal. Quan hi ha caritat i amor s'obre la porta a la bona notícia que ve de Déu*».⁴ «*Qui tingui orelles per escoltar que escolti què diu l'Esperit a les esglésies*».

2.3. Al desert, Jesús passa per la prova de posseir, de dominar el món: «*Tot això t'ho donaré si et prosternes i m'adores*». No podem negar que els cristians i la mateixa Església no hem parat l'orella més d'un cop i no hem

fet cas d'aquestes paraules. La fe cristiana no es casa amb el poder temporal si no és deixant-se manipular. I Jesucrist diu: «*La veritat us farà lliures*»⁵.

El Concili posa un accent prioritari en el *servei dels pobres i marginats*. I ho fa no des d'una ideologia de justícia social, sinó des del seguiment a Jesús pobre i servidor dels pobres. Des de la seva condició de pelegrí ens fa la mateixa invitació que va fer a Mateu, recaptador d'impostos: «*Vine, segueix-me.*»⁶ «*El Concili exhorta a revifar la tradició, tan intensament viscuda en els primers segles de l'Església, de vincular visiblement la celebració de l'eucaristia amb la caritat fraterna.*»⁷ «*Qui tingui orelles per escoltar que escolti què diu l'Esperit a les esglésies*».

3. Descubrim ara el que suposa l'entronització solemne de l'Evangeli que hem fet en començar la litúrgia d'avui, i l'acte penitencial significat en l'aspersió de l'aigua purificadora? Tot testimoniava el nostre desig de renovació.

I encara més: la col·lecta que es farà en l'ofertori de la missa tindrà una doble destinació. La meitat s'entregarà al Centre Català de Solidaritat, que fa pocs mesos el Bisbat ha obert a Girona per a la rehabilitació de drogoaddictes. L'altra meitat es destinarà a una institució no eclesial, a l'UNICEF, en concret, que com sabeu és l'organisme internacional creat per les Nacions Unides per a l'ajuda a la infància i a la joventut dels països subdesenvolupats. És també un signe. Volem mostrar amb

fets que la nostra caritat ha de ser una mediació de l'amor de Déu que abraça tota la família humana.

4. Germans, disposem-nos a obrir la ment i el cor a les decisions del Concili. En una societat amb tensions i violències, temptada a girar l'esquena a Déu, en una societat on hi ha tantes situacions de dolor i de desencís, en fraternitat amb les altres esglésies que hem celebrat el Concili, volem ser llum i llevat de pau i d'esperança certa. Diran que som un poble utòpic i tindran raó. Però justament la utopia ens fa viure, perquè és Déu qui ens ha posat al cor aquesta esperança. I Déu és fidel.

5. Acabo recordant la necessitat que tenim de la presència de la Mare de Déu entre nosaltres. Aquesta necessitat es traduirà en un prec. Com a símbol d'aquest prec, després de la festa d'avui, els quatre ciris que han presentat les quatre zones pastorals seran portats a quatre santuaris marians. La seva flama dirà a la Mare de Déu que, com ella, volem ser fidels a l'Esperit que en el Concili s'ha bolcat sobre les vuit esglésies de Catalunya.

«*Qui tingui orelles per escoltar que escolti què diu l'Esperit a les esglésies*».

Notes:

- (1) Ap 2,7.
- (2) Resolució 48.
- (3) R. 1, d.
- (4) Id.
- (5) Jo 8,36.
- (6) Mt 9,9.
- (7) R. 77.

Presentació del Concili Provincial Tarraconense.

Visió global del bisbe

JAUME CAMPRODON, bisbe de Girona

«La col·legialitat episcopal es nota, també, en la mútua relació del bisbe amb la seva Església particular i Església universal. El pontífex de Roma, en tant que successor de Pere, és el principi i fonament perpetu i visible d'unitat, tant si es tracta dels bisbes com de la unió dels fidels. Els bisbes, cadascun, són el principi i el fonament visible de la unitat en llurs esglésies particulars, que reflecteixen la forma de la universal, i en elles i per elles existeix l'Església catòlica, una i única. Cada bisbe, doncs, representa la seva Església i tots conjuntament amb el Papa, l'Església universal enllaçada en la pau, l'amor i la unitat.» (Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*, 23)

0. Introducció

Encapçalo la presentació del Concili Provincial Tarraconense als diocesans de Girona amb el subtítol *Visió global del bisbe*. Ho adverteixo d'entrada. No espereu un recorregut ordenat per les pàgines del text conciliar. El meu intent és presentar els trets més rellevants del rostre de l'Església que dibuixen les 170 resolucions aprovades pels bisbes. Se'n poden fer diferents lectures. La que presento és la lectura del bisbe que s'adreça als seus

diocesans i als ciutadans de les comarques de Girona que tinguin la voluntat d'escoltar-la.

Aquests trets o eixos van precedits d'unes *conviccions*: l'esperit que alena en tot el Concili i que és necessari assumir i no deixar de petja, si volem que les nostres esglésies presentin un rostre vivent i una mirada atenta i dialogant que interrogui i inviti a preguntar el mateix que Joan i Andreu: «*Mestre, on viviu?*» (Jn 1,17).

Entenc per *conviccions* unes idees fermes, intel·lectualment i afectiva, que configuren, motiven, orienten i consoliden les accions. Les poso en primer lloc i n'afegeixo alguna d'específica després de cada *eix*. Entenc per *eixos* les línies o trets imaginaris entorn dels quals giren les resolucions conciliars i que constitueixen les coordenades de l'Església que volem edificar.

Els eixos seran:

1. L'anunci de la *bona notícia* de Jesús, avui.
2. Una Església acollidora.
3. La Paraula de Déu.
4. La corresponsabilitat.
5. L'atenció als pobres i marginats.

A més de tres eixos subsidiaris: la formació, la gestió econòmica i els mitjans de comunicació.

Finalment, proposo un tema prioritari en la pastoral diocesana: *els joves*. I tot secundant la invitació de Joan Pau II a preparar l'entrada del tercer mil·lenni.

1. Conviccions de base

1.1. *El Concili de la Tarraconense és fill del Concili Vaticà II.*

No n'és una reproducció a escala menor, com una reducció del *Guerinica* de Picasso perquè ens càpiga al menjador de casa. Diem que és fill del Vaticà II perquè porta el mateix esperit i la mateixa sang a les venes, però ja és d'una altra generació. En aquests anys que ens separen han passat moltes coses i tant la societat com l'Església han canviat molt. Per fidelitat a una i a altra, hem de resituar-nos i, si cal, canviar de criteris i d'actituds. Altra-ment no seríem responsables de la missió que tenim confiada, la qual incideix en la història dels homes i dones. Per subratllar aquesta convicció recomano la lectura del primer número de la Constitució *L'Església en el món actual* del Vaticà II.

1.2. *Coneixement de la societat concreta.*

La societat catalana està marcada per la secularització i el pluralisme. Aquí el Concili es remet al document dels bisbes *Arrels cristianes de Catalunya*, que convindria llegir de nou. Això té unes conseqüències. Positi-

ves: l'absència de pressió religiosa o irreligiosa per part dels estats, tolerància generalitzada, ser en el món amb les energies religioses de la fe i no amb privilegis ni poder. Negatives: dificultat d'expressar quin és el paper públic de l'Església, ignorància i indiferentisme religiós; tot això empeny cap a la privatització de la fe i hem de trobar signes i camins de presència.

1.3. *Conseqüències envers l'evangelització.*

Cal assumir aquesta situació, tenint present que Jesús no ha vingut a condemnar el món, sinó a salvar-lo. Cal estar arrelats en el poble i estimar-lo, amb un gran respecte per als qui no comparteixen les nostres conviccions religioses. Cal reconèixer les nostres actituds incomprensives, intolerants o excloents, i mostrar-nos-en penedits.

Pel que fa a l'arrelament al país, cal tenir clar que un dels elements d'identificació, en les hores difícils sobretot, és la història i la llengua. És necessari, doncs, conèixer-les, defensar-les i promoure-les, però tractar amb respecte i amor els nouvinguts, d'acord amb els drets humans i dels pobles. «*Catalunya compta amb una llarga i fecunda tradició integradora. Terra de marca o de pas, som fruit de diversos llevats*» (*Arrels cristianes de Catalunya*).

1.4. *Caminar vers una comunió efectiva i generosa de grups i tendències.*

És necessari que s'acceptin mútuament les distintes concepcions i mo-

dels d'evangelització; això demana un diàleg obert, sincer, segons les orientacions de l'encíclica *Ecclesiam suam* de Pau VI. Aquesta convicció és realment un signe profètic que ha d'esgrimir l'Església. La seva manca malmet l'evangelització.

1.5. L'evangelització

L'evangelització, a més dels subjectes i dels mitjans humans, comporta la força de la Paraula i de l'Esperit de Déu. Demana, per tant, tenir una experiència personal i comunitària de la salvació de Déu. No es tracta d'un procés mecànic. *On hi ha veritable amor s'obre la porta de la bona notícia* que ve de Déu. Saber descobrir i contemplar en cada persona l'acció i l'escalf de l'Esperit, que la treballa abans que nosaltres hi arribem i aplanar el camí de l'anunci.

1.6. Opció per la comunitat.

La comunitat és la *mediació* visible, tangible entre Déu i els homes i dones que estima. Rellegiu els dos capítols primers de la constitució dogmàtica sobre l'Església.

Sis *conviccions* de base que, si bé és veritat que no són cap novetat, les vuit esglésies de Catalunya, convocades i empeses per l'Esperit, ens hem compromès a renovar-les, enfortir-les i fer que siguin norma de vida. Ja es veu que aquí no hi encaixa el concepte d'*aplicació*, sinó que es tracta de recepció, de conversió.

Aquí convé recordar que en la I Jornada Diocesana, celebrada a Ba-

nyoles l'any 1980, amb paraules senzilles es van encapçalar les propostes amb el text següent, del mateix to: «*L'Església diocesana vol avançar en un camí seriós de corresponsabilitat de cara a l'evangelització del món d'avui. Hauríem de ser una comunitat eclesial serventa i pobra, desperta i audaç, realista, activa i solidària on tots treballem plegats i ens ajudem a trobar aquell estil que ens demana l'Evangeli i l'hora actual*». Text repetit en el document *Brúixola pastoral* de l'any 1990.

I encara serà bo recordar un text del Sínode extraordinari de bisbes, celebrat amb motiu dels vint anys del Concili Vaticà II per tal de verificar-ne la conformació i promoció. Després d'analitzar les llums i les ombres, diu: «*Aquests i altres defectes fan veure que és necessària una recepció més profunda del Concili, que exigeix quatre passos consecutius: a) un coneixement més gran i més profund del Concili; b) La seva assimilació interna; c) La seva afirmació amorosa; d) La seva traducció en la vida.*» (Doc. Esg. 1986, 69, 5). Aquest text avala la necessitat de reflexió periòdica sobre els esmentats convenciments.

2. Eixos vertebradors del document conciliar

2.1. L'anunci, avui, de la bona notícia: Jesús és el Senyor

«*Sentim el goig i la responsabilitat de fer arribar el missatge de Crist a tot el país; integrat per persones i grups molt diversos que tenen actituds i nivells de fe ben diferents*» R. 1.

És la finalitat i l'eix que travessa i polaritza tot el Concili. Té uns destinataris i uns agents que, a la vegada, en són destinataris.

Destinataris: Tota la societat (no creients, indiferents, cristians no practicants, les mateixes comunitats i les persones que les formen). És el camp de la missió.

Agents: Tot el poble de Déu concretat en l'Església local i les esglésies germanes de Catalunya, en comunió amb Roma:

- Pastors, religiosos i religioses, laics: la família a l'interior d'ella mateixa i a l'exterior, professionals, etc.

- Comunitats: parròquies, consells, instituts religiosos, moviments, etc.

Mitjans: Centres de formació, diàleg amb el món, compromís social, religiositat popular, etc.

Conviccions:

- Les exposades en el primer capítol.

- L'evangelització comporta un doble moviment: centrípet (la Paraula de Déu, la comunitat, les celebracions de la fe) i centrífug (la societat, els marginats; cal deixar-se evangelitzar per ells). És necessària una mirada contemplativa.

2.2. *Una Església acollidora de tota persona, especialment si es troba en dificultats*

parròquies, de comunitats i de moviments, i a tots els qui estan en la missió en el món obrer, de la salut, de l'ensenyament, etc., que en totes les circumstàncies en què entrin en contacte amb practicants ocasionals o amb els no practicants anunciïn Jesucrist Salvador amb un gest i amb un llenguatge capaços de comunicar la tendresa i l'amor de Déu» R. 4.

Exemples:

- Matrimonis amb tensions, matrimonis trencats (és una de les propostes més votades en l'etapa diocesana de preparació).

- Malalts en situacions de més marginació per la mateixa malaltia o pel tipus de malaltia (drogoaddictes, sida, etc.).

- Nous immigrants (legalització, escolarització, etc.).

- Sense voler ser reduccionistes, en el Concili es va votar una proposta emblemàtica del que ha estat el Concili: «Donar suport, amb voluntariat i amb mitjans econòmics, al Centre Català de Solidaritat, per a la rehabilitació de drogoaddictes, com a institució comuna que és de l'Episcopat Català i de totes les Càritas diocesanes dels bisbats de Catalunya». Convido a dedicar-hi, sobretot des dels arxiprestats i de les parròquies, part de l'atenció quaresmal, a donar-hi suport sigui dedicant-hi un temps, sigui amb mitjans econòmics. No podria ser un camí per recuperar el sentit penitencial del divendres que tenim molt oblidat?

- I encara: acollida de menors en situacions greus, adopció, ajudar a acceptar el fill que ve i no és desitjat, etc.

- El Concili s'adreça especialment als preveres, models de la comunitat que tenen encomanada: han de saber escoltar, dialogar, comprendre; han de posar atenció en el tracte mutu entre preveres, amb el bisbe, etc. El tema de l'acolliment fou un dels més votats en l'etapa diocesana preparatòria del Concili.

Conviccions:

- L'acolliment és una actitud que ens cal aprendre de l'amor de Déu; en l'acolliment ens manifestem fills seus: *«El pobre parla i Déu escolta»* (Cfr. Sl 34,7).

2.3. Unes comunitats fonamentades en la Paraula de Déu

«El Concili insta cada fidel cristià a escoltar la Paraula de Déu, a llegir-la personalment, a meditar-la, a celebrar-la en l'Església i a pregar amb ella, per tal de viure de la seva força transformadora i en plena obediència de fe al Senyor, sota el guiatge de l'Esperit Sant, a l'interior de la gran tradició de l'Església i de la interpretació autèntica del magisteri» R. 48.

- Escoltar, meditar, proclamar i celebrar la Paraula.

- Verificar-la en la vida. Descobrir-la en els signes dels temps.

- La màxima celebració és l'eucaristia i els sagraments, en els quals es realitza el que s'anuncia. *«Déu digué:*

Que existeixi la llum. I la llum va existir» (Gn 1,3).

- El Concili baixa a casos molt concrets: la cura en proclamar la Paraula de Déu, els cants, un devocionari popular bíblic, l'homilia (clara, planera, que tingui vida, preparada en col·laboració), distribució més racional de les misses, celebracions sense prevere, etc.

- Es demana un directori de pastoral dels sagraments.

- Que la Paraula de Déu sigui present en tot l'itinerari catequètic.

Conviccions:

- La Paraula feta experiència de vida configura l'home bíblic. Dóna la identitat del seguidor de Jesús. El lligam entre la Paraula celebrada i les obres.

2.4. La corresponsabilitat, basada en el baptisme. Poble sacerdotal profètic i reial.

«El Concili recomana que els cristians laics tinguin responsabilitats directives en l'Església diocesana (en les delegacions i secretariats i en els consells), i que aquests cristians siguin representatius dels grups que treballen en les diferents tasques d'evangelització —catequesi, caritat, apostolat seglar— o persones prou reconegudes pel seu testimoniatge cristià, acceptades per la seva comunitat i amb una formació suficient» R. 134.

- Corresponsabilitat en la missió comuna i fonamental d'aquest poble: l'anunci de Jesucrist, el Senyor.

- Organismes de consulta a diferents nivells amb tota la responsabilitat que el dret permeti.

- Aplicar en els diversos organismes diocesans la llei de la subsidietat.

- Directoris: arxiprestat i parròquia.

- Corresponsabilitat de les vuit diòcesis en l'evangelització del poble català configurat per una mateixa història, una mateixa llengua, un mateix dret i unes mateixes tradicions.

- Creació d'una comissió que estudiï la forma jurídica més adequada amb vista a l'esmentada coordinació i corresponsabilitat.

Conviccions:

- Aprofundir en la teologia aplicada del Poble de Déu.

- La corresponsabilitat eclesial es basa en la comunió.

- Convenciment de la necessitat de formar equips de responsables; això demana mitjans, temps i tenacitat.

2.5. Atenció i servei als pobres i marginats

«El Concili exhorta a avançar pels camins que són propis de la doctrina social de l'Església: en concret: a) Aprofundint-ne les exigències de formació, coordinació i d'atenció a la pastoral de la marginació; b) Exigir-ne la coherent pràctica i en consegüent testimoniatge intraeclesial pel

que fa als drets, a l'ús dels béns temporals i a l'ètica economicosocial; c) Instar-ne la concreta activitat en els àmbits de Càritas, de vida consagrada, del voluntariat social i del compromís social, cultural i polític; d) Cuitar-ne l'activitat pel que fa als àmbits específics que afecten els malalts, els presos, el tercer món, les zones rurals, el món marítim, els immigrants i el Quart Món» R. 78.

- Intensificar el treball que ja es fa des de diferents instàncies. Pràctica dels drets humans en l'interior de la mateixa Església.

- Revisar l'ús dels béns temporals de l'Església i destinar un tant per cent dels ingressos personals i del pressupost ordinari de les entitats eclesials a favor dels necessitats. Formació en la doctrina social de l'Església. Que sigui tema en les homilies. Fomentar el compromís social i polític.

- Agents concrets: Càritas, institució bàsica, però no exclusiva. Ha d'estar implantada en totes les parròquies. Centre Català de Solidaritat. Vida Consagrada: reconeixement, suport i potenciació. Voluntariat social. Cooperació amb altres institucions no eclesials. Creació d'un secretariat social per a totes les diòcesis catalanes.

- Àmbits on exercir aquest servei: malalts, presos, zones rurals, món marítim, Quart Món, Tercer Món.

Conviccions:

- És una exigència del seguiment de Jesucrist pobre. Cal revifar la tradi-

ció tan intensament viscuda, entre la celebració de l'eucaristia i el servei als necessitats. És un dels camins més clars, avui, d'evangelització (Concili Vaticà II, *Ad Gentes*, 6).

3. Eixos subsidiaris

3.1. Formació a tots els nivells

Es constata la necessitat d'una formació seriosa en tots els camps, si es vol fer un treball sòlid i de durada. Són 23 les resolucions que ho demanen.

3.2. Revisió i millora de la gestió econòmica

L'aportació econòmica a l'Església i la bona gestió és necessària perquè l'Església tingui els mitjans necessaris per realitzar la seva missió.

3.3. Mitjans de comunicació

Cal promoure'n l'ús i formar-se degudament ja que és un dels canals d'evangelització que els nous temps demanen.

4. Tema prioritari a la diòcesi: els joves

El Concili hi dedica 3 resolucions. Assenyala com a línia a seguir la *Proposta de Pastoral de Joventut per a Catalunya i les Balears* (1994). El tema és molt complex. Tanmateix la dificultat no ha de frenar el treball en aquest camp. L'evangelització del nostre poble en el futur depèn de l'evangelització dels joves d'avui. Caldrà tenir molt en compte el suport que s'ha de donar als promotors d'aquest treball, sia per la joventut d'uns, sia per l'edat força avançada de molts. En la pastoral dels joves entra de ple la *pastoral vocacional*: respon a la crida que el Senyor fa des del baptisme. S'ha d'educar en una fe profunda i generosa que disposi a servir i donar vida.

5. Altres temes peculiars a la diòcesi

5.1. Món rural

5.2. La mobilitat humana

Caps de setmana i turisme (es demana un directori).

Evangelització i escola cristiana

MARIA ISABEL ESPINOSA, coordinadora del Departament Pastoral
del Secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya

Laportació Evangelització i escola cristiana, de Maria Isabel Espinosa, arribà endarrerida per al darrer número de Quaderns que va tractar, precisament, sobre el tema de l'evangelització. Pel seu contingut i interès l'acollim en aquestes planes.

I els digué: «Aneu per tot el món i prediqueu el missatge joïós a tota criatura.» (Mc 16,15)

«Però, amb la vinguda de l'Esperit Sant damunt vostre, rebreu una força, i em sereu testimonis a Jerusalem, a tota la Judea i la Samaria, i de cap a cap de la terra.» (Ac 1,8)

L'ésser de l'Església està en funció del seu origen i la seva finalitat. Per què existeix l'Església en el món? Quin és el seu objectiu propi i específic? Aquesta pregunta només té una resposta: l'Església és continuadora de la missió de Jesucrist. Nosaltres creiem que *Jesús de Natzaret és la bona notícia per al món d'avui.*

La Congregació per a l'Educació Catòlica, en el document *Dimensió religiosa de l'educació a l'escola catòlica* (1988), diu:

«A partir del Concili l'escola catòlica té una identitat ben definida: posseeix tots els elements que li permeten d'ésser reconeguda no sols com a mitjà privilegiat per fer present l'Església en la societat, sinó també com a veritable i particular subjecte eclesial. Per tant, és un veritable lloc d'evangelització, d'autèntic apostolat i d'acció pastoral, no en virtut d'activitats complementàries o extraescolars, sinó per la naturalesa mateixa de la seva missió, directament adreçada a formar la personalitat cristiana.» (núm. 33)

El Pla pastoral de l'Arquebisbat de Barcelona (1992) afirma:

«Cal desvetllar la consciència evangelitzadora a partir de la presència normal i quotidiana, pròpia de les comunitats en el món i dels creients en els seus llocs de treball i en el seu ambient.» (pàg. 6)

En les *Propostes del Concili Provincial Tarraconense* (1995) trobem també afirmacions molt importants pel que fa al tema que ens ocupa:

«Que les nostres diòcesis donin suport i potenciïn a fons l'escola cristiana, ja que és un espai d'educació i de formació d'infants, d'adolescents i de joves i un lloc important d'evangelització no sols per als alumnes sinó també envers les seves famílies.» (proposta 10)

«El Concili demana que les escoles cristianes estiguin degudament arrelades al país i a la seva cultura. També demana que s'articuli millor la pastoral de les escoles cristianes amb la pastoral de joventut i amb la catequesi de l'Església local, en relació profunda i orgànica amb la pastoral diocesana. Per això, les escoles cristianes estaran en relació amb les parròquies, amb les comunitats i amb els moviments apostòlics en el marc dels arxiprestats o de les zones pastorals. En els consells pastorals de l'arxiprestat o de la zona hi haurà representants de les escoles cristianes del territori, per tal de garantir la complementaritat i la continuïtat en l'acció pastoral.» (proposta 11)

Ja en la Introducció a *La nostra proposta educativa*, document conclusiu del III Congrés de l'Escola Cristiana de Catalunya (desembre de 1984), s'hi remarca aquest compromís:

«Els qui constituïm les comunitats educatives de les escoles cristianes de Catalunya som cada dia més conscients de la importància que té el fet d'haver-nos decidit a participar en l'acció educativa de l'Església, i assumim aquesta responsabilitat.»

Com a comunitats educatives farem avui la presentació oficial dels trets bàsics del Caràcter Propi de les nostres escoles. En fer-ho així, farem públic el nostre compromís de servei a la societat i a l'Església com a escoles cristianes arrelades en la cultura del nostre temps i inserides en la realitat social del nostre país.»

Per tant, els creients que treballem a les escoles cristianes sabem que la nostra acció educativa s'insereix en la missió evangelitzadora de l'Església.

I la *Christifideles Laici* diu:

«...per a l'Església no es tracta solament de predicar l'Evangeli en zones geogràfiques cada vegada més vastes o poblacions cada vegada més nombroses, sinó d'assolir i transformar amb la força de l'Evangeli els criteris de judici i els valors determinants, els centres d'interès, les línies de pensament, les fonts inspiradores i els models de vida de la humanitat que estan en contrast amb la Paraula de Déu i amb el disseny de salvació. Podríem expressar tot això dient: el que

cal és evangelitzar –no pas d’una manera decorativa, com un vernís superficial, sinó d’una manera vital, en profunditat i fins a les arrels– la cultura i les cultures de l’home.» (ChL, 44, 1989)

Centrarem, doncs, la nostra reflexió sobre l’evangelització a l’escola catòlica en quatre punts.

1. L’ambient de l’escola cristiana i l’educació en valors

Les escoles cristianes:

- *«Promouen la formació integral dels alumnes d’acord amb una concepció cristiana de l’home, la vida i el món, i els preparen per participar en la transformació i el millorament de la societat.»*

- *«Potencien la col·laboració i la solidaritat des dels valors que fan la nostra societat més humana i més justa.»*

- *«Creen un ambient que afavoreix el testimoniatge i l’acció evangelitzadora dels creixents i els orienten per a la inserció i el compromís en els moviments i serveis eclesials.»* (LNPE, 5)

L’escola és, sens dubte, un lloc privilegiat de promoció de l’home i la dona i té com a finalitat afavorir el creixement i la maduració de l’alumne/a en totes les seves dimensions: biopsicològica, social, ètica i d’obertura al Transcendent.

L’escola cristiana és un medi d’humanisme cristià, no sols des del punt de vista intel·lectual i cultural, sinó

gràcies a la imatge d’ésser humà que determina la seva acció. El punt de referència sempre n’és Jesucrist, l’home-per-als-altres, la *imatge visible del Déu invisible*, la Bona Nova de l’alliberament total.

L’alumne, en la mesura que és persona real i lliure, és el principal responsable de la pròpia realització. Tanmateix, no pot fer-ho sol. Necessita un acompanyament alhora respectuós i estimulant, dinàmic i suggeridor, que l’ajudi a desplegar totes les seves possibilitats.

La identitat dels educadors cristians és, doncs, un factor potenciador de la tasca educativa a l’aula i en el conjunt de l’escola. Per a l’educador cristià, educar és ajudar l’alumne a esdevenir conscient, crític, lliure i responsable, capaç d’obrir-se a la Bona Nova de Jesucrist. Només, però, es pot ajudar quan hom és. L’educació, en definitiva, és un contagi de valors.

Com més gran i més intensa sigui aquesta vivència cristiana en el professorat, més es podrà crear un clima d’acceptació, comprensió, relació humana propera, gratuïtat, seguiment respectuós, joia,... que, certament, permet als nois i noies de ser ells mateixos amb autenticitat genuïna i singular.

Només així l’escola cristiana podrà oferir una presència qualificada d’educadors i educadores amb una formació sòlida, científica, professional i sobretot humana, perquè, en darrer terme, la seva missió principal és ajudar l’alumne/a a trobar sentit a les situacions úniques de la seva vida; una presència

serena i acollidora de la pluralitat de famílies (alumnes i pares), acompanyada d'amistosa disponibilitat.

Cal treballar per integrar en la comunitat educativa els alumnes que arriben amb problemes culturals, afectius, econòmics, disciplinaris, d'aprenentatge,... els immigrants de cultura i/o religió diferent,... Cal que la comunitat educativa defugui tota discriminació, obrint-se especialment als sectors més necessitats, provocant la reflexió crítica sobre les situacions d'injustícia, desvetllant la sensibilitat per compartir, fomentant la solidaritat.

Així és com l'educador és capaç d'anunciar horitzons amplis, camins de novetat i esperança, de gratuïtat, corresponsabilitat, alegria i festa que toquen els cors dels alumnes i fan que les seves vides puguin realitzar-se amb sentit ple. D'aquí la necessitat d'esforçar-nos a crear un ambient que afavoreixi el testimoniatge i l'acció evangelitzadora dels creients.

Hem d'educar els nostres alumnes en la solidaritat i la justícia social afavorint:

- el coneixement i l'anàlisi crítica de la realitat;
- l'anàlisi crítica dels mitjans de massa, per tal de descobrir el rerefons insolidari que transpiren i com ens influeixen;
- el contacte amb situacions de pobresa i injustícia;
- la participació en campanyes d'organismes internacionals i locals;
- experiències de voluntariat adients a cada edat.

Tot això exigeix que l'educador/a opti per una educació en l'estil d'animació, és a dir, que sàpiga crear unes relacions educatives que potenciïn la persona i l'ajudin a esdevenir protagonista del propi creixement i, per tant, subjecte actiu, crític i creatiu en el propi medi sociocultural.

La descoberta de la pròpia vocació i el fet d'optar-hi lliurement i generosa constitueixen la meta i el coronament de tot el procés de maduració humana i cristiana.

Caldrà, doncs, que els educadors orientin i acompanyin els adolescents i joves en el descobriment i la realització d'un projecte de vida realista i orientat envers els altres, que superi tot allò que aliena la persona humana en la seva vocació i en redueix les dimensions.

Tot el que hem dit fins ara exigeix una estreta i constant col·laboració amb la família dels alumnes, amb vista a una educació integral. Cal afavorir, doncs, que els pares i mares donin el suport i la col·laboració que la tasca educativa de l'escola necessita, ja que són els principals responsables de l'educació dels seus fills i filles i, com a tals, han de vetllar perquè el centre mantingui i actualitzi constantment el tipus d'educació que s'ha compromès d'oferir a la societat.

2. L'àrea de religió catòlica

Les escoles cristianes *«imparteixen un ensenyament religiós escolar que s'adequa a les orientacions de l'Església catòlica en contingut i qualitat»*. (LNPE, 5)

La legislació vigent al nostre país garanteix el dret de tot ciutadà a l'ensenyament escolar de la religió catòlica, d'acord amb les pròpies conviccions. En concret, el fet de sol·licitar plaça en una escola cristiana suposa en els alumnes (o en els seus pares) el desig de rebre-hi formació religiosa i, per tant, l'opció lliure de cursar l'àrea de religió.

Aquest ensenyament compta amb una llarga tradició en el sistema educatiu de casa nostra i respon a raons profundes de la institució escolar. Si és tasca de l'escola promoure l'educació integral de l'alumnat, l'ensenyament de la religió hi ha de tenir un lloc rellevant.

En efecte, l'escola ordena, sistematitza, completa, integra i valora les informacions diverses que l'alumne/a rep, dia rere dia, del seu entorn. Sense el coneixement del fet religiós en general i del Cristianisme en particular, és impossible o parcial qualsevol interpretació d'una gran part de fets històrics i culturals –passats i presents– del nostre món.

L'àrea de religió catòlica, però, significa quelcom més: vol donar resposta als grans interrogants existencials de la persona humana. És a dir, vol ajudar els nois i noies a plantejar-se qüestions que exigeixen una resposta transcendent.

En el diàleg educatiu amb els alumnes, el professor/la professora de religió té ocasió de donar testimoniatge que, en el missatge de Jesús, troba resposta a les seves preguntes sobre el sentit profund de l'existència.

Això significa que el professorat de religió catòlica no podrà iniciar els alumnes en la dimensió religiosa de l'existència si personalment no la viu com un valor, si ell mateix no sent entusiasme pels valors humanitzadors que representa.

Si l'escola no humanitza i allibera, no és escola; si la religió no crea esperança, alegria, comprensió, tolerància..., si no potencia la llibertat de l'home i la dona, no és religió, o, si més no, no és religió catòlica.

Només la transformació de la persona pot afavorir i promoure una alternativa social radicalment nova. La religió catòlica, des de la consciència de la filiació divina de tots els homes i dones i, per tant, de la fraternitat universal, té un paper essencial en l'educació per a la justícia i la solidaritat, car pot mostrar l'horitzó ple i últim a què estan obertes les facultats i possibilitats humanes.

Sols així els alumnes podran descobrir que el Cristianisme, si és fidel a l'Evangelí de Jesucrist, no nega cap dels valors que nien en el cor de tots els homes i dones, sinó que els desvetlla, els empeny i els desenvolupa en bé de la realització personal i la fraternitat universal.

El respecte a la persona de l'alumne/a ens emmena a promoure la formació d'uns nois i noies conscients, lliures i responsables a través d'un plantejament fonamentat i crític de la qüestió religiosa.

D'aquesta manera, els adolescents

no creients podran confrontar la seva situació d'increença amb les perspectives de la fe; els nois i noies en situació de recerca podran reflexionar i aclarir els seus dubtes, i els creients podran integrar la pròpia fe en la cultura i així es capacitaran per donar raó de la seva esperança.

Promoure un ensenyament de la religió de qualitat exigeix que les escoles cristianes facilitin la formació permanent dels professors d'aquesta àrea curricular.

3. Síntesi entre fe, cultura i vida

Les escoles cristianes *«proposen una síntesi entre fe, cultura i vida.»* (LNPE, 5)

L'aportació específica de l'escola cristiana en l'àmbit de l'educació és l'evangelització en el diàleg cultural.

«L'ordenament de tota la cultura a l'anunci de la salvació, segons les indicacions del Concili, no pot òbviament significar que l'escola catòlica no hagi de respectar l'autonomia i la metodologia pròpies de les diverses ciències del saber humà, i que pugui considerar les altres ciències com a simples auxiliars de la fe. El que hom vol recalcar és que la justa autonomia de la cultura ha de ser distinta d'una visió tan autònoma de l'home que negui els valors espirituals o en prescindeixi.» (Dimensió religiosa de l'educació a l'escola catòlica, 53)

Partim d'una concepció cristiana de l'ésser humà, la vida i el món. El nucli central de l'Evangeli de Jesús és

l'anunci de la proximitat del Regne de Déu: un projecte de comunió plena entre Déu (Pare que estima incondicionalment i salva gratuïtament tot-hom) i els homes i dones, de filiació divina i fraternitat universal. És a la llum d'aquests principis que volem establir el diàleg entre la fe i la cultura.

El professorat, des de totes les àrees, ha d'ajudar els alumnes a plantejar-se interrogants sobre el misteri de la pròpia existència i a seguir camins personals que condueixen a buscar el destí propi i el del món.

El professorat ha d'impartir cada àrea amb el valor específic que li és propi (autonomia de la ciència), tot descobrint-hi l'aportació que pot fer a la construcció d'un món de fills i filles de Déu, és a dir, de germanes i germans.

Cada professor/a ha d'ajudar els seus alumnes a reconèixer i assumir els valors humanitzadors de la cultura del nostre temps, i a descobrir-hi, també, els elements que, sota capa de progrés i autonomia, s'allunyen d'un projecte d'ésser humà i societat d'acord amb l'home nou i la terra nova del Regne de Déu.

Caldrà, doncs, que tots els educadors ens capacitem per tal de comprendre i emprar, amb sentit crític, els múltiples llenguatges actuals, com a camí indispensable per a l'evangelització.

El secret per a l'assoliment de la síntesi entre la fe i la cultura per part de l'alumne/a és que el professor/la professora l'hagi realitzada prèviament en la pròpia vida.

Hi ha una sèrie de valors que l'Evangeli fa imprescindibles. Doncs bé, no ens acontentem de presentar-los com a dignes d'estima, sinó com a generadors d'actituds humanes que es manifesten en uns comportaments coherents. Així, la plena coherència entre la fe i el conjunt de sabers, valors, actituds i comportaments, desembocàrà en la síntesi personal entre la fe i la vida dels creients.

Som cridats a portar la força de l'Evangeli al cor de la cultura i les cultures, és a dir, a fer la inculturació. La inculturació és l'encarnació de la vida i el missatge cristià en una àrea cultural concreta, de tal manera que l'experiència cristiana no solament s'arribi a expressar amb els elements propis de la cultura en qüestió, sinó que esdevingui el principi inspirador, normatiu i unificador que transformi i recreï aquesta cultura originant-ne una de nova.

4. Escola cristiana, catequesi i celebració

Les escoles cristianes *«programen i duen a terme la catequesi, la vivència comunitària i la celebració de la fe en un marc de respecte i llibertat»* (LNPE, 5)

El pluralisme religiós és una realitat que exigeix tolerància, respecte i comprensió. Per això, la proposta religiosa de l'escola es fa sempre amb un caràcter d'oferiment respectuós envers la llibertat de tots els membres de la comunitat educativa: alumnes, professors i famílies.

En l'àmbit de l'escola cristiana, la

catequesi extraescolar i la celebració de la fe tenen sentit quan en el si de la comunitat educativa hi ha un grup de creients (professors, pares, alumnes,...) que formen una comunitat cristiana, incompleta, però real. Només així poden ser comunitat de referència o grup-signe indispensable perquè altres puguin descobrir el projecte cristià. Cal esforçar-se, doncs, a construir una comunitat cristiana dins la comunitat educativa, que sigui llevat d'Església, amb capacitat d'irradiar eficaçment la fe-caritat i l'esperança.

Com a comunitat cristiana, els creients de la comunitat educativa ens hem de sentir Església local i hem d'inserir plenament l'acció pastoral escolar i extraescolar del nostre centre en l'acció evangelitzadora de la parròquia i la diòcesi. Cal, doncs, que tots els implicats prenguem mesures concretes per fer una veritable pastoral de conjunt.

L'equip pastoral de l'escola cristiana ha de preparar recursos, a fi que hom dugui a terme uns moments de pregària i unes celebracions litúrgiques (de l'eucaristia i la reconciliació) ben significatives per a infants, adolescents i joves, prèvia una pedagogia que els ajudi a descobrir la dimensió profundament humana i cristiana de la pregària i els sagraments. S'entén que l'assistència ha d'ésser lliure, però molt motivada, i que l'escola haurà d'organitzar activitats alternatives per als alumnes que no vulguin participar en les celebracions litúrgiques.

També ha d'afavorir que, en horari extraescolar, els diferents membres de la comunitat educativa puguin partici-

par en grups de catequesi d'acord amb la seva edat. Sempre que sigui possible, a la parròquia o en connexió amb aquesta.

Ha de promoure una experiència grupal que faciliti l'adhesió dels adolescents i joves al projecte cristià i la seva inserció activa en el propi ambient juvenil, social i eclesial.

També ha d'afavorir la participació dels alumnes en trobades d'infants, adolescents i joves cristians de l'Església local.

A més, haurà d'informar els alumnes sobre els diversos serveis i moviments diocesans de joventut, al servei de l'educació i evangelització del jove del propi medi sociocultural. (En la mesura del possible fóra bo que aquesta informació, la fessin persones que tinguin o hagin tingut relació

directa amb l'escola.) I acompanyar els nois i noies que ho desitgin vers aquests moviments.

El servei evangelitzador de les escoles cristianes només és possible a través de l'acció pastoral de tots els professors cristians: laics, religiosos i preveres, compromesos en una tasca educativa com a membres de l'Església, i dels altres membres creients de la comunitat educativa.

Ens cal reconèixer que el nostre servei és temporal, ja que no formem nois i noies per a la nostra escola, sinó per a l'Església i el món.

Més encara, una escola catòlica ha de formar dones i homes cristians, conscients que són Església per servir el món, i que aquesta responsabilitat, la duen a terme com a membres actius de la seva Església particular.

Presència del bisbe de demarcació

JAUME SERRANO i VIDAL, arxiprest de l'arxiprestat del Poblenou. Barcelona

A un temps, a la diòcesi de Barcelona es començà a parlar de la possibilitat de retornar a l'esperit de les anomenades visites pastorals, amb la presència dels bisbes de demarcació (auxiliars) als arxiprestats i parròquies.

A contracorrent d'algunes reticències sobre què significaria i com s'articularia aquesta presència, oferim tot seguit l'opinió d'un arxiprest després de comprovar dues de les presències del bisbe Jaume Traserria en la seva zona.

Aquesta temporada, el nostre bisbe de la demarcació de Barcelona, monsenyor Jaume Traserria, ha iniciat pels diversos arxiprestats un voler estar present en la vida pastoral normal de l'arxiprestat i animar els diversos grups, comunitats i moviments de cada parròquia en la seva vida cristiana i fraternal.

Ho ha començat per l'arxiprestat de sant Andreu i ara, durant la Quaresma, ho continua en l'arxiprestat del

Poblenou, i durant el temps pasqual ho farà a Provençals-Besòs.

En una reunió normal de preveres de l'arxiprestat es presenten totes les possibilitats de trobades en diferents grups, comunitats, moviments i parròquies i es comença per fer un calendari dels dies i hores que es podran fer aquestes visites i sempre, si pot ser, sense incomodar les trobades normals de les diverses institucions, grups... En

una reunió posterior es concreta allò que s'ha programat i es queda en ferm la trobada del grup, moviment i entitats. Sempre es considera que és una trobada normal i que el bisbe hi assisteix amb tot el seu dret i representació, però que es realitza tot amb senzillesa de la continuïtat.

Quina és la mística d'aquesta presència? Abans de tot, cal dir que no és una *visita pastoral*, pròpiament dita, sinó que és allò que tantes vegades ens ha dit el nostre cardenal «*de fer present el ministeri episcopal en els diversos llocs d'una manera normal*». Tots sabem que la *visita pastoral* ha d'estar efectuada pel qui és *pastor de la diòcesi*.

Per tant, els objectius d'aquesta *presència* són:

1. Establir contacte amb la vida pastoral de cada arxiprestat, no només a través dels preveres i les celebracions de confirmacions o diverses solemnitats, sinó per mitjà de la vida normal de les diverses parròquies, grups i moviments de l'arxiprestat.

2. Establir un contacte més vital amb els preveres –rectors, vicaris, adscrits– que fan el servei pastoral en els diversos llocs. Per tant, poder parlar sols i en grup per tractar dels diversos aspectes pastorals, personals i de les possibles necessitats de tot ordre.

3. Estar present en les diverses reunions dels consells pastorals de cada parròquia i també del Consell Arxiprestal. Visitar les catequesis i prendre contacte amb les/els catequistes i res-

ponsables de les diverses institucions coma ara Càritas, esplais, moviments...

4. En el nostre arxiprestat tindrà l'ocasió de visitar la presó de Wad-Ras i l'Hospital del Mar, amb tota la problemàtica que aquests centres tenen.

5. Animar els diversos agents de la pastoral, perquè sàpiguin continuar amb la generositat i entrega de sempre, per estendre el Regne de Déu en els diversos llocs que tenen missió.

En concret, al nostre arxiprestat hi ha una problemàtica molt gran amb motiu dels canvis demogràfics que hi ha hagut en diversos sectors del Poble Nou, i això ens demana a tots la cura especial perquè la Bona Nova pugui anunciar-se degudament en aquests nous llocs. La reflexió d'aquests canvis ens ha portat a tots a emprendre de veritat una nova evangelització, car hi ha moltes cates de terreny i també grups de persones (joves, matrimonis...) que necessiten ser evangelitzats en aquest temps d'increença.

En aquesta ocasió, en què el bisbe de la demarcació fa aquest servei, nosaltres voldríem intentar de posar-nos en estat d'evangelització, i iniciar aquest procés en les diverses parròquies o en alguns sectors d'aquestes. A poc a poc, perquè el que ens interessa és renovar-nos i fer-ho juntament amb els homes i dones, joves i infants de les diverses parròquies del nostre arxiprestat.

Per aquest motiu, el passat dissabte, dia 3 de febrer, es va fer una trobada de tots els consells pastorals, organitzada pel Consell Arxiprestal, per

discernir les possibles prioritats en l'actual situació del nostre arxiprestat.

Volíem conèixer l'actual fisonomia del Poblenou transformat, o dit d'altra forma, *quina era la realitat del nostre barri*, que d'una manera magistral ho va fer en Manuel Andreu, de l'associació de veïns. Car volíem tenir en compte la realitat dels diversos sectors del nostre barri i descobrir-ne les *necessitats*. En un altre moment vam repassar les *respostes que oferim actualment* i vam valorar si encara són vàlides. Les 60 i escaig de persones que van assistir a la trobada de tot el dia es van reunir en 8 grups per respondre aquest qüestionari:

– Aspectes negatius i positius que defineixen les nostres comunitats.

– Actualment, quines respostes hauríem de donar?

– Què hauríem de canviar?

– Prioritats possibles per a aquest curs.

D'aquesta manera, cercar els *compromisos* per respondre a les *necessitats* del nostre barri. Després de dinar, ens van presentar les possibles *prioritats* i comunitàriament vam celebrar l'eucaristia, presidida pel bisbe Jaume Traserra, que va estar entre nosaltres.

L'objectiu primordial era animar-nos en el treball *del dia a dia* i despertar les ganes missioneres de les nostres comunitats en els diversos sectors del nostre barri.

Entre altres prioritats van sortir aquestes: sortir a cercar la gent, com?; fer de pont entre el veïnatge i l'Evangeli; coneixement del barri per evangelitzar-lo; atenció a les celebracions dominicals; atenció a les catxes d'habitants, allunyats de l'Església; acolliment en les celebracions; grups fraternals de matrimonis joves;... És a dir, que tot anava dirigit vers la proclamació de la *bona notícia* per a tots aquells que no l'havien rebuda.

Dit això, aquesta presència activa i normal del bisbe de la demarcació té una gran finalitat i és la d'animar-nos a portar endavant aquesta tasca missionera. A trobar entre la nostra gent possibles missioners per donar a conèixer Jesucrist, que ha de ser el centre de l'acció missionera.

No hem de perdre mai de vista el que diu el davantal de les conclusions del nostre Concili Provincial Tarracòense, que estem vivint en una societat *secular i plural*.

Per això volem fer una *lectura evangèlica de la realitat*, tot cercant i trobant la nostra identitat com a cristians. Per tant, hem d'estar atents al nostre món (barri, sectors) i als seus problemes, car tots són criatures de Déu, encara que no ho sàpiguen, ho ignorin o no ho acceptin. Fer l'esforç continuat de compartir i viure la solidaritat (fraternitat) eclesial, car l'únic Pare del cel ho és de tothom i no és pas excloent. Tothom hi cap.

Tot això i més ho voldríem fer en plena comunió: amb el bisbe, els preveres, tots els germans, tenint com a

centre l'eucaristia dominical. I d'ací fer possible la missió, amb la paraula, però sobretot per mitjà del testimoni i així escoltar aquelles paraules de Jesús: «Vine i segueix-me». Què n'és de formós saber veure les meravelles de Déu en el cor de cada persona.

D'aquesta manera, ens disposem a ser *sal i llum*, com ens va dir el bisbe en la celebració, d'aquesta porció de terra que ens ha tocat de viure, per transformar-la per les experiències joioses de la nostra fe.

**OT ALLÒ
QUE US
INTERESSA**

Més de 70 revistes d'abast nacional estan associades a l'APPEC.
Per a més informació: APPEC Rambla de Catalunya, 10, 1 er.
08007 Barcelona Tel. 412 76 28 Fax: 317 83 86

**Ho
trobareu
a les
revistes
en català**

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

INFORMACIÓ GENERAL
ARTS I LLETRES
CULTURA
RELIGIÓ
POLÍTICA
PERIODICITÀ
SOCIETAT I PARADIGMA
ESPORTS
MÚSICA
ARTS PLÀSTIQUES
TEATRE I CINEMA
CIÈNCIA I TECNOLOGIA
ENTRETENIMENTS
HISTÒRIA
FOLKLORE
SATÍRIQUES
ARTS DECORATIVES

Balanç de la presidència espanyola: un bon resultat

RAFAEL YEGLES. Extret del butlletí SIPECA. Traducció de Genís Samper

ota la capçalera de Retalls volem reproduir articles, opinions, dades d'interès que ens ofereixen altres publicacions, sobretot de l'estranger. Doncs bé: al butlletí SIPECA de la Comissió dels Episcopats de la Comunitat Europea (número 112-XII de 1995) hem trobat, amb la signatura de Rafael Yegles, un comentari sota el títol de Balanç de la presidència espanyola: un bon resultat, referit als sis mesos de presidència de la Unió Europea per part del Govern espanyol. Pel que diu i per on es diu, creiem que és d'interès reproduir-lo. Genís Samper ho ha traduït del francès.

Ningú no pot negar que la presidència espanyola ha estat un èxit. I és precisament en els punts crucials de la construcció europea on la presidència espanyola –atzar del calendari o del sistema rotatiu de les presidències?– Espanya ha tingut un paper remarcable. El baptisme de foc de la presidència espanyola, quan acabava d'entrar en la Unió, fou el llançament, el 1989, del projecte de la Unió econòmica i

monetària. Sis anys més tard, la cimera de Madrid ha estat també *històrica* i una prova del bon treball de la presidència espanyola: el baptisme de la moneda europea i la fixació definitiva de l'escenari de la introducció de la nostra moneda a tots els europeus: l'euro.

Espanya ha fet donar a Europa passos decisius per als anys que vénen: la

primera conferència de cooperació euromediterrània, un apropament en les relacions amb els Estats Units, un acord signat entre el Mercasud i la Unió Europea.

Però quan hom constata l'infatigable treball de preparació de Felipe González, malgrat alguns escàndols que han continuat sacsejant el seu govern, per donar la volta per les capitals europees i creure en l'èxit de la cimera de Madrid perquè quedi com una data en la construcció europea, es comprèn que la consagració d'Espanya a nivell d'Europa no es deu pas a l'atzar.

Carlos Westendorf, llavors ministre espanyol d'affers europeus, ha fet un treball remarcable perfilant l'informe del grup de reflexió sobre la futura conferència intergovernamental. Manuel Marín, vicepresident de la comissió, ha tingut un paper gens menyspreable en la consecució de l'acord amb els països d'Amèrica Llatina, i Xavier Solana s'ha fet la unanimitat a nivell internacional per al lloc que va quedar vacant després de la dimissió de Willy Claes com a secretari general de l'OTAN.

Totes aquestes petites victòries diplomàtiques i polítiques acumulades amb els anys, com l'enviament de tropes espanyoles a Bòsnia, la participació en l'Eurocòs, la primera conferència de pau per al Pròxim Orient el 1991, la forta confiança que el país fa a Europa, malgrat l'índex més alt d'atur sobretot juvenil, han canviat la imatge d'Espanya. Aquesta s'ha convertit en

una interlocutora vàlida i la seva veu compta en el concert de les nacions.

A partir del primer de gener de 1996 fins a la propera cimera a Florència el 21 de juny, Itàlia tindrà la presidència europea que fins ara ha tingut Espanya. Les prioritats de la presidència italiana són primer de tot la preparació de la conferència intergovernamental sobre la revisió del Tractat de Maastricht el 29 de març a Torí, que vol adaptar les institucions europees a futures ampliacions i a una Europa en constant mutació.

A continuació, Itàlia es proposa com a tasques essencials, sempre i encara, la lluita contra l'atur definint els principis comuns per a l'orientació de les polítiques dels estats membres. Un altre dossier important serà el de l'ampliació del mercat únic a Xipre, Malta i a una desena d'estats d'Europa central i oriental.

Itàlia hereta també dos problemes importants més que es van quedar en suspens des de la cimera de Madrid: la designació dels criteris permanents que assegurin la convergència dels països que optin per la moneda única i la definició de regles sobre les relacions entre els *elegits* de la primera fase de la Unió monetària i els països que hauran d'esperar per acabar de sanejar la seva economia.

Desitgem a Itàlia també bona sort durant els sis mesos que vénen en què grans decisions preparen el futur rostre d'Europa.

Barcelona

FRANCESC ROMEU, *corresponsal*

Un fòrum per a la tolerància

Un any més, i per dotzena vegada, el fòrum *Vida i evangeli* (primera versió *políticament correcta* de l'antic fòrum *Home i evangeli*) ha reunit prop de 1.200 persones a la Salle Bonanova, el cap de setmana del 9 i 10 de març. Aquest any el tema era el lligam entre *Fe cristiana i tolerància*. De fet, quan l'Any Internacional de la Tolerància ja ha passat (va ser l'any 1995), els convocants del fòrum ens han volgut recordar que la tolerància és un tema per a tota la vida i no pas per a un any en concret.

Els grans ponents d'aquest any van ser Victòria Camps i Teodor Suau. Victòria Camps és catedràtica d'ètica a la Universitat Autònoma de Barcelona, va ser senadora independent presentada pels socialistes en l'anterior legislatura i va ser presidenta de la Comissió del Senat per a l'estudi dels continguts televisius, especialment dedicada a vetllar per la reducció dels continguts de violència que ofereixen els mitjans audiovisuals de comunicació. Teodor Suau és capellà de la diòcesi de Mallorca, dedicat durant molts anys a la pastoral de joventut, professor de Sagrada Es-

criptura i actual director del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca.

El dissabte al matí, en la primera ponència, titulada *Una societat tolerant: il·lusió? objectiu? mal menor?*, Victòria Camps va seguir un esquema de tres parts en les quals va analitzar els tres conceptes clau que la societat s'ha de plantejar davant de la intolerància actual: la tolerància, la multiculturalitat i la convivència. «*Ens referim en primer lloc a la tolerància –digué Camps– perquè vivim immersos en la intolerància, entesa com una actitud de rebuig de l'altre perquè és diferent, molest i incòmode. Sempre tendim a classificar el diferent com a inferior, perquè en el fons no acceptem que tots els homes són iguals. Rebutgem el desigual i el volem mantenir com a no-igual*». Les causes de la intolerància són el benestar econòmic, que ens porta a defensar el que tenim, sobretot quan veiem que pot perillar, i l'ambició política, que és com la transformació moderna de la intolerància religiosa.

Sobre la multiculturalitat, Camps digué que és la necessitat que tenim de reconèixer públicament les diferents cultures, sobretot les més petites o minoritàries, o bé les cultures indefenses, perquè són marginades. Els membres d'aquestes cultures han de tenir reconeguts tots els seus drets fonamentals: els civils i els polítics (que comporten

la llibertat), i els de segona generació: els socials bàsics, els laborals i els econòmics. Aquests últims són tan bàsics com els primers i molt sovint esdevenen condició necessària per desenvolupar-se en llibertat i amb una vida normal.

Victòria Camps va reclamar la necessitat d'un *diàleg simètric* per parlar, però també per ser escoltat, perquè el diàleg és la base per al reconeixement de la identitat de la persona. En aquest punt de la identitat fonamental pel fet de ser persones és on recolza la base de la tolerància, no tant en el reconeixement de les cultures o dels col·lectius sinó dels individus i de les persones. Els perills d'avui dia són –segons Camps– els nacionalismes exacerbats, els fonamentalismes, els discursos exclusius i excloents o aquells que volen fer passar la cultura minoritària a preponderant, perquè porten molts anys en l'opressió i la marginalitat i ara s'excedeixen amb la intolerància.

Finalment, el tercer punt de Victòria Camps va ser la convivència, entesa com un concepte que va més enllà de la tolerància o del fet d'acceptar l'altre. Aprendre a conviure vol dir transformar les actituds individuals (de convivència) més enllà dels canvis de l'administració (de tolerància). Això és aprendre a barrejar-se, caminar vers un autèntic mestissatge. Les propostes finals de Victòria Camps van ser tres: primer, analitzar les causes de la mala convivència, veure per què les diferències ètniques produeixen mala convivència. Segon, entendre que demanar la tolerància no vol dir demanar la indiferència, perquè no es tracta d'un re-

lativisme total. I tercer, reconèixer la importància de l'educació i del paper fonamental dels mitjans de comunicació i la política en el camp de l'educació per a la tolerància.

Teodor Suau, el diumenge al matí, va presentar la seva ponència, titulada *La fe en Jesucrist: des de la radicalitat i la tolerància*, com una aportació totalment complementària a la de Victòria Camps, però més centrada en l'òptica cristiana. Suau va definir la tolerància com un reconeixement actiu del dret a la diferència. En un sentit feble és un mal menor, però en un sentit positiu és la consciència realista d'una situació objectiva.

Segons Suau, el terme tolerància va néixer com a reivindicació de la intransigència religiosa, després va passar de ser la reivindicació d'un dret a ser la concessió d'una gràcia, com a mal menor, i, finalment, ha passat a ser una necessitat del nostre temps. Si la fe religiosa és una proposta de sentit per convertir tot allò que és *caos* (desordre) en *cosmos* (ordre), podem parlar de dues toleràncies: la interna, de la relació entre la institució religiosa i la persona, i l'externa, de la relació entre l'Església i la societat.

Els fonaments bíblics els trobem ja en l'Antic Testament quan, d'una manera equivocada, el poble d'Israel viu el monoteisme com una religió nacional, de raça, que porta a la intolerància. Per això Jesús ens proposa una nova manera de transformar el caos en cosmos i aporta un nou absolut: l'Abà (el Pare), amb un principi ètic essencial, la misericòrdia.

Teodor Suau va anar repassant els principals textos de l'evangeli veient com Jesús anava construint una comunitat amb gran tolerància interna i amb una *ètica mínima* en relació amb els qui no són de la comunitat: basada en el diàleg, el perdó i el reconeixement de la identitat diferent. Suau, com a reflexió estrictament teològica, també es va valer de les grans metàfores de la nostra fe: la Trinitat, l'encarnació i la mort i resurrecció de Jesús.

Aquest any, dins el fòrum, per segon any consecutiu, també s'ha posat en marxa l'anomenat *Multifòrum*, un espai des de les dotze del matí fins a les set de la tarda del dissabte, amb quatre taules rodones, deu realitats o experiències per conèixer i debatre, i els espais de pregària, els tallers de Bíblia i un espai per al projecte del Multifestival David. L'activitat que potser va cridar més l'atenció, per la seva gran actualitat, va ser la taula rodona sobre *El seguiment del Concili a les diòcesis catalanes*, amb la participació de diversos membres conciliaris de les diferents diòcesis i on es va manifestar clarament la preocupació pel retard en el reconeixement de les conclusions del Concili per part del Vaticà.

Finalment, al captaard del diumenge es va celebrar l'eucaristia com a cloenda, presidida enguany per l'escolapi Carles Mascaró. La col·lecta que es va recollir anava adreçada a dos projectes ben concrets: el projecte Promovendo, de desenvolupament comunitari en faveles i barris de Belo Horizonte (Brasil), i un projecte maternoinfantil al barri de la Mina de Sant Adrià de Besòs.

També els joves amb la tolerància

El passat 23 de març es va celebrar la XI Jornada Mundial de la Joventut. Es tracta d'una trobada al voltant de les consignes que Joan Pau II dóna en les habituals trobades internacionals amb els joves d'arreu del món i que es concreten després en aquestes trobades diocesanes obertes a tots els joves de la diòcesi al voltant de l'arquebisbe, el dissabte abans del darrer diumenge de Quaresma (anteriorment s'havia celebrat el dissabte abans del diumenge de Rams).

Aquesta trobada té, per tant, un caràcter obert a tota la joventut, sigui de moviments, escoles, instituts, grups, comunitats, centres d'estudi, universitats, parròquies, etc., i és única pel seu caràcter tan generalista. Per això cal reconèixer el bon encert de la Delegació de Pastoral de Joventut, dirigida per Rosa Deulofeu, en la preparació i realització d'aquesta mena de trobades.

El tema d'enguany era també *la tolerància a la llum de l'evangeli*, amb l'atractiu lema: *Sigues tolerant: estima!!* Certament, aquests darrers anys, amb més o menys il·lusió, aquesta trobada s'ha anat celebrant i consolidant, i ha assolit aquest any un bon nombre d'adolescents i joves d'arreu del nostre Bisbat. El to de la Jornada –com sempre– va ser alhora festiu, reflexiu i de celebració, tenint com a únic punt comú el de trobar el sentit creient de l'actitud tolerant.

L'acollida de tots els joves que hi van participar va ser a les 10.30 del matí al Pla de la Seu, davant la cate-

dral, i tot seguit van marxar cap a l'Escola Tècnica Professional de les Xaverianes, on es va representar una divertida obra de teatre, preparada per Antoni Deulofeu i titulada *Comences suportant i acabes estimant*.

A la tarda, a quarts de quatre, tots els adolescents i joves participants van ser rebuts pel cardenal Carles al pati mateix del Bisbat, amb l'animació del grup Xirat. Després es van anar distribuint per edats. Els de 14 a 16 anys van participar en una gimcana de descoberta del barri de la ciutat vella. Els joves de 16 a 18 anys es van anar distribuint en els diversos tallers d'audiovisuals i espais per compartir experiències i vivències d'altres grups. Finalment, els joves més grans de 19 anys van assistir a una conferència del teòleg Josep M. Rovira Belloso sobre el tema de la Jornada *Sigues tolerant: estima!!* És de justícia reconèixer que els joves que van participar en aquesta interessant conferència de Mn. Rovira, com els que es van anar distribuint pels tallers, o els qui van passar la tarda jugant pels carrers del Barri Gòtic –tots– van expressar el seu interès inicial i la seva satisfacció posterior.

Per acabar la Jornada, tothom es va tornar a concentrar al Pla de la Seu i des d'allà es va marxar en columna fins a la basílica de Santa Maria del Mar. Amb una església gòtica perfectament il·luminada i plena com mai de joves, es va celebrar una animada eucaristia presidida pel cardenal Carles. En l'homilia, el cardenal assenyala als joves la insignificança de la figura de Llätzer en l'evangeli, un home que no diu res ni fa res, que és un autèntic

mort, però que aconsegueix la salvació i l'anticipació de la resurrecció perquè Jesús se l'estimava molt.

Sant Pacià ens uneix

Sant Pacià va ser bisbe de Barcelona, probablement del 370 al 390, amb una diòcesi molt diferent del que és ara la nostra. Però sabem que va ser un home molt preclar, culte, estimat i venerat pels cristians del seu temps. Tot el que sabem d'ell ho sabem a través de sant Jeroni en el seu *De viris illustribus*. De les seves obres, només en resten tres, publicades darrerament a la col·lecció "Clàssics del Cristianisme": el Tractat sobre el baptisme, l'Exhortació a la penitència i les tres Cartes a Semproniana. S'ha perdut una obra que sembla que fou molt important, el *Cervus* o *Cervulus*, i se li atribueix una altra: *Contra Novatianos*. Sabem que se'l considera el prelat més important i famós de la Hispània romana i que la seva veneració com a sant s'estengué ben aviat (a partir del segle VI) per tota Europa. La festa de sant Pacià s'ha celebrat des de sempre el dia 9 de març.

Aquest any en què s'escau el XVI centenari de la seva mort, i amb motiu de la publicació de l'edició francesa de la seva obra (a la prestigiosa col·lecció "Sources Chrétiennes"), la Delegació del Patrimoni Cultural del Bisbat de Barcelona, conjuntament amb el Museu Nacional d'Arqueologia de Catalunya i la parròquia de Sant Pacià, amb el suport de la Facultat de Teologia de Catalunya, han celebrat una sèrie d'actes la darrera setmana de febrer i la primera de març, coincidint amb la festa de sant Pacià, per tal de commemo-

rar l'insigne bisbe de Barcelona. Veure totes aquestes institucions agermanades per fer aquesta commemoració és ja un autèntic signe d'unió i de comunió que tant de bo s'estengués –amb el mateix esperit– a tota la nostra Església diocesana.

També, amb aquest motiu, la primera setmana de març va tenir lloc al Museu d'Història de la Ciutat un interessantíssim col·loqui, titulat *Pacià i la Hispània cristiana del segle IV*, organitzat entre les universitats de Barcelona i Lió sobre la figura i l'època del sant. Aquest col·loqui continuarà a Lió el proper mes d'octubre. En aquest encontre d'especialistes, on s'afrontava la figura de Pacià en el seu context i des de les perspectives arqueològica, històrica, literària i teològica, es van valorar molt les seves obres per tal de poder conèixer amb profunditat com era la vida dels cristians en les ciutats de l'Imperi Romà, i també les darreres troballes arqueològiques de la Barcelona d'aquella època, com l'antic baptisteri que hi ha sota la nostra actual catedral.

Montserrat s'obre a la llum

En qüestió de dos anys la basílica de Montserrat ha canviat totalment d'aspecte, recuperant tot el seu encant i vella esplendor. Ja fa un any que se'n va inaugurar la reforma de l'exterior, però ara ha estat a l'interior, amb una dràstica neteja i restauració, renovant la il·luminació elèctrica –que espectacularment anirà variant segons les celebracions–, amb una megafonia que permet seguir totes les celebracions perfectament des de qualsevol racó del

temple, i amb la restauració de les 160 llànties votives, record i testimoni de l'arrelada devoció montserratina al llarg dels darrers anys.

Realment, aquests dies del principi de primavera, val la pena entrar i veure la lluminositat que ha recuperat la vella basílica, tant pel que fa a l'entrada de la llum exterior, gràcies a haver recuperat els vitralls superiors, com per veure la combinació de llums interiors i la nova sonoritat. Totes aquestes obres de l'interior s'han pogut fer gràcies a la subvenció de prop de 110 milions de pessetes a càrrec de la Diputació de Barcelona. Igual que les de l'exterior, es van poder realitzar gràcies al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (o del Banc d'Espanya, com alguns asseguren).

Càritas promou directament el treball

Càritas diocesana ha inaugurat un nou servei per afavorir el treball cooperatiu. Es tracta de la Fundació Formació i Treball, que té com a finalitat consolidar els hàbits de treball de persones en atur a partir de petites empreses de reciclatge de roba i objectes ja utilitzats, recuperació i venda de mobles vells, tallers de confecció i grups de treballadors per fer arranjaments d'habitatges. Així es procura ajudar aquelles persones que –a causa de la llarga durada del seu període d'atur– han perdut sovint l'hàbit de treballar i tenen moltes dificultats per integrar-se novament al món laboral.

Els locals de la Fundació Formació i Treball són al carrer Banys Vells, nú-

mero 9, i és un complement de l'experiència que Càritas ha adquirit aquests darrers anys amb el Servei d'Atur i amb la ja tradicional recollida de roba usada i d'objectes de tota mena.

Mossèn Ballarín guanya el Ramon Llull

El conegudíssim mossèn Ballarín, home televisiu i col·laborador fidel del Centre d'Estudis Pastorals amb conferències que omplen a vessar les aules amb els seus també fidels seguidors, va guanyar el passat 7 de març, en el famós Hotel Ars de Barcelona, el XIV Premi Ramon Llull, promogut per l'imperi de l'Editorial Planeta. Aquest premi en català, per netejar la mala consciència del vell editor José María Lara –i també per fer-hi negoci–, va adreçat a obres tant de ficció com de no-ficció, i està dotat amb tres milions de pessetes.

L'obra de Ballarín, encara inèdita, es titula *Santa Maria, pa cada dia*, i es tracta d'una biografia de la Mare de Déu, un autèntic càntic poètic a Maria, en el qual porta més de trenta anys treballant. Per tant, es tracta d'una autèntica obra de destil·lació lenta.

Tot i que sembla que la prosa de Ballarín segueix sent difícil, amb els girs lingüístics del Solsonès, tant de bo que la nova obra de Ballarín s'assembli més a l'estil del primer *Francesco*, que no pas als aires del *Mossèn Tronxo* o, pitjor encara, del *Tronxo, m'hi torno*. Un retorn a l'espiritualitat i la senzillesa evangèlica ara pot tenir mercat fins i tot per al senyor Lara.

Un bisbe africà sense seu fixa

Ha estat a Barcelona el bisbe de Torit, al Sudan meridional de l'Àfrica, Paride Taban. Estava de pas cap a Roma amb motiu de la canonització, el 17 de març, de Daniel Comboni, el fundador dels Combonians i gran missioner de l'Àfrica. Aquest bisbe del Sudan és un bisbe nòmada, sense catedral ni seu fixa, des que el seu país va entrar en una dura guerra interna «racial i econòmica, del nord contra el sud», com diu ell mateix. La seva diòcesi, Torit, pràcticament són els morts. Els conflictes bèl·lics van començar el 1962, però és des del 1983 que la guerra es viu amb molta més violència.

La seva activitat –humana i pastoral alhora– és viure amagat al bosc, amb un cotxe, amb medicaments, enterrant els morts, curant els ferits i consolant contínuament la gent. No pot passar una setmana al mateix lloc. Molt sovint menja arrels i fulles, no té llit i a les nits no pot ni encendre foc. La seva vida sembla autènticament una cita textual dels resums que fa de la vida de Jesús l'evangeli de Marc. Per a ell, viure així no és cap excepció. És el que fa la població de la zona rebel del Sudan meridional. La seva gent viu als boscos per fugir dels continus bombardejos que fa el govern àrab i fonamentalista islàmic.

El seu pas per Barcelona ha estat certament impressionant, no sols pel seu llenguatge de denúncia, ni per la seva absoluta pobresa com a bisbe sense mitjans, sinó pel que representa ser un bisbe d'una diòcesi en continu desplaçament, amb persecució i mort.

Hem rebut una autèntica lliçó del cristianisme africà. Taban és un autèntic pastor acompanyant els seus fidels, amb una doble funció pastoral: enterar els morts i consolar els vius. M'agradaria saber, però, quina és la imatge que ell s'ha emportat de la nostra Església catalana, que sembla que només tenim un únic problema: esperar que de Roma ens retornin el Concili aprovat. Potser ens caldria ser com ell i pensar, mentrestant, quin és el consol que la gent espera de la nostra Església avui. Hi pensarem.

Girona

JOAN CARRERES I PÉRA,
corresponsal

La primera comunió a la llum del Concili

I. Un tema obert

La nina de l'aparador. He passat davant d'una pastisseria d'una històrica capital de la Catalunya Vella. L'aparador és pletòric de nines, vestides de comunió a la manera tradicional; és a dir: de núvies. Els passavolants s'hi aturen. Hi veig pares i mares, i avis i àvies, embarbescats, assenyalant els vestidets: *Mira què bufons!* Fins i tot el tòpic *Mi primera comunió* ens recorda altres èpoques.

Evangelitzar la primera comunió. Anys i anys hem maldat per cris-

tianitzar la primera comunió sense una evangelització prèvia. Més ben dit: hem aprofitat pastoralment la pressió social i el valor antropològic de les primeres comunions per arribar, de la manera que fos, de les criatures als pares. De la mateixa manera que hem aprofitat de vegades una església plena de gom a gom per acomiadar un amic mort sobtadament, i hem convertit l'homilia en una mena de *missió popular*.

Ni precís ni amenaces. Què se n'ha tret dels precís i amenaces? «*No carregueu els infants de rellotges, polseres, medalles, llibres, rosaris, braçalets i collarets; compte amb els vídeos i les fotografies; no els disfresseu; no feu de la primera comunió una desfilada de models, o un concurs televisiu. Que l'àpat sigui frugal, que no hi hagi més pa que formatge. Que vegin un gest de fe per part dels pares, germans grans, familiars, amics, convidats...*»

El somni d'un dia de primavera. Encara hi hem d'afegir un aspecte més colpidor. Quines famílies hi oposaren més resistència? Sovint, les socialment menys afavorides; les més indefenses davant una ofensiva publicitària descaradament consumista i alienadora. Aquells pares i mares que, estressats en la vida quotidiana, somnien la *dolce vita* per a l'infant ni que sigui un dia: el de la primera comunió.

El magazine de La Vanguardia. L'any passat —exactament el 4 de juny de 1995— el magazine de *La Vanguardia* oferí un reportatge de José Martí Gómez amb un títol inequívocament periodístic: *Iglesia en el fondo y en las formas*.

En aquest article se'ns ve a dir que, no tan sols no hem sortit del cercle vi-ciós, sinó que ens hi hem enfonsat es-trepitosament. El text és mínim; les il·lustracions, tan expressives com les nines de *Mi primera comunió* de l'aparador. El judici, clarivident: «*La Iglesia apuesta por una comunió más sencilla, pero sus recomendaciones no son siempre seguidas*».

Tantus labor non sit casus. Fa anys que maldem per evangelitzar la prime-ra comunió, amb la sensació que *a cada bugada perdem un llençol*. Per a alguns agents de la pastoral, sembla ja batalla perduda.

Qui no s'ha preguntat, en un mo-ment determinat, si val la pena? Qui no ha optat per preparar el màxim de bé els infants, fer una celebració di-dàctica i senzilla, i deixar la resta a les mans de Déu? Doncs bé, aquesta línia evangèlica de l'acolliment, deixant l'opció personal de fe a la consciència interior de cadascú, és la que proposa el Concili.

Religió i projecció social. Tornem a *La Vanguardia*. Després de recordar el moviment pastoral iniciat després del Vaticà II, per tal de reconduir la primera comunió i fer-ne una festa re-ligiosa, allunyada del boai i l'exhibi-cionisme, s'afirma:

«*Veinticinco años después –trans-crivim literalment– la batalla se ha perdido y de aquella autenticidad que se buscaba no queda nada: la publi-cidad y la vanidad han ganado...*». I, per reblar el clau, s'exposa a manera de conclusió: «*La Iglesia catalana*

culmina su Concilio en plena época de comuniones y bodas. Atrás queda el debate sobre cómo hacer compatible religión y proyección social».

L'afirmació de *laissez faire, laissez passer* és arriscada; no la subscriuríem de cap manera. I, tanmateix, ho hem d'admetre: *no hi ha més cera que la que crema*.

II. A la llum de l'acolliment

La major part dels fills i filles dels practicants ocasionals són sacramen-talitzats abans de ser evangelitzats. I tal vegada caldrà que ho siguin molts anys, si volem ser fidels a la radicali-tat de l'Evangeli. Potser, en gran part, restaran així tota la vida. Aquí, més que mai, cal la lliçó de sant Pau: som uns *servents inútils*; però cal també recordar l'afirmació fonamental de Jesús «*Per a Déu, res no és impossi-ble*».

Tal vegada per això el Concili de la Tarraconense il·lumina la qüestió –i moltes altres, encara més conflictives– amb una nova llum: l'acolliment. «*L'a-colliment és una actitud que ens cal aprendre de l'amor de Déu; en l'aco-lliment ens manifestem fills seus*».

Conscients que, en el nostre país i en la nostra Església, els cristians so-ciològics –no practicants o practicants ocasionals– formen un gruix estadístic que no podem negligir de cap de les maneres, els pares conciliars s'adreça-ren «a tots els homes i dones de casa nostra que puguin estar-hi interessats i d'una manera molt especial als prac-ticants, habituals o ocasionals».

La visió global d'un bisbe. A la diòcesi de Girona, la recepció del Concili és ja un fet. En un fulletó que té encara fresca la tinta de la impremta, monsenyor Jaume Camprodon dona en sis eixos vertebradors la *visió global del bisbe*, és a dir, *els trets més rellevants del rostre de l'Església que dibuixen les 170 resolucions aprovades pels bisbes*:

1. L'anunci de la Bona Notícia de Jesús, avui.
2. Una Església acollidora.
3. La Paraula de Déu.
4. La corresponsabilitat.
5. L'atenció als pobres i marginats.
6. El diàleg amb la societat.

Per exemple, la primera comunió. L'enfocament d'un fet puntual i immediat com el de les primeres comunions es deixa al lliure albir dels pastors de les parròquies, a partir de la pastoral de l'acolliment. Dins la *sol·licitud de les nostres esglésies pels pobres i els marginats*, s'ha de ser especialment sensible envers *el qui pot plantejar problemes i atendre'l amb un llenguatge capaç de comunicar la tendresa i l'amor de Déu*.

Cal escoltar, acollir i no decebre el qui s'acosta a les nostres parròquies i comunitats a *demanar serveis* però, per múltiples causes –principalment de tipus disciplinari o jurídic– es nega a integrar-se dins la vida comunitària; en lectura canònica diríem que el Concili, en una proposta radicalment evangèlica, ens convida a ser tolerants *en totes les circumstàncies*:

«El Concili demana als pastors de

parròquies, de comunitats i de moviments [...] que en totes les circumstàncies en què entrin en contacte amb practicants ocasionals o amb els no practicants anunciïn Jesucrist Salvador amb un gest i amb un llenguatge capaç de comunicar la tendresa i l'amor de Déu.

Un desig més viu que mai. D'una banda, es constata que el desig de recepció dels sagraments és més viu que mai per part dels practicants ocasionals. D'altra banda, el Concili presenta una Església oberta, dialogant, acollidora, que accepta la pluralitat interna. Com hem d'acollir aquest grup de cristians i cristianes, practicants ocasionals, que demanen el baptisme i la primera comunió per als seus fills i filles?

És una qüestió pastoral complexa; no afecta únicament els practicants ocasionals que demanen per als seus fills el baptisme o la primera comunió; el mateix Concili posa com a exemple:

– Matrimonis amb tensions, matrimonis trencats (és una de les propostes més votades en l'etapa diocesana de preparació).

– Malalts en situació de més marginació per la mateixa malaltia o pel tipus de malaltia (drogoaddictes, sida, etc.).

– Nous immigrants (legalització, escolarització, etc.).

– Acollida de menors en situacions greus, adopció, ajudar a acceptar el fill que ve i no és desitjat, etc.

Els trets del rostre renovat de l'Església són els de la transparència. El debat sobre la privatització i la projecció social de la fe és més viu que mai, però se situa a l'interior de la comunitat, al marge de les velles picabaralles canòniques, o d'exigències disciplinàries:

«La societat catalana –afirma el bisbe Jaume a les Conviccions de base– està marcada per la secularització i el pluralisme. Aquí el Concili es remet al document dels bisbes Arrels cristianes de Catalunya que convidaria llegir de nou. Això té unes conseqüències.

Positives: l'absència de pressió religiosa o irreligiosa per part dels estats, tolerància generalitzada, ser en el món amb les energies religioses de la fe i no amb privilegis ni poder.

Negatives: dificultat d'expressar quin és el paper públic de l'Església, ignorància i indiferentisme religiós; tot això empeny cap a la privatització de la fe i hem de trobar signes i camins de presència».

III. Les conviccions del pastor

El bisbe és el signe d'unitat de l'Església i la seva veu és el punt de referència pastoral. L'any 1982 el bisbe Jaume de Girona publicà quatre *Cartes obertes* destinades «als pares dels nois i noies que es preparen per a la primera comunió». En català i en castellà. Quatre textos inspirats en el Concili Vaticà II, curts i entenedors, que tenen plena actualitat. No són imposicions, sinó reflexions per convidar

els pares a ser coherents i ajudar els infants a reflexionar sobre el misteri eucarístic. Per això ens hem permès reproduir-los a manera d'apèndix. Complementa les lletres del bisbe un qüestionari format per dotze preguntes:

1. Per a tu, Déu és pare/mare? Quan ho vas descobrir? Com ho vas descobrir?

2. Pots dir, convençut, ara: «*Tot home és germà meu*»? Què és el que t'ajuda a tenir tothom per germà?

3. Sents la responsabilitat d'ésser una imatge de Déu pare/mare per als teus fills? Com pots ser-ne més cada dia?

4. Els pares, voleu que el vostre fill/filla faci la primera comunió? Per què?

5. La festa de la primera comunió en família ha d'ésser senzilla. Què pot ajudar-hi perquè ho sigui? I què hi desbordaria? Quines trampes prepara la societat de consum?

6. Veieu important de pensar en els pobres amb motiu de les nostres festes cristianes? Què ens exigeix d'austeritat i de solidaritat l'actual crisi econòmica?

7. Quina interpel·lació posa als pares que diuen que no tenen fe en Jesucrist, el fet de demanar la primera comunió per als seus fills?

8. Quina interpel·lació posa als pares que no van a missa el fet que el seu fill es prepari per a la primera comunió?

9. És coherent tenir fe i no anar a missa els diumenges? Quin profit se'n treu, d'anar-hi?

10. No és el mateix ser un mal pintor, o un mal poeta, o un mal fuster, que ser una mala persona. Què és el que ens fa dolents com a persones?

11. A partir de l'Evangeli de Zaqueu (Lc 19, 1-10), expliqueu en què consisteix la conversió, quines actituds interiors demana, i quin canvi de vida comporta.

12. Dóna alegria acollir el perdó de Déu? I acollir el perdó dels germans? I perdonar, dóna alegria? Ho has experimentat, tot això, en la teva vida?

Apèndix

I.

«Benvolguts:

Fa unes setmanes que el vostre fill ha reprès la catequesi d'iniciació cristiana i, si Déu vol, passat Pasqua farà la primera comunió. És natural que, amb temps, preveïeu la festa. Però abans de pensar en la festa, convé que acompanyeu el vostre fill pel camí que hi porta.

La primera comunió és un esclat en l'aprenentatge de vida cristiana que ara està fent. Si no hi hagués vida, l'esclat seria artificial.

El noi ha de saber el més elemental sobre Jesucrist i ha d'aprendre de memòria alguna oració i algunes formulacions de la fe; però sobretot, con-

vé que faci experiència del que és fonamental en la vida del deixeble de Jesús.

Amb les presents ratlles, i amb altres que poden seguir, voldria ajudar-vos a descobrir alguna de les realitats que són al cor del missatge cristià i que cal tenir present en l'acompanyament del vostre fill pel camí de la fe.

— A la catequesi, el noi va descobrint que Déu és pare. Quan s'hi adreça, diu: «Pare nostre». Això és bàsic.

Sapigueu, doncs, que la imatge de pare que ell veu a casa i el tracte que té amb vosaltres influeix molt a l'hora d'obrir-se a Déu com a pare. Més d'un catequista s'ha trobat embarassat en voler parlar de Déu-pare davant d'un fill de pares desavinguts o absents de casa, de pares fluixos o de pares que tot ho resolen cridant.

Pareu esment com la vida de la família repercuteix en la formació cristiana dels fills. Davant d'això, la festa de la primera comunió queda molt petita.

— Si la paraula pare adreçada a Déu porta tanta càrrega de vida humana, no en porta menys el mot que l'acompanya: nostre.

L'experiència de la paraula nostre no pot quedar reduïda als membres de la pròpia família o als amics d'escola; s'ha d'estendre més. Déu és pare de tots i convé que el noi que diu pare a Déu es sorprengui dient-ho amb altres nois que abans potser només coneixia de veure pel carrer. Convé que en dir Pare nostre senti que la seva veu es

barreja amb la veu d'en Josep i de la Roser, del company d'escola i del nen que va a un altre col·legi. Al mateix lloc on el noi fa la descoberta de Déu-pare, ha de fer la descoberta dels germans en la fe. Més tard els trobarà en el treball, fent estudis superiors, fent esport o ocasionalment en una festa; cada un amb preocupacions i amb ideologies diferents. L'aprenentatge de vida cristiana, que ara està fent, li haurà fet descobrir, abans, que algú els agermana.

La catequesi ha d'obrir a relacions més amples que la família, l'escola o les amistats dels pares, si, com diu el Concili, l'Església ha de ser ferment de comunió entre els homes. La catequesi fa l'Església. En la catequesi d'avui es projecta l'Església de demà.

Ben vostre, Jaume, bisbe de Girona»

II.

«Benvolguts pares:

Encara falten uns mesos per a la festa de la primera comunió; tanmateix sou molts els qui comenceu a tirar plans. Deixeu-m'hi ser, que quelcom tinc a dir-hi.

Vosaltres desitgeu que el vostre fill guardi un bon record d'aquest dia, que l'ajudi en la seva vida de deixeble de Jesús. Tots ho volem, per això us escric i per això, també, la parròquia us convidarà a parlar-ne.

Sé que no pertoca al bisbe de donar ordres en l'àmbit familiar; ho tinc molt clar. Però sí que té el deure d'ofe-

rir criteris perquè la festa es mantingui en el seu centre.

I. És natural que vulgueu estendre la primera comunió amb una festa de família. El fet s'ho val. Però cal estar alerta per no desbordar l'atenció de l'infant, que és feble.

A voltes, el noi es troba negat enmig d'invitats, de regals i d'àpats que el treuen del seu àmbit normal. En massa casos, els pares, amb tota la bona intenció, posen a prova el seu fill amb un enrenou que li amaga el veritable motiu de la festa.

La festa ha d'ajudar a mantenir la proximitat amb Jesús, el qual, en la paràbola d'Epuló i Llàtzer ens diu ben clar quines són les seves preferències.

II. Pel que fa a la celebració litúrgica pertoca al bisbe d'assenyalar la pauta. Heus aquí dos punts que normalment projectem amb temps.

— El vestit. Ha de ser normal, com el que el noi acostuma a dur en dies de festa. No els guarniu amb vestits que els enganyen i que acaparen la seva atenció. Els feu un mal. La joia de participar de l'eucaristia hem de fer-la planera, a l'estil de la trobada de Jesús amb els seus amics de l'Evangeli. Deixeu que s'hi acostin sense haver de superar els obstacles que el comerç fomenta. Potser direu que en altres indrets no s'és tan exigent. Si aquí, gràcies a Déu, s'han donat passos en aquest sentit, que porten a celebrar la festa amb senzillesa i sense tantes despeses, no tornem endarrere. Cal seguir endavant.

— El lloc. El lloc normal és la parròquia. És el lloc on el noi ha fet un aprenentatge intensiu de vida de deïxeble de Jesús, i l'ha fet amb altres amics. Amb ells ha de fer la primera comunió. Això ajudarà a agermanar-los més. Si bé la primera comunió té un context familiar, no podem oblidar que la seva mateixa naturalesa la situa en el marc de la comunitat cristiana.

Per això, cal evitar caure en individualismes que no tenen res de cristià.

En una pròxima carta continuarem amb el tema de la preparació.

Ben vostre, Jaume, bisbe de Girona»

III.

«Benvolguts:

Convé que tinguem clar que, si la parròquia dóna una catequesi als vostres fills, fonamentalment ho fa per entrenar-los a viure en cristià. «La primera comunió és un esclat en l'aprenentatge de vida cristiana que estan fent. Si no hi hagués vida, l'esclat seria artificial».

En el decurs d'aquest camí, doncs, el vostre fill participarà plenament per primera vegada de l'eucaristia; farà la primera comunió. Aquest fet té un relleu especial que convé preparar molt bé. Tant pel que es refereix a la seva fe com a la seva educació en general.

No vull, ara, insistir en la importància de l'eucaristia. Talment el cor

humà és essencial en la vida de l'home, l'eucaristia ho és en la vida cristiana.

En l'educació del vostre fill de cara a l'eucaristia, hi teniu un paper molt important.

Cal que ell vegi amb els ulls que vosaltres valoreu l'eucaristia. Com? Senzillament, acudint amb regularitat a la missa dels diumenges, que és el dia principalment assenyalat per celebrar-la.

És un contrasentit portar el fill a la catequesi perquè faci la primera comunió, organitzar, per aquest motiu, una festa de família i no acudir habitualment a missa.

És un contrasentit que fa mal al vostre fill. Ell no diu res, però dintre seu experimenta un esquinçament.

Ha descobert, a casa mateix, que es pot aparentar una cosa i en realitat ser-ne una altra. I això afecta tota la seva formació.

Justament, en aquesta edat, el noi necessita tenir a prop seu uns punts de referència.

Persones que li donin seguretat en la vida, que fan el que diuen, amb les quals pugui emmirallar-se.

Estem en un moment que el marcarà en el futur. Pares, sígueu conseqüents.

Ben vostre, Jaume, bisbe de Girona»

IV.

«Benvolguts:

La participació plena a la missa, això és combregant, demana estar en el camí de fidelitat a Jesucrist; sigui perquè mai no s'ha deixat aquest camí, o bé perquè s'ha reprès quan hom s'ha esgarriat.

El desviament pot ser més o menys greu. Pot ser, també, que sense esgarriar-se, no es faci el camí amb l'agilitat que escau a un seguidor de Jesucrist. És una revisió que us invito a fer a vosaltres, els pares que heu portat el fill o filla a la catequesi i que, possiblement, enguany combregarà per primera vegada.

A la catequesi, al vostre fill se li parlarà, entre altres temes i a la seva mesura, del pecat. Convé que sàpiga que és possible desairar Jesús. Per a ell es tractarà més aviat de gestos que d'actes conscients. Però és bo educarlo des d'un principi i fer que experimenti l'amor que Jesús-amic li manifesta en el perdó.

Jesús és el guia, el model, el mestre, l'amic, però essencialment és el qui ens salva del pecat i ens reconcilia amb Déu. I ha volgut valer-se de l'Església per a aquest retrobament. «Rebeu l'Esperit Sant –digué als seus apòstols–; als qui perdonareu els pecats, els seran perdonats...» (Joan 20, 22). Si Jesús no ens reconcilia amb Déu, no passa d'un líder humà.

Ara bé, els desviaments dels adults són més greus que els dels infants. Els

adults estem exposats a més ídols, som més conscients del que fem, les nostres decisions són més definides... el nostre pecat té més responsabilitat i pot ser greu.

Durant el temps en què el vostre fill, per iniciativa vostra, està fent un aprenentatge de vida cristiana, serà bo que feu amb ell aquest camí que per a vosaltres suposa una conversió de persona adulta. Una conversió que possiblement demani un canvi de vida o, si més no, uns retocs i que ha de tenir el seu moment fort en el sagrament de la reconciliació.

Així l'acompanyament serà sincer i profitós. El noi o la noia descobrirà a través de vosaltres millor encara que en la catequesi, que ser cristià és també cosa de persones grans i que quan el pare i la mare s'esforcen per ésser-ho és senyal que val la pena.

Desitjo i celebraré que el fet de la primera comunió sigui ocasió de vitalitzar la vostra fe d'adults o de retrobar-la, si fos el cas. Estic segur que en acceptar la responsabilitat d'aquest fet, descobrireu un sentit nou de la paternitat. Per endavant us en felicito.

Ben vostre, Jaume, bisbe de Girona»

La cadira de Carlemany

IX Campanya Social Diocesana.
S'ha distribuït als responsables de la pastoral diocesana un quadern de 28 pàgines titulat *Recepció del Concili Provincial Tarraconense*, dividit en tres parts:

I. Projecte de recepció del Concili Provincial Tarraconense.

II. Homilia del bisbe en la celebració eucarística d'acolliment del Concili Provincial Tarraconense.

III. Presentació del Concili Provincial Tarraconense. Visió global del bisbe.

Objectiu: trobar els camins pastorals adequats per a la recepció de l'esperit i les resolucions del darrer Concili Provincial Tarraconense, de tal manera que:

– ens evoqui una obertura interior esperançada;

– ens porti vers una conversió o canvi de mentalitat;

– susciti unes renovades actituds de fe i comportament personal i comunitari davant les necessitats d'avui.

El quadern, juntament amb el llibret titulat *Compromesos en el món, corresponsables en l'Església*, serà l'eina bàsica d'estudi en la Jornada Social Diocesana. Convocada per la Delegació Episcopal d'Apostolat Seglar i el Consell de Laics, tindrà lloc el diumenge 12 de maig i s'inscriu dins la IX Campanya Social Diocesana. El lema: *Per unes comunitats cristianes acollidores.*

Trobades d'equips de prematrimonials i acollidors de parelles. Després d'uns anys de consolidació, el Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar disposa ja d'un servei d'acollida i d'o-

rientació en gairebé tots els arxipresats que té actualment la diòcesi. En alguns casos, s'han organitzat trobades prematrimonials (l'Alt Fluvià, Banyoles, Costa Brava Centre, Figueres, Golf de Roses-El Manol, Ter-Brugent i Ter-Llèmena), en altres, acolliment de parelles (Girona-Salt, La Tordera) o les dues coses (El Maresme). Les trobades d'equips han estat convocades al Seminari.

Es posa així fil a l'agulla al tema 1,41 del Concili: *«Conscients de les dificultats que implica avui la vida matrimonial i familiar reeixides, el Concili insta que, allà on sigui possible, es creïn o es potenciïn centres de preparació al matrimoni i s'hi destinin mitjans suficients que facilitin el compliment d'aquesta missió».*

La Plaça del Vih. L'Associació Comunitària Anti-Sida de Girona (ACAS) és una organització no governamental, creada el 15 de novembre de 1990, que compta a Girona amb la col·laboració de diferents entitats d'església. *La Plaça del Vih* és el títol del butlletí bimestral, que es distribueix gratuïtament, amb un objectiu comú: remarcar que el tema de la prevenció de la sida és cosa de tots.

Església viva. El Departament de Ràdio del Bisbat de Girona duu a terme una sèrie de programes de tema religiós arreu de la diòcesi. Destaca el programa setmanal miscel·lani *Església viva*, de 30 minuts de durada, retransmès en horari diferent per vint emissores. Dotze retransmeten *El cafè internacional*, mentre la santa missa es pot seguir des de nou diàls. Altres pro-

gramacions d'una certa audiència són *La paraula del bisbe* (cinc emissores) i *Tots els camins porten aroma* (vuit emissores). Així mateix, amb el títol d'*Església viva* es convoca anualment un certamen de narrativa breu.

Vida creixent. El dijous 28 de març tingué lloc a Banyoles la V Trobada Diocesana dels grups Vida Creixent o Moviment Cristià de Gent Gran. Aquest moviment, en plena expansió, intenta ajudar els homes i dones de la tercera edat a viure evangèlicament la seva etapa de maduresa.

En la seva pruija d'idolatriar la joventut, el món d'avui tracta la tercera edat com un *objecte de consum*, però no li reconeix ni tan sols aquell valor que li és propi: l'experiència. El vídeo ha substituït el record i l'avi i l'àvia, ningú no se'ls escolta. Enfront d'unes actituds de rebuig i crispació, Vida Creixent fomenta els valors evangèlics del servei, l'amistat i l'esperança.

Lleida

XAVIER BAPTISTE, *corresponsal*

Com som presents en el món?

La manera de fer la presència pública l'Església en la nostra societat és el repte que tenim a resoldre des del Concili Vaticà II tot i que ve de més lluny.

re a nivell de cosa privada. I aleshores ens trobem que no podem rebre subvencions perquè la fe o l'Església que la promou és assumpte privat. I quan certes administracions es troben amb l'Església *toca ferro*. «*Millor no tocar-lo. La fe és un assumpte privat*» és l'eslògan sovintejat.

En els programes d'activitats que s'organitzen en certes institucions civils i de l'Administració, quan surt allò de fer constar els actes religiosos que es fan en una vila –la festa major, per exemple– alguns optem per no fer-los constar. Als pobles petits s'hi posen i no passa res. El poble veu amb bons ulls que tots anem a una i ens respectem. Altres opten per ignorar-los i aleshores alguns creients d'aquell poble se senten decebuts. I que consti que els mateixos que han fet aquesta llacuna són els primers que aniran a missa com a creients que són.

Altres diuen que la fe no pot ésser tinguda com un assumpte privat de la consciència i forçosament aquesta fe tindrà el reconeixement de la presència que té.

La fe no deixa de ser un poder. L'Evangeli viscut no deixa de ser un *poder*. La paraula del Crist s'encarna gràcies als homes en diverses *mediacions*. En nom del mateix Evangeli l'Església és impulsada a anar per tot arreu a oferir el seu *poder evangèlic* com a Bona Nova.

Els cristians han d'exigir un reconeixement? Senzillament nosaltres vetllem per posar-nos al servei dels pobres, i el reconeixement ja vindrà.

Arreu anirà sorgint una nova manera de reconèixer aquesta presència eclesial. L'important és que hi hagi presència. «*Pels seus fruits els coneixereu*» diu Jesús. Quina manera d'ésser reconeguts tindrem? Ja ho veurem amb el temps. La nostra presència, crec jo, ha de ser *una mediació organitzada, «la presència de sumar més que de restar, més val aprofundir i fer realment la comunió eclesial –entre tots– que no pas de sentir-se redemptors impacients»* (Rovira Bellosó). Farem *comunió* entre tots els membres de la societat que treballin per fer-la habitable, siguin o se sentin Església o no.

Si la democràcia va madurant en els nostres pobles i administracions, forçosament anirà sorgint una jurisprudència que dirà com s'ha de reconèixer. I evitarem així els problemes de repartiment subjectiu de subvencions, causants d'injustícies o favoritismes.

Ja van sorgint signes arreu de la manera com entenem que hem de fer-nos presents els cristians com a Església. Plataformes i coordinadores que treballen colze a colze amb altres col·lectius, semblen uns dels signes actuals.

Avui us presento dues experiències molt semblants. Una ubicada a les Borges Blanques i comarca i l'altra a Lleida ciutat. Són signes de presència fruit de l'amor i la solidaritat, valors del regne que estan en el cor de tota persona de bona voluntat. I fruit també de la doctrina del Vaticà II. I avalades pel nostre recent Concili de la Tarraconense. Fixeu-vos-hi.

A la primera ponència, propostes 1-2 es diu: «*Cal establir mediacions oportunes per tal que les persones senzilles, i tal vegada afligides, puguin fer la seva trobada amb Déu... experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans i per tant a aquella opció pels pobres i per la justícia que fou distintiu del Messies Jesús*».

Id. tercera ponència, proposta 18: «*Les nostres esglésies enfocaran la nostra xarxa caritatiu-assistencial, primer de tot vers la prevenció i atenció dels casos d'extrema necessitat, a fi d'allunyar la pressura de disposar dels béns d'altri i contribuiran que la societat posi en marxa anàlegs instruments [...]*».

Hem d'agrair a aquells col·lectius de joves de confirmació, a altres que tot i estar absents de les nostres eucaristies dominicals, ens inviten a comprar tiquets en sortir d'aquestes, per participar en un sopar de la fam els divendres de Quaresma. Ells o els seus animadors saben molt bé que l'eucaristia (fracció del Pa) no pot anar deslligada de l'amor als germans (fracció del pa) (Id. tercera ponència, proposta 1).

Grup Solidari les Garrigues (les Borges Blanques)

La nostra comarca està sotmesa a una pobresa i marginalitat constants. Per això es va crear el Grup Solidari les Garrigues. Intenta ser un ajut als problemes socioeconòmics de persones, famílies i col·lectius d'homes i dones marginats. Està coordinat amb totes les institucions i professionals

relacionats amb aquesta problemàtica. Fou creat per iniciativa de professionals i representants d'institucions que intervenen en el camp de la problemàtica social.

Qui som? El formem les següents persones i institucions:

- Regidor de Serveis Socials de l'Ajuntament de les Borges.
- Assistents socials.
- Centre A-Pro-Mi de Juneda.
- Càritas parroquial de les Borges.
- Casal d'avis les Garrigues.
- Directora de la Residència Assistida.
- Creu Roja de les Borges.
- Fra Bernat Setó, caputxí del convent de les Borges.
- Grup Apa-som-hi de joves.

Aquest llistat resta obert a tota persona o institució que lliurement i gratuïta vulgui unir-se a la tasca a les Borges i comarca.

Per a què? Està format per unir i coordinar esforços i recursos humans, tot creant una xarxa social que sigui al més obertament ampla i eficaç en consonància amb els afanys que s'estan realitzant de forma més o menys afiliada.

Per afavorir la comunicació i la coordinació entre totes les instàncies de govern o d'acció altruista, així com de persones voluntàries de la comarca.

Per cercar solucions puntuals com poden ser: transeünts, persones velles que malviuen, infància desatesa, emigrants, famílies problemàtiques, etc.

Per estimular i formar persones voluntàries que treballin en aquest camp de la solidaritat humana.

Com ho fem? Es porta a terme:

- Tot procurant ajut a persones que viuen soles o que tenen dificultats.

- Organitzant i realitzant la recollida de tot parament per a la llar (mobles, electrodomèstics, roba, etc.). La roba la porten vint-i-cinc persones voluntàries que treballen en un centre especial cada dijous, obert de 5 a 7 de la tarda i que depèn de Càritas parroquial.

- Cercant de les institucions i professionals especialitzats l'ajut als problemes que pertanyin a la seva competència, cercant solucions en aquelles situacions que no puguin ésser enquadrades en una o més institucions i que altrament demanin el seguiment personal d'una manera directa.

- Difonent en els nostres pobles els ideals de solidaritat a tots els homes i dones que conviuen amb nosaltres.

- Aportant recursos econòmics a través de quotes trimestrals, dels qui vulguin fer-se socis del Grup Solidari de les Garrigues.

Amb equips especialitzats.

1. *Centre d'acollida a transeünts de les Borges Blanques.*

- Infraestructura: Rebedor per a 10 persones. Sala de rentar i material. Habitació amb 4 llits. Bany complet amb aigua calenta.

– Prestacions: Menjar i dormir dos dies cada tres mesos. Roba de segona mà. Estris i neteja.

– Condicions d'admissió: Cal respectar els dies d'acollida. No anar begut. No fumar al dormitori.

– El personal: Un monitor cuidador. Un servei al menjador constituït pel pare Bernat, caputxí, i un equip de suport de voluntariat.

2. *Càritas parroquial.*

Grup format per 14 membres. Té moltes activitats dins la població i arriba on les institucions no poden arribar. Fa tasca de formació.

És el membre que treballa més del Grup Solidari.

Els seus objectius van més enllà del Grup Solidari, volent solucions, mentalització i ajut integral a les persones.

3. *Grup d'ajut a dues famílies bosnianes.*

Fa dos anys es va fer acolliment a dues famílies procedents de Bòsnia. Vam aconseguir els socis suficients per al seu manteniment material fins que se'ls va procurar l'obtenció del permís de treball i residència i també un lloc de treball per a cada membre de la família, habitatge gratuït i escolarització dels nens. Fins i tot es va vetllar l'oferiment de professors de català. Ara parlen perfectament la llengua del poble. Una d'aquestes famílies ja ha retornat al seu país i l'altra espera el re-

torn quan acabi el curs escolar dels infants.

Coordinadora de Voluntariat del Barri Antic (Lleida)

Qui som? Està composta per cinc entitats del nucli antic de la ciutat (carrer Cavallers i adjacents; turó Seu Vella). Les entitats són: MIJARC de la parròquia de Sant Andreu, parròquia de Sant Andreu, Equip de campaments del Casal de Joves Cristians, Serveis Socials de l'Ajuntament de Lleida i Creu Roja.

Què volem ? Treballem bàsicament en el món dels nens i adolescents. Els qui treballem som del món del voluntariat i del món dels professionals.

– Volem unir esforços.

– Volem evitar duplicitat de serveis.

– Volem tenir una informació mútua del que fem i una comunicació a nivell de persones que sempre és enriquidora.

Això ens permet fer el seguiment de certs casos concrets que demanen aquesta atenció.

Intentem promocionar aquests nens i adolescents cercant recursos econòmics i de persones. Acolliment, etc.

Com ho fem? Hi ha a la Coordinadora un representant de cada entitat que és el portaveu. Com a mínim ens reunim una vegada al mes per rotació

a la seu de cada entitat. És el tercer any que existeix aquesta Coordinadora.

Fem accions puntuals internes: el diumenge 24 de març vam fer la I Trobada Festiva de tots els voluntaris amb vistes a conèixer-nos. Hi hagué una taula rodona on cinc voluntaris deien per què feien això, etc. El dinar fou preparat per cada una de les entitats. Un plat cada una, etc. Jocs a la tarda. I operacions puntuals envers els nens: per Nadal fem l'operació joguina.

Valoració. L'interessada que em dóna aquesta informació és cristiana i em diu que ha estat molt positiu veure gent treballant en els mateixos objectius amb una gran sensibilitat i que es diuen no creients. També em diu que ha costat d'obtenir l'estabilitat de persones que treballen i de reunions. Ara ja ho hem assolit.

Tarragona

F. XAVIER MORELL I ROM,
corresponsal

Batalla d'arquebisbes

Així ho hauríem d'entendre si fés-sim cas dels titulars d'una notícia que va tenir la premsa ocupada durant uns quants dies. Es tracta de l'enfrontament entre el nostre arquebisbe i el cardenal de Barcelona, pel que fa a l'estructura de l'Església a Catalunya. «*División entre los obispos catalanes sobre la*

mejor fórmula jurídica para unir sus diócesis» llegíem a *La Vanguardia* el dia 6 de març. La història és curta: el cardenal, en tornar de Roma, on acabava de presentar les esmenes que la Santa Seu havia proposat per a les resolucions del nostre Concili, va fer unes declaracions a *Catalunya Cristiana* on deia que, en els contactes mantinguts a Roma, havia captat que la regió eclesiàstica (resultat d'integrar la província eclesiàstica Tarraconense –Tarragona, Tortosa, Lleida, Urgell, Solsona, Vic i Girona– a l'arquebisbat de Barcelona) era una solució ben vista.

La cosa va complicar-se quan l'arquebisbe Torrella, en una carta a *La Vanguardia* i al *Diari de Tarragona*, precisava al dia següent que els bisbes de les diòcesis catalanes no havien estudiat aquesta possibilitat, la qual cosa és prèvia a la valoració que se'n faci a Roma.

A això es referia la suposada divisió eclesial. Però les discrepàncies podrien provenir del fet en si, de què és el millor, i per això del Concili en sorgí una Comissió de bisbes –en la qual són presents els dos arquebisbes– que ha d'estudiar la qüestió i les possibles solucions, o les discrepàncies podrien provenir de l'oportunitat de les declaracions del cardenal, en un moment en què hi ha aquesta Comissió d'estudi i que no s'ha de veure condicionada per posicionaments externs. L'arquebisbe de Tarragona ha exposat prou clarament al llarg dels darrers temps el seu pensament sobre la configuració de les esglésies de Catalunya, perquè ara ens el posin en lluita amb el cardenal barceloní.

Deixem-ho per discrepància sobre l'oportunitat de parlar d'un tema que la comissió ha d'estudiar. De totes maneres, si bé és veritat que a vegades la premsa treu les coses del seu lloc, també ho és que s'ha d'anar amb compte amb el que es diu per les conseqüències que això pot provocar, fora dels casos en els quals aquestes conseqüències siguin buscades expressament.

Es presenta el llibre ***Una muerte anunciada en*** ***El Salvador***

Anant enrera en el temps, el 29 de gener es presentava a Tarragona el llibre *Una muerte anunciada en El Salvador. El asesinato de los jesuitas*. Sis anys després de la mort del P. Ignacio Ellacuría i els seus companys jesuïtes a El Salvador, el llibre tracta sobre els tràgics esdeveniments ocorreguts a la Universidad Centro Americana de El Salvador, el 16 de novembre de 1989. L'editorial PPC, editora del llibre, conjuntament amb el Comitè Óscar Romero i Justícia i Pau, organitzaren l'acte de presentació amb l'assistència del director de l'editorial, el qui fou provincial dels jesuïtes a El Salvador, el P. José M. Tojeira i un dels autors del llibre, el P. Pedro Armada.

El P. José M. Tojeira va assenyalar el que s'havien proposat amb aquesta publicació. En primer lloc, la recerca de la veritat, davant la impunitat que regnava a El Salvador. Amb aquest motiu es formaren les comissions dels jesuïtes i internacional, sobretot amb el suport dels congressistes nord-americans. En segon lloc, la justícia, tot proposant-se una reparació econòmica

per al fill de la cuinera, també assassinada amb els jesuïtes, i refer l'edifici de la Universitat, ja que havia estat bombardejat. I finalment una reparació moral, fent un monument en què figuressin els noms dels morts.

Després d'unes intervencions sobre els fets, el possible procés de canonització i la mort dels diferents sacerdots diocesans, el P. José M. Tojeira remarcà que aquesta guerra té dues parts: amb la mort de l'arquebisbe Romero començà, i la mort dels jesuïtes l'acabà. Si fins aleshores no s'havia pogut investigar a causa de la impunitat, la pressió nacional i internacional fou tan forta amb el cas dels jesuïtes que d'alguna manera es reivindiquen els 75.000 morts que hi van haver en la guerra civil.

Tots som Càritas... T'esperem!

A la Selva del Camp es va celebrar el dia 11 de febrer la XVII assemblea general de Càritas diocesana de Tarragona.

Enguany el lema de l'assemblea fou *Tots som Càritas... T'esperem!*, el qual ens recordava que tots formem part d'un mateix projecte. El lema i l'esperit general de tota la jornada remarcava que la presència de cada voluntari és important i necessària i que és el moment d'obrir un camí de conjunt i formar una xarxa humana que arribi a tot arreu, fent una Càritas més forta i solidària. Després de l'eucaristia i d'una breu presentació del nou equip directiu de Càritas diocesana, es va comentar el balanç econòmic de l'any 1995, que reflectia una Càritas

cada cop més consolidada i activa. El director, Àngel Conesa, va remarcar les línies generals d'actuació per a l'any 1996, encarades a establir una major relació entre l'equip directiu i les Càritas parroquials i a anar integrant i formant voluntaris joves que s'estimin la tasca que fan i vetllin pel futur.

Tot seguit i per determinar i debatre el paper de Càritas davant els reptes del món actual, els participants en l'assemblea s'integraren en vuit tallers de reflexió perquè des de la base, des dels mateixos voluntaris, es fes una revisió del que ha estat Càritas fins ara i de la projecció que se li vol donar. Les qüestions a treballar van ser les següents: *Quina és la situació actual a les nostres parròquies o departaments? Què volem aconseguir? Cap a on hauríem d'encarar el nostre treball? Quines accions concretes i possibles podem fer? Quins ajuts necessitem?*

Les conclusions giraven entorn de tres grans temes: formació del voluntariat, joventut i coordinació de les Càritas. Els tallers tractaren molts aspectes de la realitat actual.

Així, segons el resum dels organitzadors i pel que fa al voluntariat, es va considerar que en cal més i amb més formació per poder atendre les necessitats amb el màxim de recursos.

Sobre els transeünts es va concloure que no n'hi ha prou amb ajuts puntuals sinó que cal anar formant la persona i donar-li informació i possibilitats de reinserció.

En el debat sobre Càritas Rural es va considerar la necessitat d'intentar anar creant noves Càritas a tots els pobles que encara no en tenen perquè, tot i que no tinguin necessitats pròpies, poden ser solidaris amb els projectes comuns.

Quant al tema de l'atur, els integrants d'aquest taller consideraren que la millor eina de reinserció social és trobar feina a la persona que ho necessita; cal potenciar la seva formació i informar-lo dels recursos que hi ha a les institucions.

El taller sobre foment de la persona va assolir que és important tenir present que no treballem amb pobres sinó amb persones. Per tant, cal distingir entre el que vol dir donar i ajudar, no volent canviar la persona sinó motivant-la per al canvi.

Pel que fa a les propostes del Concili, el taller va reflexionar que el Concili és un mitjà i no una finalitat; per tant, Càritas ha de ser una actuació de tota la comunitat parroquial. Cal un compromís més actiu dels mossens.

L'espinós tema de la presó va centrar també l'activitat d'un altre grup. Els seus integrants argumentaren que no tan sols s'ha d'atendre l'intern, sinó també la seva família, i cal potenciar una pastoral familiar en aquest sentit.

Finalment, la resolució del taller sobre drogoaddicció va indicar que els voluntaris han d'estar més preparats per saber com han d'atendre les famílies amb aquest problema, perquè és molt més difícil del que sembla.

Unes dades en ocasió del Dia del Seminari

És costum que cada any i durant el mes de març, en ocasió del Dia del Seminari, es donin a conèixer algunes dades estadístiques sobre els seminaristes i sobre la situació dels preveres en cada diòcesi. Referint-nos a aquest col·lectiu i aprofitant la recent edició de la *Guia oficial de l'arquebisbat de Tarragona*, el 15 de desembre de 1995, podem saber que a la nostra arxidiòcesi hi ha 163 preveres incardinats.

Un prevere incardinat és aquell que va ser ordenat en servei de l'Església de Tarragona o incorporat posteriorment, i que depèn del Sr. arquebisbe per a tots els efectes. D'aquests 163, n'hi ha 11 que actualment treballen fora de la diòcesi, com és ara el cas dels missioners, i queden reduïts a 152 els que exerceixen aquí el seu treball pastoral. D'altra banda, a aquests 152 cal sumar-hi 24 preveres que, sense estar incardinats a l'arquebisbat, hi presten el seu servei. És el cas dels religiosos en parròquies i amb tasques diocesanes.

Fixant-nos en l'edat del nostre presbiteri i prenent com a referència els 152 preveres incardinats, que depenen de l'arquebisbe i treballen a la nostra diòcesi, podem comprovar que, entre tots ells, 26 (el 17%) han arribat ja a l'edat de jubilació eclesial (75 anys), tot i que alguns segueixen amb responsabilitat parroquial plena, o ajuden a les parròquies. Els altres 126 (el 83%) no havien arribat (en acabar el 1995) a aquesta edat marcada pel dret canònic.

Cal remarcar, però, que la situació variaria, i molt, si agaféssim com a punt de referència l'edat de jubilació civil (65 anys). En aquest cas tindríem que 71 sacerdots han arribat als 65 anys (el 46%) i només 81 (el 54%) estarien en edat *laboral*.

La mitjana d'edat del nostre clergat se situa a 61,5 anys, amb tendència a augmentar per la lenta incorporació de preveres joves.

És de suposar que es podrien dir coses semblants en la totalitat dels nostres bisbats. Ara bé, voldria esmentar un fet curiós. Resulta que en la franja d'edat entre 60 i 69 anys, hi tenim un total de 60 preveres. En cap altra franja d'edat es dona, ni s'ha donat (fins i tot tenint en compte els que han mort abans de la jubilació) una concentració d'efectius tan elevada.

Això vol dir que, si ara patim les conseqüències de la davallada del nombre de preveres, sigui perquè arriben a l'edat de la jubilació, sigui per mort, això no és res comparat amb el que passarà a partir de l'any 2001: començarà un ritme de jubilació que agafarà fins a 60 preveres en 10 anys. Els 126 preveres actualment en actiu quedaran reduïts pràcticament a la meitat. Si la mitjana d'ordenacions segueix com en els darrers 10 anys, podrem afegir-ne 10. Amb tot, dels 126 ens quedarem amb 76. Només 10 vindran a suplir els 60 que causaran baixa.

N'hi ha per compadir-nos a nosaltres mateixos i encara més a qui hagi d'organitzar la feina amb aquestes disponibilitats. La situació és preocupant,

ja ho sabem i ho diem de fa temps. Però el que encara ho és més, de preocupant, és que no s'hagi començat a fer res per preveure-ho.

Un escrit a Església de Tarragona que desferma comentaris

Poc ens ho pensàvem que un article de Mn. Miquel Barbarà publicat a la revista diocesana *Església de Tarragona* tingués tant de ressò i sobretot donés peu a tota mena de suposicions. Fins i tot va ser motiu de l'editorial d'algun diari.

Mn. Barbarà plantejava una sèrie d'interrogants sobre el Concili Provincial Tarraconense i la tardança de la *recognitio*. En l'article ell mateix es feia la pregunta i en donava la resposta. Resposta que, en la majoria dels casos, obria encara més interrogants. Les preguntes eren les següents:

- Per què tarda tant de temps la *recognitio* de Roma?
- Hem estat innocents?
- Està clar què és un concili provincial?
- Per què s'han demanat precisions de tipus jurídic?
- És un problema nostre, referent a Catalunya?
- Estem decidits a aplicar el Concili?
- Ho vivim com a membres de l'Església?

I en les respostes s'apuntava el problema del funcionament de les cúries, romanes o no, dels judicis d'intencions que haurien de quedar a la consciència de cadascú, del fet de

no tenir clar quin paper correspon a cadascú en un concili com aquest, de la possibilitat de seguir l'exemple de camí sinodal o les ganes que aquest exemple no sigui imitat, d'altres possibles alternatives en lloc de demanar precisions jurídiques, etc. Potser el que ha despertat més suspicàcies és que deixa entreveure que «*hi ha qui apunta que, mentre aquí treballàvem amb tota la il·lusió i bona fe, hi va haver qui es va dedicar a enviar queixes i desinformacions a la cúria romana, fent que els que hi han d'intervenir quedin predisposats a mirar-s'ho amb prevenció*». O els interrogants sobre la possible influència de la qüestió catalana. «*Fins a quin punt hi ha influït l'ambient d'incomprensió o d'adversitat a Catalunya des de molts ambients de la resta de l'Estat espanyol?*»

Però al costat d'aquests interrogants més cridaners també esmenta el de la voluntat d'acció per part de tots: «*no fos cas que les queixes tinguessin bastant d'elegants excuses per comprometre's poc en la seva aplicació*».

VII Fòrum i XII Trobada Diocesana de Joves

Al monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges es van celebrar el VII Fòrum i la XII Trobada Diocesana de Joves. Eren els dies 2 i 3 de març. El dissabte una cinquantena de representants de grups de joves, responsables diocesans i organitzadors del Fòrum pregaven amb la comunitat i iniciaven així la celebració del Fòrum i la Trobada sota un lema tan suggeridor com el de *Som portadors d'esperança*.

El tema volia insistir, sobretot, en quina és l'esperança que els joves han de portar al món, amb la llum del Concili Provincial Tarraconense a la mà. És, o millor dit, hauria de ser, una esperança molt concreta, una esperança que ja s'havia començat a tastar abans de la Trobada quan, cadascú al seu grup, es treballava el material previ.

Amb representants dels molts grups que funcionen actualment, el dissabte a la tarda el VII Fòrum s'estructurava amb quatre grups de treball, corresponents als temes del mateix Concili.

Ja el diumenge, una bona quantitat de joves que pertanyien als grups, paròquies i moviments, van fer cap a Vallbona per participar en la Trobada, que es va iniciar amb la participació a la missa conventual.

Hi havia més de tres-cents joves d'arreu de l'arquebisbat que venien a treballar i a fer festa. Després de dinar es va fer una visita al monestir de Santa Maria de Vallbona, comentada per les mateixes monges que hi viuen. A la visita va seguir una xerrada força interessant amb part de la comunitat. Les monges van respondre a un bon nombre de preguntes i qüestions que els joves els van adreçar sobretot referents a la vida en un monestir, a la vocació i al sentit d'aquesta vida de pregària. No tan sols hi va haver preguntes, hi va haver un diàleg fluid i ric de continguts. A les 5 de la tarda, un cop acabats tots els actes previstos, els participants es deien adéu i es preparaven ja per a un nou any de treball començant a pensar en la propera Trobada i el proper Fòrum.

El Consell Diocesà de Pastoral, més actiu que ningú

El dissabte 9 de març se celebrà a la Casa d'Exercicis de la Selva del Camp el Ple del Consell Diocesà de Pastoral, presidit pel senyor arquebisbe, Dr. Ramon Torrella.

En aquesta sessió, el senyor arquebisbe lliurà els nomenaments als nous membres que, complint els Estatuts, renoven la meitat del Consell Diocesà i que, en aquesta ocasió, són el representant de l'arxiprestat del Baix Camp; tots els representants de les diverses dedicacions pastorals: catequesi, ensenyament, missions, pastoral social, Càritas diocesana, pastoral laical, diaconat permanent i ministeris laicals, vocacions, pastoral familiar, pastoral de la salut, pastoral bíblica, i els membres per raó d'assignació, en aquesta ocasió Pere-Joan Figueras, M. Neus Cogul, Rosa M. Sànchez i Josep R. Badia. Durant la sessió s'elegiren els membres de la Comissió Permanent, que queda integrada per Mn. Miquel Barbarà, delegat del senyor arquebisbe, i Mn. Joaquim Clavé, el P. Pere Cardona, sor Ester del Blanco, Josep Farré, M. Dolors Boronat, Josep M. Vallès, Àngel Conesa, Carles Prieto, Esperança Amill, Josep Ponce i Josep R. Badia. L'esmentada Comissió elegí els quatre membres de la Comissió Coordinadora, així com el secretari i el secretari adjunt. Tota aquesta renovació que corresponia fer l'any passat, com també l'activitat del Consell, s'havia ajornat a causa del Concili Provincial Tarraconense, i el senyor arquebisbe n'havia prorrogat els nomenaments dels membres. Acabada la celebració

del Concili, convé que el Consell Diocesà de Pastoral, com a òrgan consultiu que és, reflexioni sobre les seves resolucions i ofereixi al senyor arquebisbe el fruit d'aquestes reflexions. El Ple anterior, celebrat el passat 11 de novembre, ja va enfocar aquesta tasca i de les 25 resolucions prioritàries se'n van escollir tres per a una més immediata aplicació. Són la 28 (pastoral juvenil), la 79 (treball a favor dels pobres) i la 134 (responsabilització dels laics). Per la seva part, la Comissió Permanent, a fi de completar la reflexió amb una resolució del segon tema, va escollir la 59 (diumenge i eucaristia dominical).

Abans, però, de fer un treball per grups, Mn. Joaquim Clavé exposà el tema *Represa del Concili*, treball que havia preparat conjuntament amb Montserrat Coll i Rosa Maria Roca, que foren membres del Concili i havien estat elegides per representar-hi el Consell. El Consell Diocesà de Pastoral reprèn la seva tasca i ho fa amb sentit de responsabilitat i amb il·lusió.

Solsona

PEP VILA, *corresponsal*

Informació popular sobre el Concili

Els arxiprestats de Cervera, Tàrraga i el Pla d'Urgell, de la zona pastoral d'Urgell-Segarra, han aprofitat els temps d'Advent i Quaresma per

informar el poble dels temes tractats al Concili de la Tarraconense, i així ens anem preparant per portar-los a la pràctica el dia en què les conclusions hagin estat revisades i retornades.

Els arxiprestats de Cervera i Tàrraga anunciaven les conferències amb aquest títol: *I després del Concili, què?* A l'arxiprestat del Pla d'Urgell s'anunciava així: *Què en farem, del Concili?*

A Cervera i a Tàrraga tingueren com a conferenciant el P. Ferran Manresa, i al Pla d'Urgell Mn. Ramon Prat, Mn. Xavier Morlans i el P. Bernabé Dalmau. L'assistència va ser rica, amb participació de totes les parròquies de l'arxiprestat.

El comentari més generalitzat fou, després de valorar molt entusiàsticament el fet que la nostra Església s'atrevis a posar damunt la taula uns neguits i il·lusions que reclamen una resposta, la moderada frustració de veure les poques possibilitats que el Concili ha tingut per poder respondre. No obstant això, queda l'esperança de poder fer-ne un altre.

Any de canvis

Amb aquest títol, els capellans de Solsona hem rebut una carta del senyor bisbe, en la qual ens notifica la remoguda que pensa fer el Bisbat. Resumint, ens ho diu així:

«[...] En primer lloc, per raons plausibles i ben enraonades, he acceptat la renúncia a l'ofici de vicari general que m'ha presentat el Dr. Manuel

Guiu i Roca [...] La seva renúncia tindrà efecte en el moment que jo nomeni el nou vicari general.

[...] Aquest any toca renovar els vicaris episcopals, el col·legi de consultiors, els arxiprestos i el consell presbiteral [...] També vull renovar el capítol catedral del nostre Bisbat [...] Des de la meua arribada a Solsona, he anat considerant aquesta situació del capítol i ara, després i a causa de la celebració del Concili Provincial Tarraconense, que ha tractat sobre aquesta qüestió de les catedrals, crec que ja és hora de recomençar la seva reestructuració [...].

El camí a seguir en tot això és el següent:

Per als nomenaments del vicari general i dels vicaris episcopals vull fer una consulta indicativa a tots els sacerdots, als membres del consell diocesà de pastoral, als delegats diocesans no sacerdots, així com als superiors de les diverses comunitats de religiosos i religioses del Bisbat [...] Des d'ara us agraïxo la vostra col·laboració i us dono una cordial benedicció.»

Tortosa

JOAN A. MARTÍNEZ I GARCÍA,
corresponsal

El llibre dels nostres màrtirs

El nostre Bisbat va ser un dels més castigats durant la Guerra Civil quant

a assassinat de membres del Presbiteri. Quan s'entra a la gran sagristia de la catedral es troba, emmarcada per l'arcada renaixentista, una gran làpida amb els noms de tots els sacerdots assassinats en la passada guerra. Són 295 sense comptar els religiosos i els 5 sacerdots que van morir a l'amagatall, per por de sortir i ser assassinats, i els 4 que, essent d'aquí, estaven incardinats en altres diòcesis per raons de càrrec.

Fa anys que el canonge Manuel García Sancho, historiador i avui en dia degà del capítol catedralici, estava preparant el martirologi de tots els nostres sacerdots de la gran làpida. Un treball feixuc de recollir testimoniatges i dades. Ara el llibre està ja acabat i a punt de sortir. En aquests moments s'està fent la traducció al català per tal que pugui sortir simultàniament amb les dues versions. L'autor l'ha escrit en castellà i ara alguns preveres estan fent la traducció al català per encàrrec de la cúria diocesana. Esperem que prompte estigui enllestit per tenir a l'abast el record tràgic del qual es podran treure tantes conseqüències i tantes lliçons. L'explicació antropològica i eclesial del fenomen encara està per estudiar a fons i d'una manera seriosa. De moment tindrem l'arxiu dels fets perquè la memòria històrica no es perdi i més endavant, amb les dades a les mans, i les passions apaivagades, es pugui fer un estudi seriós de l'estranya persecució.

Panxampla, un bandit historiat per clergues

Fa poc que a les diverses llibreries de Tortosa es presentava el llibre

Panxampla, ¿Bandoler o fugitiu?, escrit per Mn. J.J. Rovira i Climent, professor de filosofia del Seminari diocesà i fins fa poc rector de la parròquia de Freginals. És el segon llibre que s'escriu sobre el llegendari bandit d'Alfara de Carles per un capellà. Cap als anys seixanta Mn. Antonio Castillo ja va escriure una història novel·lada sobre el famós personatge. La diferència està en el fet que Mn. Castillo en el seu llibre feia un cant a la guàrdia civil, que coratjosament va perseguir el bandit, per tal de fer-li pagar les malifetes que va fer i les que se li van carregar, i Mn. Rovira fa un cant al bandit que fugí de la guàrdia civil i que coratjosament es llença a la clandestinitat de les muntanyes després d'haver-se carregat un crim que no havia fet per exculpar un amic que, casat i amb fills, no podia pagar per la malifeta sense destruir la seva família.

Dues versions de dues èpoques diferents. Mn. Castillo fugia dels maquis de la postguerra que la hi tenien jurada i es va refugiar, procedent d'una diòcesi aragonesa, a la nostra, i després d'uns anys de rector de la parròquia de l'Aldea va passar a ser-ho de la d'Alfara de Carles, on va morir. Per a ell la guàrdia civil era el seu àngel de la guarda i va aprofitar la figura de Panxampla per fer-los un cant laudatori. En canvi, per a Mn. Rovira, que sempre ha tingut un tarannà bohemí i anàrquic, la figura de Panxampla, burlant la guàrdia civil amb intel·ligència i coratge, sense casa ni camins segurs, ha estat la idealització plena de tendresa aventurera. A ell li ha servit de pretext per fugir, no de ningú, sinó de si mateix, per les mateixes rutes dels

Pirineus de la mítica figura de Panxampla. Mn. Rovira és un poeta itinerant que sempre troba la síntesi de la seva vida en l'últim lloc descobert. Fill de tractant nòmada, és el rodamón empedreït, i Panxampla, durant l'últim temps, li ha servit d'ales al seu volar. El cert és que el llibre ha tingut èxit i el que va començar autoeditant-se continua en una segona edició feta per Editorial Columna. Una de les millors presentacions va estar feta pel filòleg i escriptor tortosí Manel Ollé.

Una nova processó per a estudiar-la

De cop i volta ens hem trobat amb una nova processó a la ciutat de Tortosa anomenada *del Silenci*, programada pels mitjans de comunicació locals que han convocat les confraries de Setmana Santa. Va ser el Dijous Sant a les 12 de la nit. Quan els rectors de les diverses parròquies de la ciutat van acordar de convèncer els periodistes que no era adient litúrgicament i ni factible a la nit de Dijous Sant, ocupat per la celebració del Sant Sopar i per la vetlla al Santíssim Sagrament al monument, la contesta va ser que tant si volen els capellans com si no la processó es farà perquè a les revistes i publicacions locals ja l'han programada. En una petita ciutat com la nostra, tan clerical, i per tant tan anticlerical, la processó podia ser el detonant d'un sentiment religiós folklòric que s'escapa de la vinculació eclesial i es converteix a la manera andalusopopular d'una escenografia sentimental sense cap teologia de fons.

Davant del perill que l'alternativa descabellada del Dijous Sant fos com

una bola de neu que més grossa es fa quan més roda costa avall, l'arxiprest de la ciutat, amb el suport dels rectors de la ciutat, va presidir, a despit, una processó que sortia del poble com a ferramenta folklòrica d'una setmana que cada cop té menys de santa i que la memòria de la mort i passió ja no és la de Jesucrist, sinó la del mite d'un poble que li cal fer soroll per saber que viu la seva mort i passió de gent una mica esmaperduda.

Una tesi doctoral per fer examen de consciència

A Tortosa tenim una seu de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) en qualitat de centre associat, que funciona a l'edifici de l'antic Banc d'Espanya, a l'eixample de la ciutat. Fa poc s'ha publicat una tesi doctoral que afecta de prop la nostra Església diocesana. El títol parla per si mateix: *Revolución y restauración católica en la diócesis de Tortosa (1862-1879)*. L'autora és Carmen Ibáñez Gisbert, i ha estat publicada per CADUP Estudios, 1992-1995, del mateix centre de la UNED. És un volum de 504 pàgines amb dades i textos de l'època. Darrera dels números trets de les estadístiques i dels textos hi ha un capteniment hàbilment imparcial. És simplement un munt de dades que dona per a un examen de consciència d'un temps i d'una Església que va ser la nostra. La nostra diòcesi, de gran presència carlina, amb la figura de Cabrera, que va sorgir de les files del clergat tortosí, no era fàcil que s'entengués bé amb la figura d'Isabel II. En dos llargs apèndixs estan les correspondències isabelines i carlines de les autoritats

eclesiàstiques i dels diversos personatges polítics del temps. De moltes de les coses que han passat a les nostres terres i molts problemes endèmics de la nostra diòcesi cal buscar-ne les arrels en els traumàtics temps que el llibre descriu. Les estadístiques retrospectives són de gran utilitat i sobretot la part documental, que l'autora ha cuidat moltíssim. Ara caldrà que el text arribi al clergat tortosí per fer l'examen de consciència pertinent.

Les converses de Morella, un perillós diàleg

La gent jove de tots els temps s'ha caracteritzat per la sinceritat i per la manca de prejudicis, però al nostre temps encara més. Un grup d'intel·lectuals joves de la ciutat de Tortosa vol abordar un tema espinós en unes converses públiques a la ciutat de Morella, on han invitat els mitjans de comunicació d'àmbit comarcal. Es tracta de treure a discussió el problema dels límits diocesans. Sabut és que Tortosa té part del Regne i part del Principat i que ja li van retallar la Plana de Castelló als anys seixanta aprofitant el concordat amb la Santa Seu de l'època franquista. Se sap que ara són les autonomies l'excusa per tornar a trosejar la nostra diòcesi. L'autonomia de la Comunitat Valenciana, uns partits més que uns altres, fa temps que mou fils per tal de sostreure a Tortosa el Maestrat i els Ports de Morella per passar-ho al Bisbat de Segorb-Castelló. La fi del pontificat del bisbe Cases d'Ordal a Castelló i el començament del nou pontificat del Dr. Reig és una bona avinentesa per mallar el ferro ara que està roent.

Tant el clergat com el laïcat conscient no són massa partidaris que les coses surtin a la palestra pública en un moment en què l'anticatalanisme imperant pot fer llenya de l'arbre caigut. Els organitzadors, gent de molt bona voluntat, volen aclarir les coses defensant la raó de Tortosa més enllà de les raons típicament eclesials i pastorals, que d'altra banda mai no han estat mòbil per als trossejadors. Es pretén fer conèixer la història i com a Tortosa li han anat mal dades en cada esdeveniment polític o religiós. El problema no és tenir la raó i desemmascarar les conveniències polítiques de tipus centralista, sinó que la manipulació de l'opinió pública sigui una ferramenta trossejadora més enllà de les oportunitats pastorals i ètniques. El trist és que el debat no és fàcil dintre l'eclesialitat i en forma fraternal i s'hagi de fer solament dins de l'àmbit cultural i polític. Quan es va trossejar per primera vegada la diòcesi es va fer sense consultar el poble de Déu, que té dret a pertànyer on millor es trobi com a Església, més encara, es va fer a desgrat dels fidels i a preu fet, en forma impositiva. Els pastors es van rifar el ramat. Aquest no comptar és molt perillós, ja que pot ser un factor demolidor del sentit d'Església que els nostres cristians van perdent a cada maniobra de la qual són víctimes i no protagonistes adults.

Visita pastoral a Móra i Tivissa

El bisbe Lluís continua amb la seva visita de pregon reconeixement de la diòcesi. La comarca de la Ribera d'Ebre ha estat l'escenari durant l'hivern que s'està acabant. La tècni-

ca que usa el nostre bisbe és reconèixer el poble i dintre de la comunitat humana sospesar la presència de la comunitat cristiana. Per això primer que res s'atansa a les institucions de tot tipus que hi ha en cada poble i els fa una visita de cortesia i d'interès per la institució, sigui un ajuntament o un club de futbol o un grup folklòric. El curiós del cas és que en aquest moment de laïcisme oficial i combatiu cap institució no ha tingut inconvenient a rebre el bisbe de la diòcesi. Tothom ha cregut que la visita mereixia atenció i respecte. Això vol dir o que la gent és molt cívica rebent, des d'una posició laica, una autoritat religiosa, o que la gent té un mínim sentit cristià per reconèixer el seu pastor malgrat la poca freqüència de pràctica religiosa ordinària. Caldria fer un estudi psicologicopastoral a fons del fenomen perquè sovint ens deixem aclaparar pels omnipotents mitjans de comunicació que cada cop més d'una forma felina són manipulats respecte al problema religiós. Tant els laics com els preveres s'han mostrat satisfets de la visita pastoral i la imatge del bisbe, sobretot fora de la ciutat de Tortosa, puja punts de popularitat.

Centenari del col·legi de les Teresianes del Parque

El col·legi de les Teresianes ha estat el fornal educatiu de la burgesia tortosina. Ser exalumna de les Teresianes és un to de distinció a la ciutat. Construït fa 100 anys sobre els fanegals del riu, encara se'n contenen les dificultats arquitectòniques que la construcció va tenir i les atrevides tècniques que es van usar per fonamentar-

lo. Fins no fa molt l'elegant edifici era la monjoia de la ciutat entre el món urbà i les hortes del temple. Avui està al bell mig on la ciutat ha crescut entre les noves urbanitzacions de la gent benestant. Té com a veí el nou auditori municipal. Geogràficament ha millorat de posició però la manca de vocacions religioses de la congregació ha fet que l'ensenyament mitjà, que sempre havia tingut, ara estigui associat i funcioni al col·legi diocesà de la Immaculada, al Seminari nou. Fa un parell d'anys que les teresianes han tancat el noviciat al barri de Jesús, on tenen la casa mare i on està sepultat el seu fundador sant Enric d'Ossó. A més a més de la remodelació dels voltants de l'edifici, que estan fent amb motiu del centenari, també hi ha un canvi que fa temps les Teresianes han iniciat en el capteniment pastoral i social molt més obert. Fan un gran esforç per conscienciar els pares de les alumnes en la seva responsabilitat de solidaritat amb les classes més necessitades, i tota mena de campanyes tant de Càritas com de caire social tenen una gran presència en el col·legi. Cent anys de vida d'una institució docent és una solvència per a una ciutat com Tortosa, on les coses no tenen massa durada.

Mallorca

SEBASTIÀ SALOM MAS,
corresponsal

Les confraries de Setmana Santa i la promoció del laïcat

Mallorca és rica en religiositat popular a l'entorn de la Setmana Santa. A moltes esglésies, sobretot de pobles, es continuen celebrant els anomenats *Dotze sermons* el capvespre del Diumenge de Rams, que consisteix en el Via Crucis a vegades escenificat, però sense les dues darreres estacions. És també tradicional el *Davallament* que es representa a molts d'indrets el Diven-dres Sant, unes hores després de la celebració litúrgica. Igualment ho és la processó de l'*Encontrada* del matí de Pasqua, en què Jesús ressuscitat es troba amb la seva mare i salta d'alegria. Hi havia altres tradicions més localitzades a un lloc determinat, algunes que han desaparegut i altres que perduren.

Però les processons, tal com se celebren actualment, és a dir, amb desfílada de confraries i de passos, i amb confreres uniformats, sembla que ens arribaren a l'illa tardanament. Hi havia, això sí, la tradició de fer durant la Quaresma els passos o viacrucis pels carrers, i en són testimoni les capelletes amb rajoles que es conserven a algunes façanes de cases de poble. També era tradicional la visita a les cases santes o monuments el vespre del Dijous Sant per anar a adorar l'eucaristia i fer una *hora santa*, i el Divendres

Sant la processó de l'enterrament un cop acabat el davallament.

Es constata que des d'uns anys ençà, de la mateixa manera que augmenta l'interès pel carnaval, i en canvi decau la Quaresma, igualment es funden noves confraries i es construeixen nous passos de Setmana Santa, i molts d'aquests confreres no sorgeixen precisament entre els cristians que més col·laboren amb les parròquies durant l'any. Fins i tot molts de confreres, que hom diria que viuen intensament la Setmana Santa, es despreocupen de prendre part en les celebracions litúrgiques de la mateixa Setmana Santa. El fet és que resulta relativament fàcil reclutar membres nous per a les confraries, i en canvi costa Déu i ajuda potenciar i conservar els moviments especialitzats.

Es tracta de nous signes dels temps? És aquest un bon camí de promoció del laicat cristià? O són, tal volta, dues esglésies diferents dins una mateixa Església?

Si més no, em sembla simptomàtic que en la participació del Sínode diocesà, entre els més de cinc-cents grups sinodals inscrits hi hagi tota casta de procedències, parroquials i no parroquials, de moviments d'Església i de grups informals d'amics, i en canvi no n'hi hagi cap que digui haver sorgit d'una de les moltes confraries de Setmana Santa que hi ha a la diòcesi. Per descomptat, sé, perquè en conec, que hi ha membres de confraries que, a títol individual, formen part d'algun grup sinodal. Però, quan l'any que ve el tema de reflexió dels grups sinodals tracti de la religiositat popular i de les

seves manifestacions, no hi tindran res a dir les confraries, com a tals? És possible que es faci un Sínode sense tenir en compte la seva opinió? I més encara, és possible que tinguin veu i vot a l'hora de parlar de celebrar i expressar la pròpia fe, si no mostraren cap interès en la primera ponència titulada *L'evangelí que dona sentit a la vida*, que tracta de la missió dels laics cristians en l'Església i en el món?

Vaga de fam juvenil durant la Setmana Santa

Quan escric aquesta crònica, encara no s'ha celebrat la Setmana Santa, però crec que és notícia el projecte, posat en marxa pels col·lectius cristians de la parròquia de Sant Josep del Terme, popularment coneguda pel nom de la barriada de Palma anomenada s'Indioteria, d'organitzar, en el marc d'una Setmana Santa sota el lema de *Crist, de bell nou crucificat*, una vaga de fam de tres dies i que serà protagonitzada presumiblement per una cinquantena de joves per protestar per l'explotació i els sofriments que pateixen milers de nens del món. Els participants s'han d'inscriure prèviament i s'han de comprometre a respectar un clima de silenci i assistir als col·loquis, celebracions i activitats que s'organitzin per aquest motiu durant aquests dies.

III Simposi sobre els Orgues Històrics de Mallorca

Mallorca és segurament una de les regions més riques del món, en proporció amb la seva geografia i amb el nombre dels seus habitants, quant a la possessió d'orgues històrics.

Des de fa uns anys, la Fundació A.C.A. (Àrea de Creació Acústica) organitza conjuntament amb altres institucions culturals i organismes oficials un Simposi sobre els Orgues Històrics de l'Illa.

L'Església, tot i que no és ni l'organitzadora ni la principal protagonista d'aquest Simposi, s'hi fa present entre altres motius perquè és la propietària d'aquest gran patrimoni, que ella sola no té possibilitats econòmiques de poder conservar.

Polèmica entre persones i institucions amb els marginats com a protagonistes

Des que Càritas diocesana va decidir tancar un dels centres de rehabilitació de marginats, conegut amb el nom de Can Gazà, i integrar a un altre centre, anomenat Hospital de Nit, els pocs interns que hi residien, el tema no ha deixat d'omplir pàgines de la premsa local.

Mentrestant, la notícia de la mort a una plaça pública de Palma d'un dels marginats que solia freqüentar el centre, ha servit de motiu per remoure el tema.

El que més dol de tota aquesta polèmica és que s'utilitzin els pobres com a rerefons d'altres interessos i protagonistes personals. I si és ver que després del temporal ve la bonança, tant de bo que al final en surtin beneficiats els marginats, per un més puntual finançament per part dels organismes oficials i una major transparència de gestió per part de tots els qui els serveixen.

Commoció per la mort de Mn. Joan Planas

De tant en tant ens pertorba la notícia de la mort d'una persona estimada o pròxima. És llei de vida i ens afecta a tots. Els primers dies de l'any moriren d'una malaltia ràpida dos preveres (Mn. Josep Capó i Mn. Bartomeu Gomila), que havien exercit el seu ministeri fins pocs dies abans. Però pel fet que ja passaven els setanta anys de vida ens sembla més fàcil d'acceptar.

En canvi, la mort, el passat 25 de març, de Mn. Joan Planas, de 53 anys, pletòric de salut i treballador incansable, mentre es revestia per celebrar la missa a la parròquia de Sant Miquel de Palma, d'on era rector, ens ha commogut molt especialment.

En Joan Planas va ser durant dotze anys el secretari pastoral de la diòcesi, un gran col·laborador del bisbe Teodor i un gran impulsor del treball dels consells diocesans (episcopal, pastoral i presbiteral).

Menorca

J. BOSCO FANER, *corresponsal*

Erms en vocacions presbiterals

O no cridem prou fort, o no som prou testimonis, o no hi ha prou generositat, o no ens organitzem prou bé, o Déu ens vol dir alguna cosa... El que és

cert és que el nostre Seminari no té la vitalitat de fa uns anys. Actualment han passat algunes coses que mereixen la nostra atenció. L'atenció del bisbe, de tots els preveres i dels laics.

Què ha passat?

Dos preveres joves, dos amics, ens han deixat, han demanat la secularització. Feia poc temps que vivien directament la pastoral parroquial. És aquesta una circumstància que a vegades sol passar entre nosaltres i que hem de tractar amb delicadesa i profunditat evangèlica. Què ens vol dir Déu quan compartim el dolor d'aquestes vivències que pertanyen a germans preveres que estimem? Els preveres ens cuidem prou mútuament? Ens visitem? Ens acompanyem? El bisbe es preocupa de la nostra salut personal? Ens visita? Ens acompanya? Es fa present a la vida ordinària de la nostra petita diòcesi? La vida dels preveres joves i no tan joves que transcorre entre quatre parets d'una gran casa parroquial, tots sols, ens és aconsellable? Laiques i laics valoren la nostra opció i ens hi ajuden a ser-hi fidels? L'Església ens acull, ens escolta, li interessem com a persones?...

En aquests últims quatre o cinc anys, alguns joves que ja vivien la recita final del Seminari, que estaven matriculats als darrers cursos de teologia, ens han deixat també. Què ens voldrà dir Déu? No eren cridats a la vocació presbiteral? Els seminaristes troben preveres al seu costat que els tracen camins engrescadors i ofereixen bona amistat? Saben crear entre ells una relació afectuosa, fraterna? Serà difícil

acceptar i assimilar avui les condicions de vida d'un prevere? La vida dels preveres s'haurà de renovar si vol ésser bona notícia?...

Comentaris

Els comentaris entorn de la manca de vocacions són diversos. Entre alguns de nosaltres diem: la manca de vocacions, serà deguda al fet que no hi ha famílies nombroses, avui? Serà perquè l'Església no té incidència en el món dels joves? Serà deguda al fet que la nostra esperança no és intrèpida –valenta, agosarada, apta per als temps futurs– com volia el P. Chenu? Serà que l'Església –Església pobra i Església dels pobres– no presenta una cara misericordiosa amb els que pateixen, tant si estan dins l'Església, com a prop, com lluny? Sant Agustí deia: «*No hi ha res tan miserable que un míser no tingui misericòrdia*». Serà que ens convé viure un temps de desert per reflexionar, per a provocar exàmens de consciència a l'estil de sant Ignasi?...

Una actitud i una paraula esperançadora. Ens hi fa falta.

L'actitud i la paraula esperançadora ens plou com do del cel des de molts vessants:

A mi m'anima el compromís de molts de laics i laiques, i la seva presència significativa a les nostres celebracions sacramentals i pregàries. Alguns laics i laiques són avui els nostres millors amics, que acompanyen i tenen en gran estima la nostra opció ministerial. Al seu costat sentim la calor

dels amics, la necessitat i la gratuïtat del nostre servei, i la presència de Jesucrist que ens anima a seguir amb la nostra entrega i il·lusió.

M'anima el compromís i l'estima profunda que sent i que compartim amb un grup de preveres. Les trobades entre preveres seguint el mètode de la RVD ens fa viure la comunió de cors amb tot allò que forma part de les nostres angoixes i alegries.

M'anima el testimoni i l'amistat que m'ofereixen unes religioses que sent molt properes i que m'agrada descobrir en elles la senzillesa i la seriositat de la seva entrega. Algunes d'elles són per a mi presència evangèlica.

M'anima i em fa aprofundir en la riquesa interior que tots tenim i que hem de cultivar el contacte amb els malalts i amb els membres que formen part d'accions socials en bé dels més pobres. Mai no agrairé prou a Déu la sort de viure aquest contacte humà que m'ajuda a créixer com a persona i com a persona creient.

M'animen i m'ajuden a descobrir el valor de la meua opció presbiteral els moments de pregària i de reflexió que m'impòs voluntàriament. Sempre he tingut per una gran sort personal saber fruit el silenci. Quan en el meu interior arriben les vivències exteriors i les aprofundeixo, i intent trobar en elles un sentit positiu; quan des del meu interior es va cultivant i intensificant l'opció que he de viure, sent la satisfacció del meu compromís. Som cristià i prevere. Des de l'Església catòlica intent oferir gratuïtament la me-

va vida per una causa que m'entusiasme: el servei de Jesucrist i de l'Evangeli.

M'animen i em fan créixer les situacions de desert que passem. És una hora gràcies a la qual sent com ens és d'imprescindible escoltar Déu, reflexionar, escoltar-nos tots... Els moments d'èxit i de triomf són, en el fons, una temptació. La resurrecció, la claredat, la llum sols ens arriba després d'un temps de dubtes, de recerca, de passió, de pregària...

M'anima serenament i em fa pregar per ells constantment la presència dels quatre seminaristes actuals a la nostra diòcesi. Tres són al Seminari Interdiocesà de Catalunya i assisteixen a les classes de la Facultat de Teologia: en Josep Lluís Ponsetí, en Xavier Margalef i en Carles Coca. En Joan Taltavull es troba a Ciutadella pendent de començar el servei social substitutori.

I em fa goig compartir el dia 10 de maig l'ordenació presbiteral de Jaume Ametller Pons a la parròquia de Sant Francesc d'Assís de Ciutadella. Serà ocasió de sentir-me membre del presbiteri menorquí i de l'Església a Menorca, de reviuere la meua ordenació presbiteral, i de demanar a Déu que el nou prevere visqui de l'*esperança intrèpida* de què parlava el P. Chenu.

Els nostres seminaristes. De Menorca a Barcelona

Els tres seminaristes que estudien a Barcelona, amb motiu del Dia del Seminari, ens han comunicat un missatge: «*És de l'interior del nucli de les*

comunitats d'on han sorgit la majoria de vocacions» (Josep Lluís). «És una qüestió de tots que surtin noves vocacions al sacerdoci...» (Xavier). «...a tu que tens un cor que estima... que lluites per un món més just... que estimes el poble de Déu... arrisca't al compromís d'una vida dedicada a anunciar la Bona Nova...» (Carles).

La vida dels seminaristes a Barcelona es mou entre la pregària i les classes (al matí), l'estudi, la convivència i el descans. Els caps de setmana marxen cada un a una parròquia a donar una mà d'ajuda. En Sebastià Taltavull, vicari general, responsable dels capellans joves, responsable del Seminari de Menorca, els visita amb freqüència.

Quin canvi els ha suposat el fet d'anar a Barcelona? Els tres han manifestat la seva opinió al nostre Full Dominical i ens han dit:

«En principi fou una sorpresa, ja que ens assabentàrem del canvi de lloc i de superior unes tres setmanes abans. Ens ha estat enriquidor el nivell qualitatiu de formació intel·lectual, l'obertura i coneixement de noves realitats, el fet de compartir la vida de seminari amb gent de diferents diòcesis. Però hi veig alguns aspectes negatius: el distanciament entre professorat i alumnat, la fredor amb què es donen les classes, el desarrelament de la nostra diòcesi, la no-presència de seminaristes a Menorca.» (Josep Lluís).

«El canvi se't presenta al carrer tot topant-te amb un quart món cada dia més encarnat al si de la nostra socie-

tat. I dia a dia visc canvis en el meu procés: de companys, de curs, de professors, de parròquia... M'agrada intercanviar... I trobes canvis quan enyores la tranquil·litat de l'illa.» (Carles).

«Ha estat un canvi que, almenys a mi, em va venir molt de sobte. Estàvem a punt d'entrar al curs i em van avisar que els estudis del seminari passaven a Barcelona, de fet no m'ho esperava. De fet aquest canvi m'ha fet obrir les portes a una multitud de gent que no coneixia. El pas d'estar aquí a Barcelona l'interpreto com un simple traspass, principalment acadèmic, d'estudi.» (Xavier).

En Josep Lluís té raó. Notem a faltar la presència dels seminaristes a Menorca. La notam a faltar per moltes raons. Quan hi són: el Seminari té vida; les parròquies es fixen en ells més fàcilment; els preveres, professors del Seminari, s'imposen un ritme d'estudi més seriós; els seminaristes es preparen arrelats a la nostra vida diocesana... Però què hem de fer? Les circumstàncies que just he insinuat al principi d'aquesta crònica han fet adoptar al bisbe i al consell presbiteral les mesures actuals. Mesures *sorpresa* per als tres seminaristes. No s'ho esperaven. Tot fou molt imprevist i precipitat, com diu en Josep Lluís.

L'assemblea diocesana. Sols quatre paraules

Hi ha més de 100 grups que hi participen en tota Menorca. Pràcticament tots formen part de comunitats cristianes vives. Quasi no hi ha persones que, lluny o marginals a un compromís cris-

tià, s'hi hagin interessat. Hores d'ara es va pastant, a poc a poc, el primer bloc: evangelitzar. No hi ha encara resultats extrets a la llum pública.

Sembla que molts dels qui hi participen viuen aquesta experiència amb interès. Ja fa temps que es va fer una primera reunió amb els moderadors de cada grup. Després de Pasqua es farà la segona i serà quan, probablement, es parlarà i es donaran les primeres impressions.

A la parròquia de Sant Bartomeu de Ferreries s'ha fet una trobada as-

sembleària de tots els grups, on van participar unes 120 persones. El diàleg entre tots va ser molt positiu i algú va dir, per a mi, una cosa prou interessant i que vull indicar com a conclusió: *«Més que les conclusions de l'assemblea diocesana, hem d'aprendre la seva metodologia. En un temps en què tot passa tan ràpidament i en què el que diem avui ja no té massa efectivitat demà, el que hem d'aprendre, sobretot, és a trobar-nos junts constantment i dialogar. Escoltar-nos cada dia pot ser la lliçó més important que hem d'aprendre de la celebració d'aquesta assemblea».*

Generalitat de Catalunya

EXPOSICIÓ

sant

Jordi

PATRÓ DE CATALUNYA
i la seva projecció universal

SALÓ DEL TINELL
del Museu d'Història de la Ciutat
PLAÇA DEL REI · BARCELONA

Entrada lliure

Del 19 d'abril al 15 de maig 1996

Sant Jordi i la llegenda. La donzella i el drac.

Sant Jordi a Catalunya, des de l'època medieval fins avui.

Sant Jordi al món: patró d'altres països.

Milers d'indrets, arreu del món, dedicats a Sant Jordi:
a Roma, Venècia, Milà, Atenes, Praga, Londres, Windsor,
Edimburg, York, La Corunya, Jaca, Salzburg, Colònia...

Representacions artístiques de Sant Jordi:
Imatges, objectes i reproduccions de diversos orígens.

Sant Jordi en la vida quotidiana. Roses i llibres.

Testimonis de la implantació de Sant Jordi a Catalunya.

A més d'una selecció d'obres d'art, un audiovisual, una
ambientació musical d'inspiració jordiana i un espectacle
teatral i de participació.

Dimarts a dissabte: de 10 a 14 i de 16 a 20 h.

Diumenge i festius: de 10 a 14 h.

Escoles, col·lectius
i grups especials:
Reserves de visita al
telèfon 93 - 402 47 96

Amb la col·laboració de

Ajuntament de Barcelona

CEP

centre d' estudis pastorals